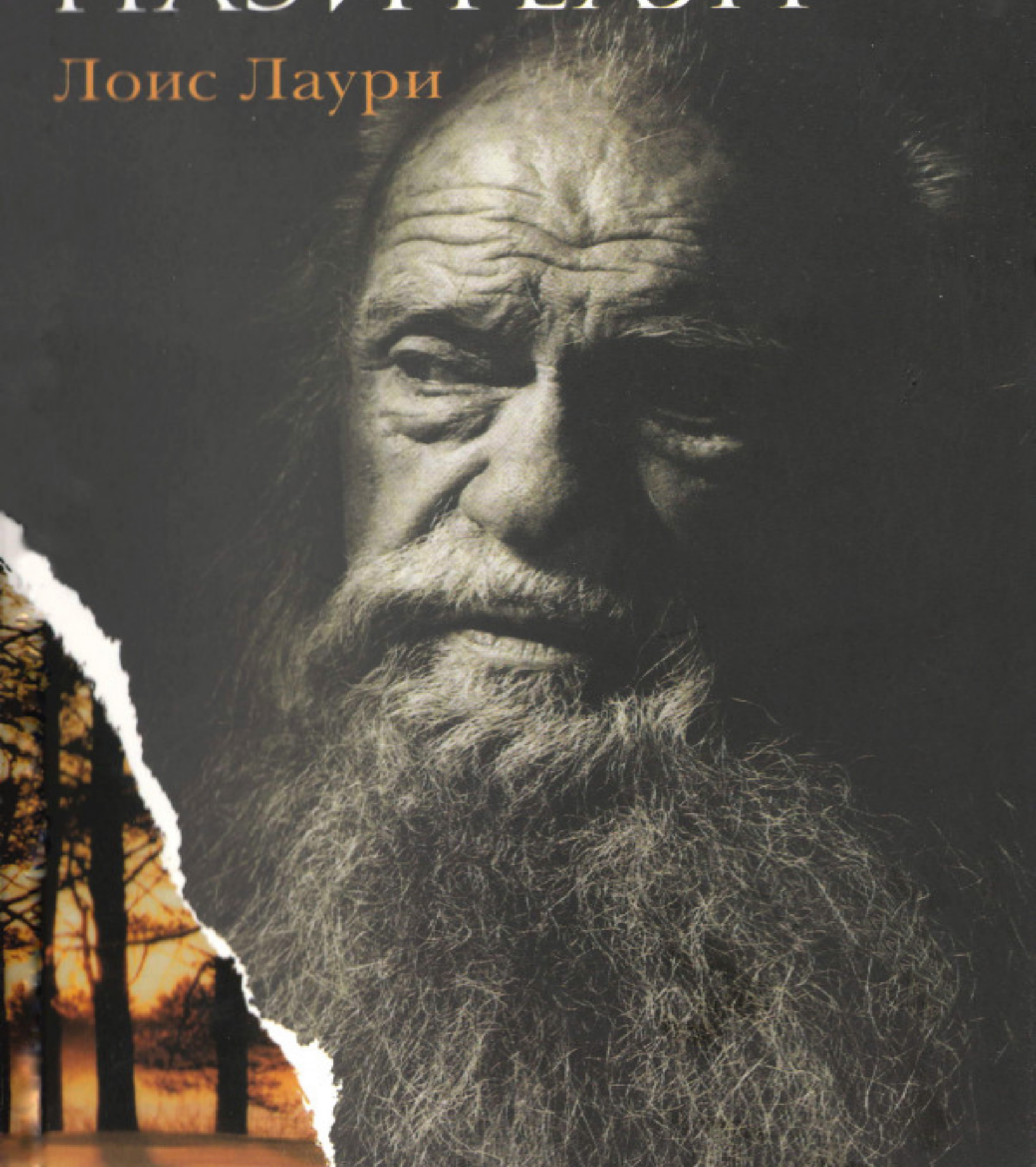

The Giver

ПАЗИТЕЛЯТ

Лоис Лаури

ЛОИС ЛАУРИ ПАЗИТЕЛЯТ

Превод: Яна Йотова

chitanka.info

Светът на Джонас е съвършен. Това е свят без бедност, без престъпления и без болести. В него няма войни, нито безработица. И всичко е под контрол. Съвсем неочаквано дванайсетгодишният Джонас е избран от старейшините да бъде новият Пазител на паметта. Под ръководството на стария Пазител той открива тревожната истина за своето утопично общество и се опълчва срещу смазващата тежест на неговото лицемерие. Защото хората тук живеят без искрено чувство, без избор и без минало. Единствено Пазителят съхранява спомените за истинската болка и любовта в живота. Постепенно Джонас открива колко скъпо може да струва този подреден и клиничен свят и решава, че не е готов да плати цената.

На всички деца, на които поверяваме бъдещето.

1

Декември приближаваше и Джонас започваше да се бои. Не. Неподходяща дума, помисли си Джонас. Да се боиш, беше онова отвратително дълбоко чувство, че нещо ужасно ще се случи. Уплашен той се чувстваше преди година, когато неидентифициран самолет прелетя на два пъти над общността. Видя го два пъти. Най-напред, примигвайки към небето, съзря да преминава блестящ реактивен самолет, почти замъглен от високата скорост, а секунда по-късно чу и тътена, който го следваше. А малко след това го видя да се задава в обратната посока.

Първоначално беше само заплепен. Никога преди не беше виждал самолет толкова отблизо, защото правилата забраняваха на пилотите да летят над общността. Понякога на малкото летище отгатак реката кацаха товарни машини и децата подкарваха колелетата си натам и гледаха заинтригувани как разтоварват доставките, а сетне отлитат на запад, далеч от общността.

Но онзи самолет бе различен — нямаше тумбест търбух като товарните. Беше островърх реактивен изтребител с едно пилотско място. Оглеждайки се тревожно, Джонас бе видял, че всички — и възрастни, и деца — се бяха спрели смутени, очаквайки обяснение за това плашещо събитие.

След това им беше наредено да влязат в най-близката сграда и да стоят там. НЕЗАБАВНО! — бе обявил дрезгавият глас през високоговорителя. ОСТАВЕТЕ ВЕЛОСИПЕДИТЕ СИ, КЪДЕТО СА.

Джонас покорно беше пуснал колелото си на една страна пред дома си и бе изтичал вътре. Родители му все още не се бяха върнали от работа, а малката му сестра Лили беше в Детския център, където прекарваше времето си след училище.

Бе погледнал през прозореца, но улицата беше опустяла. Нямаше ги нито чистачите, нито градинарите, нито доставчиците, които обикновено можеха да бъдат видени по това време на деня. Навън бяха

останали само полегналите велосипеди — колелото на едно от тях дори все още се въртеше.

Тогава се беше уплашил. При вида на притихналата в очакване общност стомахът му се бе преобърнал.

Но се беше оказало, че тревогите са били напразни. След няколко минути гласът от високоговорителя беше изпукал отново и вече по-спокойно бе съобщил, че начинаещ пилот е объркал навигационните си инструкции и е направил погрешен завой. Сетне се е опитал да се върне обратно, надявайки се, че грешката му няма да бъде забелязана.

ПИЛОТЪТ ЕСТЕСТВЕНО ЩЕ БЪДЕ ОСВОБОДЕН, беше пояснил гласът и после бе настъпила тишина. Последните думи на говорителя бяха прозвучали иронично, сякаш ставаше дума за нещо забавно и Джонас се беше подсмихнал, макар да бе разбрал колко са безмилостни. *Освобождаването* на пълноценен гражданин от общността несъмнено беше крайно решение. Ужасно наказание, говорещо за огромен провал.

На децата дори им се караха, когато използваша тази дума в игрите си, например ако някой не успееше да улови топката или се спънеше по време на надбягване. Самият Джонас беше изкрещял веднъж на най-добрия си приятел: „Край, Ашър. Освободен си!“, когато една глупава грешка на Ашър бе довела до загубата на отбора му. След това треньорът беше дръпнал Джонас настрани за кратък, но сериозен разговор. Малко по-късно, навел виновно глава, той се беше извинил на Ашър.

Сега, мислейки си за страха, докато се прибираше с колелото си покрай речния бряг, той си спомни за онова прималяване в стомаха, което беше почувствал, когато самолетът бе прелетял над него, оставяйки бели линии в небето. Чувството, което изпитваше сега с приближаването на декември, беше друго. Продължи да търси правилната дума, която да го опише най-вярно.

Джонас внимаваше с езика. Не беше като приятеля си Ашър, който говореше толкова бързо, бълвайки объркани думи и фрази, че едва се разбираше какво казва. Често ставаше направо смешно.

Джонас се подсмихна, спомняйки си за сутринта, когато Ашър беше нахлул запъхтян в класната стая, закъснял както обикновено, точно по средата на сутрешния химн. Когато учениците си седнаха по

местата след края на песента, Ашър бе останал прав, за да се извини публично, както се изискваше.

— Моля за извинение, че създадох неудобство на моята училищна общност — произнесе той, все още задъхан, стандартната извинителна фраза. Наставникът и класът чакаха търпеливо обясненията му. Учениците се усмихваха, защото неведнъж бяха слушали оправданията на Ашър. — Тръгнах от вкъщи навреме, но като минавах с колелото си покрай рибарника, видях работници, които сортираха съомга. Предполагам, че съм бил поразен, докато съм ги гледал. Затова искам извинение от съучениците си. — После Ашър приглади омачканата си туника и седна.

— Приемаме извинението ти, Ашър — отговори класът в хор както обикновено. Много от учениците хапеха устните си, за да не избухнат в смях.

Наставникът също се усмихваше.

— Приемам извинението ти, Ашър — каза. — И ти благодаря, че за пореден път ни даде повод за един урок по английски език. „Поразен“ е твърде силно прилагателно за състоянието, което поражда сортирането на съомга. — Той се обърна и написа на дъската „поразен“. Под нея написа „заплеснат“.

Когато стигна до дома си, Джонас се засмя, припомняйки си случката. Докато оставяше колелото си на мястото му до вратата, той си каза, че „уплашен“ наистина не е правилната дума, която би могла да опише чувствата му в навечерието на декември. Беше твърде силно прилагателно.

Джонас бе чакал дълго този специален декември. Сега, когато вече беше съвсем близо, той беше не уплашен, а по-скоро... нетърпелив. Беше нетърпелив да дойде декември. И беше развълнуван, разбира се. Всички *единайсетгодишни* бяха развълнувани заради приближаващото събитие.

Но той леко потрепери от безпокойство, мислейки си за онова, което можеше да се случи.

Неспокоен, реши Джонас. Така се чувствам.

— Кой иска да е първи за чувствата — рече бащата на Джонас към края на вечерята.

Беше един от ритуалите им — вечерното споделяне на чувства. Понякога Джонас и сестра му се препираха кой да бъде първи.

Родителите му, разбира се, също участваха в ритуала, и те споделяха чувствата си всяка вечер. Но като всички родители — всички възрастни — не спореха кой да бъде пръв.

Тази вечер и Джонас не бързаше. Чувствата му бяха твърде объркани. Искаше да ги сподели, но не изгаряше от нетърпение да започне да ги описва, макар да знаеше, че родителите му ще му помогнат да се справи с тях.

— Давай ти, Лили — каза той на по-малката си сестра, която беше едва *седемгодишна* и вече се въртеше неспокойно на стола си.

— Почувствах силен гняв днес следобед — обяви Лили. — С моята група от Детския център бяхме на площадката за игра и ни посети друга група *седемгодишни*, но те въобще не спазваха правилата. Едно момче — не му знам името — непрекъснато заставаше най-отпред на опашката за пързалката, въпреки че всички останали чакахме. Толкова му се ядосах. Даже стиснах юмрук ето така. — Тя размаха свитата си в юмрук ръка и цялото семейство се засмя на дръзкия ѝ жест.

— Защо според теб посетителите не са спазвали правилата? — попита майка им.

Лили се замисли и разтърси глава.

— Не знам. Държаха се като... като...

— Животни — предложи Джонас и се засмя.

— Точно така — каза Лили и също се засмя. — Като животни. — Никой от двамата не знаеше какво точно означава тази дума, но често я използваша, за да опишат някой невежа или грубиян, който не знае как да се държи.

— Откъде бяха? — попита баща им.

Лили се намръщи, опитвайки се да си спомни.

— Ръководителят ни каза по време на приветствената реч, но не мога да се сетя. Сигурно не съм слушала внимателно. Бяха от друга общност. Трябваше да си тръгнат много рано и се наложи да изядат обяда си в автобуса.

Майка ѝ кимна.

— Мислиш ли, че е възможно техните правила да са различни? И просто да не са знаели какви са правилата на вашата площадка за игра.

Лили сви рамене и кимна.

— Възможно е.

— Ти си посещавала други общности, нали? — попита Джонас.
— Моята група често го прави.

Лили кимна отново.

— Когато бяхме *шестгодишни*, и ние бяхме в тяхната общност и прекарахме цял ден там.

— Как се чувстваше тогава?

Лили се намръщи.

— Ами странно, защото методите им на преподаване са различни. Те бяха минали материала, който ние още не бяхме учили и се чувствахме глупаво.

Баща им слушаше с интерес.

— Мисля си, Лили — каза той, — за момчето, което не е спазило правилата днес. Смяташ ли, че е възможно и то да се е чувствало странно и глупаво, щом е било на ново място с правила, които не е познавало?

Лили се замисли.

— Да — каза тя накрая.

— Малко ми е жал за него — отбеляза Джонас, — въпреки че дори не го познавам. Съчувствам на всеки, който е на място, където се чувства странно и глупаво.

— Как се чувстваш сега, Лили? — попита баща им. — Все още ли си ядосана?

— Мисля, че не — реши Лили. — Предполагам, че и на мен ми е малко мъчно за него. И съжалявам, че размахях юмрук. — Тя се усмихна.

Джонас отвърна на усмивката ѝ. Чувствата на Лили винаги бяха ясни и прости и обикновено беше лесно да бъдат разбрани. Предположи, че и неговите са били такива, когато е бил *седемгодишен*.

Той слушаше любезно, макар и не много внимателно, докато минаваше редът на баща му, описващ тревогите, които е изпитал днес на работа. Безпокоял се за едно от *новите деца*, което не се е справяло добре. Длъжността на бащата на Джонас беше детегледач. Той и другите детегледачи бяха отговорни за физическите и емоционални нужди на всяко *ново дете* в началото на живота му. Беше много важна работа, Джонас го знаеше, но не изпитваше голям интерес към нея.

— Какъв е полът му? — попита Лили.

— Момче — отговори баща им. — Сладко малко момче с прекрасен характер. Но расте по-бавно, отколкото би трябвало, и спи лошо. Сложили сме го в групата за допълнителни грижи, но комитетът започва да говори за *освобождаването му*.

— О, не — отвърна майка им със съчувствие. — Знам колко много те натъжава това.

Джонас и Лили също кимнаха със съчувствие. *Освобождаването на нови деца* винаги беше тъжно, защото все още не бяха успели да се насладят на живота в общността. И не бяха сторили нищо лошо.

Когато не се прилагаше като наказание, към *освобождаване* се прибегваше само в два случая. *Освобождаването на старите* беше повод за тържество в чест на един добре изживян и пълноценен живот, а *освобождаването на ново дете* винаги пораждаше въпроса дали за него е сторено всичко възможно. Беше голямо главоболие, особено за детегледачите като татко, които се чувстваха така, сякаш са се провалили. Но се случваше много рядко.

— Е — каза баща им, — ще продължа да се опитвам. Ще помоля комитета за разрешение да го водя тук вечер, ако не възразявате. Мисля, че това малко момче се нуждае от допълнителни грижи.

— Разбира се — отвърна майка им, а Джонас и Лили кимнаха. Те бяха чували баща им да се оплаква от нощния екип. Работата през нощта беше лесна и се възлагаше на онези, които нямаха интерес, умения или призвание за по-важните задължения на детегледачите от дневните смени. Повечето хора от нощния екип не получаваха дори брачна партньорка, защото им липсваше способността да се свързват с останалите, което беше необходимо условие за създаването на семейство.

— Можем дори да го задържим — предложи Лили мило, опитвайки се да си придаде невинно изражение. Но Джонас знаеше, че се преструва. Всички го знаеха.

— Лили — припомни ѝ майка ѝ с усмивка, — знаеш правилата.

Две деца — едно момиче и едно момче — за всяко семейство. Правилата бяха ясни.

Лили се изкикоти.

— Ами — каза тя, — помислих си, че може би само този път...

После и мама, която заемаше важна позиция в *Отдела по правосъдие*, описа чувствата си. Днес пред нея е бил изправен рецидивист — човек, който е нарушавал правилата и преди. Тя се бе надявала, че първия път е бил адекватно и справедливо наказан и след това върнат обратно на работното му място, в дома му, при семейството му. Виждайки го повторно пред себе си, тя почувствала безсилие и гняв. И дори вина, че не е успяла да промени живота му.

— Дори се страхувам за него — призна майка им. — Знаете, че няма трети шанс. Правилата гласят, че при трето нарушение той просто трябва да бъде *освободен*.

Джонас потрепери. Трудно му беше да си го представи, но знаеше, че това се случва. Дори в неговата група от *единайсетгодишни* имаше едно момче, чийто баща е бил *освободен* преди години. Никой не го споменаваше, но позорът беше голям.

Лили се изправи, отиде при майка си и се вкопчи в ръката ѝ. Джонас направи същото от другата ѝ страна. А баща му се пресегна през масата и хвана китката ѝ. Един по един всички я утешиха. Скоро тя се усмихна, благодари им и прошепна, че вече се чувства по-спокойна.

Ритуалът продължи.

— Джонас — каза баща му, — тази вечер си последен.

Джонас въздъхна. Като че ли предпочиташе да задържи чувствата си скрити. Но, разбира се, това беше против правилата.

— Чувствам се неспокоен — призна той, доволен, че най-накрая бе намерил подходящата дума.

— Защо, синко? — баща му изглеждаше загрижен.

— Знам, че нищо не би трябвало да ме притеснява — отвърна Джонас — и че всеки възрастен е минал през това. Знам, че и вие с мама сте го изпитали. Но церемонията ме тревожи. Вече е почти декември.

Лили вдигна глава, очите ѝ се разшириха.

— *Церемонията на дванайсетгодишните* — прошепна тя със страхопочитание. Дори най-малките деца на възрастта на Лили знаеха, че това им предстои.

— Радвам се, че сподели с нас чувствата си — рече баща му.

— Лили — каза майка му и ѝ направи знак с глава. — Сега върви и си облечи пижамата. Аз и баща ти ще останем, за да поприказваме с

Джонас още малко.

Лили въздъхна, но послушно слезе от стола си.

— Личен разговор? — попита тя.

Майка й кимна.

— Да — отвърна тя, — този разговор ще бъде само с Джонас.

2

Джонас гледаше как баща му си налива чаша току-що пригответено кафе и чакаше.

— Знаеш ли — каза баща му най-накрая, — когато бях малък, и за мен всеки декември беше много вълнуващ. Сигурен съм, че и ти, и Лили се чувствате така. Декември носи такива промени.

Джонас кимна. Можеше да си спомни всяка церемония до момента, когато бе може би *четиригодишен*. По-ранните се бяха изтрили от паметта му. Но той си спомняше първия декември на Лили. Спомняше си деня, в който я получиша; деня, в който ѝ дадоха име; деня, в който тя стана *едногодишна*.

Церемонията на едногодишните винаги беше шумна и забавна. Всеки декември новите деца, родени през изминалата година, ставаха *едногодишни* — всички едновременно. Обикновено в групата бяха петдесет деца, ако нямаше някое *освободено*. Детегледачите, които се бяха грижили за тях от раждането им, ги извеждаха на сцената. Някои вече ходеха, клатушкайки се на нестабилните си крачета, други още ги носеха на ръце, увити в пелени, защото бяха само на няколко ДНИ.

— Най-много обичам *именуването* — каза Джонас.

Майка му кимна с усмивка.

— В годината, когато взехме Лили — ние, разбира се, знаехме, че ще получим нашето момиче, защото бяхме подали молба и тя беше одобрена — непрестанно се чудех какво ли ще бъде името ѝ.

— Надзърнах в основния списък за тазгодишната церемония — призна баща му. — Комитетът винаги го изготвя предварително, и то точно в Центъра за детски грижи. Между другото — вметна той, — чувствам се малко гузен заради това. Но днес следобед отидох в офиса да проверя дали вече е готов. Беше там и потърсих номер трийсет и шест — това е малкото момче, за което ви говорих — защото сметнах, че ако го наричам по име, това ще подпомогне развитието му. Само когато сме насаме, разбира се, когато няма никой наоколо.

— Намери ли го? — попита Джонас. Беше очарован. Не изглеждаше ужасно прегрешение, но фактът, че баща му изобщо беше нарушил правило, го изпълни със страхопочитание. Погледна към майка си, която отговаряше за спазването на правилата, и почувства облекчение, когато я видя да се усмихва.

Баща му кимна.

— Името му — ако не бъде *освободен*, разбира се — ще бъде Гейбриъл. Аз му го прошепвам, когато го храня на всеки четири часа и във времето за упражнения и игра, когато никой не може да ме чуе. Всъщност наричам го Гейб — каза той и се усмихна.

— Гейб — повтори Джонас. — Хубаво име.

Макар Джонас да бе едва *петгодишен*, когато получи Лили и научиха името ѝ, той си спомняше възбудата в дома им и разговорите между майка му и баща му: как ли ще изглежда, каква ще бъде, как ще се чувства във вече установеното им семейство. Спомни си как се изкачи по стъпалата към сцената с родителите си. Тогава баща му не стоеше сред детегледачите, защото щеше да получи своето *ново дете*.

Спомни си как майка му взе сестра му в ръцете си, докато отговорникът по имената четеше удостоверението пред събралите се семейства: — *ново дете* номер двадесет и три — Лили.

Спомни си и радостта в очите на баща си, и думите му:

— Това е една от любимките ми. Надявах се да бъде тя.

Тълпата ръкопляскаше и Джонас се усмихваше. Той беше харесал името на сестра си. Лили се беше разбудила и размахваше малката си ръчичка. После слязоха от сцената, за да отстъпят място на следващото семейство.

— Когато бях *единайсетгодишен* като теб, Джонас — каза сега баща му, — очаквах с нетърпение *Церемонията на дванайсетгодишните*. Онези два дни ми се струваха безкрайни. Спомням се, че се радвах на *едногодишните*, но не ме беше много грижа за другите церемонии, освен тази на сестра ми. Тя ставаше *деветгодишна* и получи велосипеда си. Аз вече я бях научил да кара моя, въпреки че не беше позволено.

Джонас се засмя. Това беше едно от малкото правила, които не се взимаха много на сериозно и почти винаги биваха нарушавани. Всички деца получаваха велосипеди, когато преминаваха в групата на *деветгодишните*, преди това не им беше позволено да ги карат. Но

почти винаги по-големите братя и сестри учеха тайно по-малките. Джонас вече си мислеше да започне да учи Лили.

Говореше се, че правилото може да се промени и велосипедите да започнат да се дават в по-ранна възраст. *Комитетът* проучваше идеята. Когато нещо влезеше за обсъждане в *комитета*, това винаги пораждаше шеги. Хората казваха, че членовете му ще станат *старейшини*, докато се приеме промяната.

Правилата се променяха много трудно. Когато ставаше дума за нещо важно — не като предложението за колелата — понякога се налагаше да вземе решение *Пазителя*. Той беше най-важният от старейшините. Джонас никога не го беше виждал, знаеше само, че човекът на този важен пост работи и живее сам. Но *комитетът* никога не би занимавал *Пазителя* с велосипедите. Те просто щяха да спорят помежду си с години, докато гражданите забравят, че въпросът е бил внесен за преразглеждане.

Баща му продължи.

— И така, аз гледах и се радвах как сестра ми Катя става *деветгодишна* и как отмята панделките на косата си и получава колелото си. Тогава не обръщах много внимание на церемониите на десет и единайсетгодишните. И най-сетне в края на втория ден, който ми се струваше, че ще продължи вечно, дойде моят ред. *Церемонията на дванайсетгодишните*.

Джонас потрепери. Представи си как баща му, който вероятно е бил тихо и свенливо момче, защото беше тих и срамежлив мъж, сяда с групата си в очакване да бъде повикан на сцената.

Церемонията на дванайсетгодишните беше последната.

Най-важната.

— Спомням си колко горди изглеждаха родителите ми — дори сестра ми, която въпреки че искаше да бъде навън и да кара колелото си, спря да нервничи и беше много спокойна и внимателна, когато дойде моят ред.

Но ако трябва да бъда честен — каза баща му, — аз не изпитвах безпокойство като теб, защото бях напълно сигурен какво ще е моето *назначение*.

Джонас беше изненадан. Нямаше начин как да се разбере това предварително. Разпределението беше тайно и се правеше от *Съвета на старейшините* — лидерите на общността, които приемаха това

свое задължение толкова сериозно, че никой не си правеше шеги с *назначенията*.

Майка му също изглеждаше изненадана.

— Как си могъл да разбереш? — попита тя.

Баща му се усмихна нежно.

— Е, за мен беше ясно — по-късно родителите ми признаха, че и за тях е било очевидно каква е моята дарба. Винаги съм обичал *новите деца* повече от всичко. Когато приятелите ми от моята група си правеха състезание с велосипеди или строяха кули и мостове с конструкторите си, или...

— Все неща, които и аз правя с приятелите си — отбеляза Джонас.

— Аз също винаги участвах, разбира се, защото като деца трябва да имаме опит във всичко. И в училище се учех старателно. Но през цялото време чувствах, че *новите деца* ме привличат. Прекарвах почти всичките си часове за доброволен труд, помагайки в Центъра за детски грижи. Разбира се, старейшините знаеха това от наблюденията си.

Джонас кимна. През последната година той усещаше, че наблюдението се е засилило. В училище, във времето за почивка и часовете за доброволен труд той беше забелязал, че старейшините следят и него, и другите деца от групата му. Беше ги виждал да си водят бележки. Освен това знаеше, че провеждат дълги срещи с всички наставници, които бяха работили с тях през годините.

— Така че бях доволен, но не и изненадан, когато беше обявено *назначението*, ми за детегледач — обясни баща му.

— Всички ли ръкопляскаха, въпреки че не са били изненадани? — попита Джонас.

— О, разбира се. Радвах се за мен, защото бях получил *назначението*, което исках най-много. Чувствах се много щастлив. — Баща му се усмихна.

— Имаше ли някой от групата на *единайсетгодишните*, който да остана разочарован? — попита Джонас. За разлика от баща си той нямаше никаква представа какво ще е *назначението* му. Но знаеше, че би могъл да остане и разочарован. Въпреки че уважаваше работата на баща си, той изобщо не искаше да бъде детегледач. Или *работник*.

Баща му се замисли.

— Не, не мисля. Старейшините са много внимателни в наблюденията си и подборът им е прецизен.

— Мисля, че това е най-важната работа в нашата общност — отбеляза майка му.

— Приятелката ми Йошико беше изненадана, когато я назначиха за лекар — каза баща му, — но беше развълнувана. В групата ни имаше и едно момче Андрей, което никак не обичаше физическите упражнения. Използваше времето за почивка, за да се занимава с конструктора си, а в часовете за доброволен труд винаги строеше нещо. Старейшините знаеха това, разбира се. Андрей получи назначение за инженер и беше много доволен.

— След време Андрей проектира моста над реката в западната част на града — каза майка му. — Когато ние бяхме деца, нямаше мост там.

— Много рядко има недоволни, Джонас. Не мисля, че трябва да се притесняваш за това — успокой го баща му. — А ако останеш разочарован, знаеш, че можеш да подадеш жалба до комитета...

Всички се засмяха.

— Малко се тревожа за *назначението*, на Ашър — призна Джонас. — Той е много забавен, но няма никакви сериозни интереси. Превръща всичко в игра.

Баща му се подсмихна.

— Знаеш ли — каза той, — спомням си, когато Ашър беше *ново дете*, преди да му бъде дадено име. Никога не плачеше. Кикотеше се и се радваше на всичко. Всичките ми колеги с удоволствие се грижеха за него.

— Старейшините познават Ашър — каза майка му. — Ще намерят правилното назначение за него. Не мисля, че е нужно да се притесняваш. Но Джонас, нека те предупредя за нещо, за което може би не се замисляш. Аз самата не си давах сметка за това преди моята *Церемония на дванайсетгодишните*.

— За какво?

— Ами това е последната от церемониите, както знаеш. След дванайсет години възрастта няма значение. Повечето от нас с течение на времето дори забравят на колко години са, въпреки че информацията се пази в *Залата на откритите документи* и можем да отидем и да проверим, ако желаем. Това, което е важно, е да се

подготвиш за живота си като възрастен и за обучението, което ще получиш след *назначението*, си.

— Знам това — каза Джонас. — Всички го знаят.

— Но това означава — продължи майка му, — че ще бъдеш преместен в нова група, както и всеки един от приятелите ти. Вече няма да прекарваш времето си с връстниците си. След церемонията ще бъдеш постоянно с групата на *назначението*, си. Няма да има повече часове за доброволен труд, нито време за почивка. Така че приятелите вече няма да са ти толкова близки.

Джонас разтърси глава.

— Аз и Ашър винаги ще бъдем приятели — отсече той. — А и училището ще продължи.

— Това е вярно — съгласи се баща му. — Но и това, което майка ти каза, също е вярно. Ще има промени.

— При това положителни промени — отбеляза майка му. — След *Церемонията на дванайсетгодишните* ми липсваха детските забавления. Но когато започнах обучението си по „Закон и правосъдие“, открих, че съм обкръжена от хора, които споделят моите интереси. Намерих приятели на ново равнище, приятели от различни възрасти.

— Продължи ли въобще да си играеш? — попита Джонас.

— От време на време — отвърна майка му. — Но за мен това вече не беше толкова важно.

— Аз продължих — каза баща му, смеейки се. — И все още го правя всеки ден в Центъра за детски грижи — крия се и после казвам „бау“, пляскам с ръце, подскачам. — Той се пресегна и разроши старателно сресаната коса на Джонас. — Забавленията не свършват, когато станеш *дванайсетгодишен*.

Лили се появи, облечена в пижамата си, и въздъхна нетърпеливо.

— Този личен разговор беше много дълъг — намеси се тя. — А някои хора си чакат *утешителния предмет*.

— Лили — каза майка ѝ нежно, — скоро ще станеш *деветгодишна* и тогава *утешителният предмет* ще ти бъде отнет и ще бъде даден на по-малко дете. Трябва да свикнеш да заспиваш без него.

Но баща ѝ вече беше отишъл до полицата, за да свали оттам едно плюшено слонче. Повечето *утешителни предмети* като този на Лили

бяха меки и пухкави въображаеми същества. Например *утешителния предмет* на Джонас наричаха „мече“.

— Заповядай, Лили-Били — каза баща им. — Ще дойда да ти помогна да си свалиш панделките.

Джонас и майка му се спогледаха, но после проследиха с любов как баща му и Лили се отправиха към стаята ѝ с плюшения слон, който беше получила още при раждането си. Майка му се премести на голямото бюро и отвори чантата си с книжа. Нейната работа, изглежда, никога не свършваше, дори когато си беше вечер у дома. Джонас отиде при своето бюро и започна да прехвърля учебниците, за да си приготви домашните. Но продължаваше да мисли за декември и предстоящата церемония.

Въпреки че се чувстваше по-уверен след разговора с родителите си, той нямаше и най-малка представа какво назначение ще му изберат старейшините, нито как ще се чувства през този ден.

3

— О, виж! — пищеше Лили от радост. — Не е ли сладък? Виж колко е мъничък! И има смешни очи като твоите, Джонас! — Той я погледна гневно. Не му беше приятно да споменава очите му. Изчака баща му да ѝ направи забележка, но той разкопчаваше коша от колелото си и не ѝ обърна внимание.

Джонас се приближи.

Първото нещо, което забеляза, когато видя новото дете, надничачо любопитно от коша, бяха светлите му очи.

Почти всички граждани на общността имаха тъмни очи. Родителите му, Лили, приятелите му и всички членове на групата му. Разбира се, имаше и някои изключения — самият Джонас, както и едно момиче от групата на петгодишните, чиито очи също бяха светли. Никой обаче не говореше за това. Нямаше конкретно правило, но се смяташе за грубост да обръщаш внимание на нещата, които правят даден индивид различен или необикновен. Той си помисли, че Лили скоро ще трябва да научи това или ще бъде привикана, за да бъде наказана заради своята нетактичност.

Баща му постави велосипеда си на мястото за паркиране. След това взе коша и го внесе в къщата. Лили го последва и подметна, поглеждайки през рамо към Джонас:

— Може да е роден от същата майка като теб.

Джонас не отвърна нищо и ги последва вътре. Но беше поразен от очите на новото дете. Огледалата бяха рядкост в общността, не бяха забранени, но нямаше голяма нужда от тях и той никога не си правеше труда да се оглежда, дори когато се намираше в помещение с огледало. Сега, виждайки новото дете, си спомни, че светлите очи не само бяха рядкост, но и придаваха на човек един особен поглед. Как да го нарече? Дълбок, реши той. Сякаш се взираш в чистата вода на дълбока река, на чието дъно се крият неща, които никой не може да види. Той се почувства неловко, осъзнавайки, че има същия поглед.

Върна се на бюрото си, преструвайки се, че не проявява интерес към новото дете. В другия край на стаята мама и Лили се бяха навели, за да гледат как баща им развива пелените му.

— Как се нарича *утешителният му предмет*? — попита Лили, вдигайки плюшеното създание, подпряно до детето в кошчето му.

Баща ѝ го погледна.

— Хипопотам — каза той.

Лили се засмя на смешната дума.

— Хипопотам — повтори тя и върна обратно *утешителния предмет*. Вгледа се в новото дете, което размахваше ръчичките си. — Мисля, че новите деца са толкова сладки — въздъхна Лили — Надявам се да ми възложат да бъда *родна майка*.

— Лили — отвърна майка ѝ остро, — не говори така. Това *назначение* не е престижно.

— Но аз говорих с Наташа. Познаваш я, от групата на *десетгодишните*, живее на ъгъла на нашата улица. Тя прекарва част от часовете си за свободни занимания в Родилния център и ми каза, че *родните майки* получават чудесна храна, имат много приятен подготвителен период и в по-голямата част от времето играят игри и се забавляват, докато чакат. Мисля, че това ще ми хареса — рече Лили сприхаво.

— Три години — отвърна майка ѝ строго. — Три раждания, и това е всичко. После стават *работнички*, докато влязат в *Дома на старите*. Това ли искаш, Лили? Три мързеливи години и след това тежък физически труд, докато остарееш?

— Ами не, предполагам, че не — призна Лили с нежелание.

Баща ѝ обърна новото дете по корем в кошчето. Седна до него и разтри малкото му гръбче с ритмични движения.

— Овен това, Лили-Били — рече той нежно, — *родните майки* дори не виждат *новото дете*. Ако толкова обичаш малките деца, би трябвало да се надяваш да бъдеш назначена за детегледач.

— Когато влезеш в групата на *осемгодишните* и часовете ти за доброволен труд започнат, може да прекарваш част от тях в Центъра за детски грижи — предложи майка ѝ.

— Да, мисля, че ще го направя — каза Лили. Тя се наведе над кошчето. — Как каза, че му е името? Гейбриъл? Здравей, Гейбриъл —

приветства го тя с мелодичен глас и се засмя. После прошепна: — Охо... мисля, че заспа. Предполагам, че е по-добре да пазя тишина.

Това едва ли е възможно, помисли си Джонас и се обърна към домашните си на бюрото. Лили никога не стоеше тихо. Вероятно за нея най-подходящото назначение беше говорител, така че да може по цял ден да седи в офиса си с микрофон в ръка и да прави обявления. Той се засмя тихо, представяйки си как сестра му обявява монотонно с авторитетен тон, който, изглежда, всички говорители придобиваха, съобщения като: Внимание. Напомняме на Всички Момчета под Девет Години, че Панделките за Коса Трябва да са Прилежно Вързани през Цялото Време.

Обърна се към Лили и със задоволство забеляза, че нейните панделки както обикновено бяха развързани и висяха свободно. Той беше сигурен, че подобно съобщение ще бъде направено много скоро и то ще бъде насочено точно към Лили, въпреки че името ѝ, разбира се, няма да бъде споменато. И без това всички щяха да знаят.

Така както всички знаеха, спомни си той с горчивина, че обявлението: *Внимание. Напомняме на всички единайсетгодишни момчета, че от зоната за почивка не бива да се преместват никакви предмети и че закуските са за ядене, а не за складиране* — беше насочено специално към него. В онзи ден преди месец той беше отнесъл една ябълка вкъщи. Никой не го спомена, дори родителите му, защото публичното известяване беше достатъчно, за да предизвика разкаяние. Разбира се, още на следващата сутрин преди училище той беше върнал ябълката и се бе извинил на Организатора на развлеченията.

Джонас се замисли за тази случка, която все още го караше да се чувства смутен. И то не заради обявлението или необходимостта да се извини — това бяха стандартни процедури и той си ги беше заслужил — а заради самата случка. Вероятно трябваше да разкрие объркването си още същата вечер, когато семейството му споделяше чувствата си. Но не можа да намери думите, с които да го опише, затова пропусна да го сподели.

Беше се случило във времето за почивка. Джонас небрежно беше взел една ябълка от кошницата, в която държаха закуските, и я беше метнал към Ашър. Приятелят му я беше върнал обратно и така бяха започнали да си я подхвърлят.

Нямаше нищо особено в това, беше играл тази игра безброй пъти — подхвърляш-хващаш, подхвърляш-хващаш. Не изискваше никакво усилие и на Джонас дори му беше скучно, но Ашър се забавляваше, а и за него подхвърлянето беше задължително упражнение, защото щеше да подобри координацията му, която не беше на необходимото ниво.

Но изведнъж, проследявайки с очи летящата към него ябълка, Джонас бе забелязал, че нещо в нея се променя. Само за миг. Беше се променила във въздуха. Именно тази част от случката той все още не можеше да си обясни. Спомни си, че бе разгледал внимателно ябълката, когато отново я бе уловил, но тя си беше същата. Непроменена. Същия размер, същата форма. Същия неопределен цвят като туниката му.

Нямаше нищо необикновено в нея. Той я беше подхвърлил няколко пъти в ръцете си и след това я бе подал на Ашър. И отново във въздуха, за част от секундата тя се бе променила.

Това се беше случило четири пъти. Джонас бе премигнал, огледал се бе наоколо и беше проверил зрението си, взирайки се в малките букви на идентификационната значка, закачена на туниката му. Беше успял да прочете името си. Сигурен беше, че вижда съвсем ясно и Ашър в другия край на зоната за почивка. И можеше да хване ябълката без проблем.

Но бе останал много озадачен.

— Аш? — беше извикал той. — Виждаш ли нещо странно в ябълката?

— Да — бе отвърнал Ашър през смях. — Отскача от ръцете ми към земята. — Той току-що я беше изпуснал отново.

Джонас също се беше засмял, опитвайки се да игнорира смущаващото усещане, че нещо се беше случило. Но бе отнесъл ябълката у дома, нарушавайки правилата. Вечерта, преди родителите му и Лили да се приберат, той я беше държал в ръцете си и я беше разглеждал внимателно. Беше леко набита, защото Ашър няколко пъти я беше изпуснал. Но нямаше нищо необичайно в нея.

Огледал я беше през лупа. Подхвърлял я беше и я беше търкалял по бюрото си в очакване онова странно нещо да се случи отново.

Но единственият резултат беше обявлението по високоговорителя по-късно същата вечер. Онова същото обявление, което беше насочено към него, без да се споменава името му, и което

беше накарало родителите му да погледнат многозначително към бюрото му, където все още лежеше ябълката.

Сега, седнал зад бюрото си, втренчен в домашните си, той се опита да забрави за странната случка. Докато семейството му стоеше надвесено над кошчето на *новото дете*, той се застави да подреди учебниците си и се опита да поучи малко преди вечеря. Гейбриъл се размърда и изплака, а татко започна меко да обяснява на Лили процеса на хранене, докато отваряше кутията с разтворимите храни и шишетата.

Вечерта протече както всяка вечер в семейството и общността — тихо, в размисли и подготовка за следващия ден. Различно беше само присъствието на *новото дете* със светлите му сериозни и любознателни очи.

4

Джонас караше спокойно, оглеждайки паркираните покрай сградите копелета, надявайки се да види колелото на Ашър. Той рядко прекарваше доброволческите си часове с приятеля си, защото Ашър обикновено се размотаваше, правейки сериозната работа невъзможна за вършене. Но сега с приближаването на церемонията това нямаше голямо значение.

Възможността да избира сам как да прекара часовете за доброволен труд винаги доставяше огромно удоволствие на Джонас. Останалото време от деня беше толкова строго разпределено.

Спомни си, че когато постъпи в групата на *деветгодишните*, което скоро предстоеше и на Лили, той за първи път беше изправен пред този избор. *деветгодишните* обикновено пристъпваха към първите си часове като доброволци малко нервни, кикотейки се и без да се отделят от приятелите си. В началото те неизменно избираха занимания в областта на развлеченията, помагайки на по-малките да свикнат с обстановката, в която те все още се чувстваха по-комфортно. Но ставайки по-зрели и уверени, те се насочваха към други дейности, по-близки до техните интереси и умения.

Едно момче от групата на *единайсетгодишните* — Бенджамин, беше прекарало почти всичките си часове за доброволен труд през изминалите четири години в Центъра за рехабилитация, работейки с граждани, претърпели травми. Говореше се, че е не по-малко опитен от ръководителите на центъра и че дори е разработил някакви уреди и методи за по-ефективна рехабилитация. Нямаше никакво съмнение, че Бенджамин ще получи назначение в тази област и вероятно ще му бъде разрешено да пропусне голяма част от задължителното обучение.

Джонас беше впечатлен от това, което Бенджамин бе постигнал. Той, разбира се, го познаваше, защото бяха в една група, но никога не бяха разговаряли за постиженията му, защото това би накарало момчето да се почувства неловко. Нямаше никакъв удобен начин да споменеш или обсъдиш нечий успех, без да нарушиш, макар и

несъзнателно, правилото, забраняващо самохвалството. Беше второстепенно правило като забраната на грубостта и не се наказваше тежко. Но все пак беше по-добре да не се въвличаш в ситуации, в чиято основа стои разпоредба, която лесно може да бъде престъпена.

Оставяйки зад себе си жилищния район, Джонас караше покрай обществените здания, надявайки се да зърне велосипеда на Ашър, подпрян на стената на някоя фабрика или административна сграда. Мина покрай Детския център, където Лили прекарваше времето си след училище, и централния площад с големия *Аудиториум*, където се провеждаха публичните събрания.

Джонас забави ход и се вгледа в имената на велосипедите, подпрени пред Центъра за детски грижи, а после и пред Центъра за хранително снабдяване. Беше забавно да помагаш в доставките и той се надяваше да намери приятеля си там, за да тръгнат заедно на обичайните обиколки из общността, разносяйки пакетите с храна. Но най-накрая откри колелото на Ашър — захвърлено както обикновено на една страна, вместо да стои изправено на мястото за паркиране — пред *Дома на старите*.

Там имаше само още един велосипед — този на Фиона, която беше от тяхната група. Джонас харесваше Фиона. Тя беше добра ученичка, тиха и учтива, но освен това имаше и чувство за хумор и Джонас не се изненада, че днес работи заедно с Ашър. Той паркира колелото си до техните и влезе в сградата.

— Здравей, Джонас — каза служителката зад бюрото. Тя му подаде бланка за записване и сложи печат под подписа му. Всичките му часове като доброволец щяха да бъдат внимателно нанесени в таблица в Залата на откритите документи. Някога, преди много време, сред децата се говореше, че някакво момче от групата на *единайсетгодишните* отишло на *Церемонията на дванайсетгодишните* само за да чуе публичното обявление, че не е положил необходимите часове доброволен труд и следователно няма да получи назначение. Дали му един месец да покрие часовете си и след това му връчили назначението, *лично*, без тържествена церемония и аплодисменти — наказание, което помрачило цялото му бъдеще.

— Добре, че дойде тук днес — каза служителката. — Празнувахме *освобождаване* тази сутрин, а това винаги малко обърква програмата. — Тя погледна един разпечатан лист. — Да видим. Ашър и

Фиона са в помещението за къпане. Защо не отидеш да им помогнеш? Знаеш къде е, нали?

Джонас кимна, благодари ѝ и тръгна по дългия коридор. Докато вървеше, надзърташе в стаите от двете страни. *Старите* седяха тихо — някои разговаряха, други майсторяха някакви предмети. Малцина от тях спяха. Всяка стая беше удобно обзаведена, подовете бяха покрити с дебел мокет. Беше спокойно място, за разлика от централите за производство и разпределение, където работеше по-голямата част от общността.

Джонас беше доволен, че бе работил като доброволец на различни места, така че можеше да види разликите. Осъзна обаче, че понеже не се беше концентрирал върху конкретна дейност, сега нямаше никаква представа — дори и най-малкото предположение — какво може да бъде назначението, му.

Той се засмя тихо на себе си. *Отново ли мислиш за церемонията, Джонас?* После си каза, че с приближаването на важния ден вероятно всичките му приятели се чувстват така.

Мина покрай един санитар, който вървеше по коридора с една от *старите*.

— Здравей Джонас — каза младият униформен мъж учтиво. Жената, която водеше, се тътреше превита до него с меките си пантофи. Тя вдигна глава към Джонас и се усмихна, но тъмните ѝ очи бяха мътни и белезникави и той разбра, че е съпът.

Джонас влезе в помещението за къпане, където въздухът беше влажен и миришеше на почистващи лосиони. Той съблече туниката си и внимателно я окачи на закачалка на стената. После взе от една лавица сгънатата престилка на доброволец и си я сложи.

— Здравсти, Джонас — извика Ашър, който беше коленичил пред една вана. Наблизо над друга вана се беше привела Фиона. Тя го погледна и му се усмихна, но беше заета да мие нежно един мъж, който лежеше в топлата вода.

Джонас поздрави приятелите си и санитарите, работещи наоколо. След това мина покрай редицата тапицирани шезлонги, където чакаха и други *стари*. Беше работил тук и знаеше какво се прави.

— Ваш ред е, Лариса — каза той, прочитайки табелката с името, закачена на дрехата на една жена. — Само ще пусна водата и ще ти

помогна. — Натисна бутона на най-близката вана и се загледа в топлите струи, изливащи се през малките отвори в стените ѝ. Ваната щеше да се напълни всеки момент и водата щеше да спре автоматично.

Той помогна на жената да стане от стола, заведе я до ваната, махна дрехата ѝ и я държа за ръка, докато влезе и полегне във ваната. Тя въздъхна облекчено и се отпусна на меката облегалка за глава.

— Настанихте ли се? — попита той и тя кимна. Очите ѝ бяха затворени. Джонас изстиска почистващ лосион върху чиста гъба и започна да мие крехкото ѝ тяло.

Миналата вечер беше наблюдавал как баща му къпе *новото дете*. Изглеждаше по същия начин — деликатната кожа, успокояващата вода, внимателните движения на ръката му, хлъзгава от сапуна. Спокойната усмивка върху лицето на жената му напомни за Гейбриъл.

Както и голотата. Не беше позволено на гражданите на общността да гледат разсъблечените си тела, но правилото изключваше *новите деца* и *старите* и Джонас бе доволен от това. Толкова досадно беше да се криеш, докато се преобличаш за игра, и задължително да се извиняваш, ако случайно зърнеш някого без дрехи. Не разбираше защо е нужно това. Харесваше му чувството на сигурност тук, в топлото и спокойно помещение. Харесваше му доверието, изписано на лицето на жената, докато лежеше във водата незащитена, открита и свободна.

С периферното си зрение можеше да види как Фиона подкрепя възрастния мъж, за да излезе от ваната, внимателно попива тялото му с кърпа, а после му помага да се облече.

Джонас си мислеше, че Лариса се е унесла в сън, както често ставаше със *старите*, и внимаваше движенията му да бъдат нежни и тихи, за да не я събуди. Затова се изненада, когато тя заговори с все още затворени очи:

— Тази сутрин празнувахме *освобождаването* на Роберто. Беше прекрасно.

— Познавах Роберто — каза Джонас. — Помагах му с храненето последния път, само преди няколко седмици. Беше много интересен човек.

Лариса отвори очите си, които блестяха щастливо.

— Разказаха целия му живот, преди да го *освободят* — каза тя. — Винаги го правят. Но ако трябва да бъде честна — прошепна тя закачливо, — някои от историите са малко скучни. Дори съм виждала някои от нас да заспиват, докато ги слушат. Така беше, когато *освободиха* Една наскоро. Ти познаваше ли я?

Джонас поклати глава. Не можеше да си спомни за жена с такова име.

— Е, опитаха се да направят така, че животът ѝ да звучи смислено. Разбира се — добави Лариса превзето, — всеки живот е значим, нямам предвид, че не е. Но Една... Господи, та тя беше *родна майка*, а после дълги години работеше в производството на храни, преди да дойде тук. Дори никога не е имала семейство.

Лариса вдигна глава и се огледа, за да се увери, че никой друг не ги слуша. После сподели:

— Не мисля, че Една беше много умна.

Джонас се засмя. Той вдигна лявата ѝ ръка, пусна я отново във водата и започна да мие краката ѝ. Тя измърка от удоволствие, докато той масажираше ходилата ѝ с гъбата.

— Но животът на Роберто беше прекрасен — продължи Лариса след малко. — Бил е наставник на *единайсетгодишни* — знаеш колко е важно това — бил е член на Комитета по планирането и, господи, не знам как е намирал време, но е отгледал и две успели деца. Също така е изготвил проекта на Централния площад. Разбира се, не е участвал в същинската работа.

— Сега гърба. Наведи се напред и ще ти помогна да седнеш. — Джонас обви ръцете си около жената и я изправи да седне. Изстиска гъбата върху гърба ѝ и започна да трие кокалестите ѝ рамене. — Разкажи ми за празненството.

— Ами описаха ни живота му, това винаги е първо. След това имаше тост. Всички вдигнахме чашите си и се чукнахме. Изпяхме химна. Той произнесе прекрасна прощална реч. Някои от нас също направиха кратки изказвания и му пожелаха всичко най-добро. Аз не го направих. Никога не съм обичала да говоря пред публика. Той беше развълнуван. Трябваше да видиш изражението му, когато го отведоха.

Джонас се замисли и забави движенията си върху гърба ѝ.

— Лариса — попита той, — какво става, когато наистина те *освободят*? Къде точно отиде Роберто?

Тя сви мокрите си голи рамене.

— Не зная. Не мисля, че някой знае, освен Комитетът. Той просто ни се поклони и излезе, както всички останали, през специална врата в *Залата за освобождаване*. Но трябваше да видиш погледа му. Бих казала, че излъчваше искрена радост.

— Ще ми се да бях тук, за да го видя — рече Джонас с усмивка.

Лариса се намръщи.

— Не знам защо не позволяват на деца да присъстват. Няма достатъчно място, предполагам. Трябва да разширят *Залата за освобождаване*.

— Тогава да го предложим на съвета. Може би ще разгледат молбата ни — пошегува се той и Лариса се засмя.

— Правилно. — Тя се усмихна и Джонас ѝ помогна да излезе от ваната.

5

Обикновено на сутрешния ритуал, когато членовете на семейството споделяха сънищата си, Джонас не участваше много активно. Той рядко сънуваше. Понякога се събуждаше с откъслечни и неясни спомени, но така и не успяваше да ги събере в нещо, което да си струва да бъде разказано.

Но тази сутрин беше различно. Сънят му тази нощ беше много ярък.

Умът му блуждаеше, докато Лили както обикновено разказваше някакъв дълъг сън, този път страшен, в който тя против правилата карала велосипеда на майка си и била заловена от служителите по сигурността.

Всички слушаха внимателно и след това обсъдиха с Лили поуката от съня ѝ.

— Благодарим ти за съня, Лили — отвърна Джонас с обичайната фраза и се опита да се съсредоточи върху разказа на майка си — обезпокоителна сцена, в която тя била обвинена в нарушение, което дори не разбрала, че е извършила. Всички се съгласиха, че вероятно сънят ѝ е бил провокиран от присъдата на рецидивиста, която е трябвало да произнесе.

Баща им каза, че не е сънувал.

— Гейб, а ти? — попита той, гледайки към коша, където лежеше *новото дете* и гукаше доволно. То се беше нахранило и беше готово да го отведе в Центъра за детски грижи за през деня.

Всички се засмяха. Споделянето на сънища започваше едва на три години. *Новите деца* дори и да сънуваха, никой не го знаеше.

— Джонас? — обърна се към него майка му. Винаги го питаша, макар да знаеха колко рядко имаше сън, който да разкаже.

— Тази нощ сънувах — Джонас се намести неспокойно на стола си.

— Добре — каза баща му, — разкажи ни.

— Не си спомням много ясно подробностите — започна Джонас, опитвайки се да възстанови в ума си странния сън. — Мисля, че бях в помещението за къпане в *Дома на старите*.

— Където беше вчера — отбеляза баща му.

Джонас кимна.

— Но не беше същото. Имаше вана, но само една. А в помещението за къпане има много редици с вани. Стаята в съня ми беше топла и влажна и аз бях свалил туниката си, но нямах престилка и гърдите ми бяха голи. Потях се, защото беше много горещо. Фиона също беше там, както и вчера в *Дома на старите*.

— И Ашър ли беше с вас? — попита майка му.

Джонас поклати глава.

— Не, само аз и Фиона. Бяхме сами в помещението и стояхме край ваната. Тя се смееше, но аз ѝ бях малко ядосан, защото не ме взимаше на сериозно.

— В какъв смисъл на сериозно — попита Лили.

Джонас погледна в чинията си. Поради някаква необяснима причина се почувства малко смутен.

— Опитвах се да я убедя, че трябва да влезе във ваната.

Той направи пауза. Знаеше, че трябва да разкаже всичко, не просто защото беше добре да го стори, а защото беше задължително. Застави се да продължи и да опише онази част от съня, която най-много го объркваше.

— Исках тя да си махне дрехите и да влезе във ваната — обясни Джонас бързо. — Исках да я изкъпя. Държах гъбата в ръцете си. Но тя не се съгласяваше и само се смееше. — Той погледна родителите си. — Това е всичко.

— Можеш ли да опишеш най-силното чувство от съня си, синко? — попита баща му.

Джонас се замисли. Детайлите от съня бяха смътни и неясни, но чувствата си спомняше съвсем ясно и сега те отново нахлуха в него.

— Желанието — каза той. — Знаех, че няма да го направи. И като че ли знаех, че не трябва. Но толкова много го исках. Усещах желанието да преминава през цялото ми тяло.

— Благодарим ти за съня, Джонас — каза майка му и погледна към баща му.

— Лили — каза той, — време е да тръгваш на училище. Ще повървиш ли с мен тази сутрин, за да наглеждаш коша на *новото дете*? Трябва да сме сигурни, че няма да се измъкне.

Джонас започна да се изправя и да събира учебниците си. Изненада се, че не проведеха дълъг разговор за съня му, преди да му благодарят. Вероятно и те го намираха за смущаващ.

— Почакай малко, Джонас — каза майка му нежно.

— Ще напиша извинение до наставника ти, за да не се налага да обясняваш защо си закъснял.

Объркан, той потъна отново в стола си. Помаха на Лили и баща си, които излизаха навън с кошчето на Гейб, после се загледа в майка си, която събра остатъците от закуската и изнесе подноса до входната врата, за да го приберат чистачите.

Накрая тя седна до него на масата и каза с усмивка:

— Джонас, чувството, което описа като желание... Това са били първите ти *вълнения*. Ние с баща ти го очаквахме. С всички се случва. И на баща ти, когато е бил на твоята възраст. Както и на мен. Ще се случи и на Лили някой ден. И много често — добави майка му — започва със сън.

Вълнения. И преди беше чувал тази дума. Спомни си, че в Книгата с правилата имаше разпоредба и за *вълненията*, макар да не си спомняше какво гласеше тя. Но по високоговорителя често ги споменаваха.

Внимание. Напомняме, че *вълненията* трябва да бъдат докладвани, за да бъде проведено необходимото лечение.

Никога не беше обръщал внимание на това съобщение, защото не го разбираше и очевидно то не се отнасяше до него. Подобно на всички граждани и той често игнорираше инструкциите и предупрежденията, които четеше говорителят.

— Трябва ли да докладвам за това? — попита Джонас.

Майка му се засмя.

— Вече го направи, като сподели съня си, това е достатъчно.

— Ами лечението? Говорителят каза, че трябва да бъде проведено лечение. — Джонас беше отчаян. Точно преди *церемонията*, неговата *Церемония на дванайсетгодишните* ли трябваше да тръгне да се лекува? И то заради някакъв глупав сън?

Но майка му отново се засмя и в гласа ѝ прозвуча обич.

— Не, не — успокой го тя. — Само хапчета. Просто вече си готов да започнеш да пиеш хапчетата. Така се лекуват вълненията.

Лицето на Джонас се разведри. Знаеше за хапчета. И дамата му родители ги взимаха всяка сутрин. Както и някои от приятелите му. Веднъж с Ашър тъкмо подкараха колелата си към училище и бащата на Ашър се провикна от входа на жилището им:

— Забрави си хапчето, Ашър. — Приятелят му изпъшка примирено и подкара колелото си обратно, а Джонас остана да го чака.

Това беше едно от нещата, за които никога не питаш приятеля си, защото бе възможно то да попада в неприятната категория на различията. Ашър взимаше лекарство всяка сутрин, а Джонас не. Подобре беше, а и нямаше да е проява на грубост да говориш за нещата, които са еднакви.

Той глътна малкото хапче, което му подаде майка му.

— Това ли е всичко? — попита.

— Да, това е — отвърна тя, връщайки шишенцето в шкафа. — Но не бива да го забравяш. През първите седмици аз ще ти напомням, но след това ще трябва сам да се сецаш. Ако го забравиш, вълненията отново ще се появят. Ще се върнат отново и сънищата. Понякога се налага дозата да бъде променена.

— Ашър също ги пие — отбеляза Джонас.

Майка му кимна без изненада.

— Вероятно мнозина от групата ти ги пият. Поне момчетата. И скоро всички ще започнат, включително и момичетата.

— Колко време ще трябва да ги взимам?

— Докато влезеш в Дома на старите — обясни майка му. — През целия си живот на зрял човек. Но след време ще престане да ти прави впечатление. — Тя погледна часовника си. — Ако тръгнеш веднага, дори няма да закъснееш за училище. Побързай. — После, когато той се отправи към вратата, добави: — И ти благодаря отново за съня, Джонас.

Въртейки бързо педалите по улицата, Джонас се чувстваше странно горд, че се е присъединил към онези, които взимат хапчетата. Внезапно обаче отново си спомни съня. Той го беше накарал да почувства удоволствие. Макар да бяха объркващи, чувствата, които майка му нарече *вълнения*, бяха приятни. Когато се събуди, той искаше да продължи да ги изпитва.

После, точно както жилището му се скри зад ъгъла, от мислите му избяга и сънят. Чувствайки се някак виновен, той се опита да го върне обратно. Но чувствата бяха изчезнали. Вълненията ги нямаше.

6

— Лили, моля те не мърдай — каза отново мама.

Сестра му стоеше пред нея и се въртеше нетърпеливо.

— Мога и сама да ги стегна — оплака се тя. — Винаги съм го правила.

— Зная — отвърна мама, докато връзваше плитките й. — Но също така знам, че непрекъснато се разхлабват и много често следобед вече висят на гърба ти. Поне днес искаме да бъдат прилежно стегнати и да останат така.

— Не харесвам панделките за коса. Радвам се, че ще трябва да ги нося само още една година — каза Лили раздражено. — А догодина ще получа и колелото си — добави тя по-жизнерадостно.

— Всяка година се случват хубави неща — припомни й Джонас. — Тази година ще започнат доброволческите ти часове. А спомняш ли си миналата година, когато беше в групата на *седемгодишните*. Беше толкова щастлива, когато получи якето си с предни копчета?

Тя кимна и погледна редицата големи копчета на якето си, които показваха, че е *седемгодишна*. *Четиригодишните*, *петгодишните* и *шестгодишните* носеха якета, които се закопчаваха ниско отзад на гърба, така че да не могат да се обличат сами. Това щеше да ги научи на взаимопомощ.

Якето с предно закопчаване беше първият признак за независимост, първият видим белег за израстване. А колелото при *деветгодишните* беше ясен знак за постепенното присъединяване към общността и отделянето от семейството.

Лили се усмихна и се отдръпна от майка си.

— А ти тази година ще получиш *назначението*, си — каза тя развълнувано на Джонас. — Надявам се да бъдеш определен за пилот. И след това да ме повозиш.

— Обещавам — отвърна Джонас. — Ще взема специален малък парашут за теб, ще те кача на шест хиляди метра височина, ще отворя вратата и...

— Джонас — предупреди го майка им.

— Просто се шегувах — изсумтя Джонас. — Така или иначе не искам да бъда пилот. Ако ми дадат такова назначение, ще подам молба.

— Хайде — каза майка им. Тя за последно стегна панделките на Лили. — Джонас? Готов ли си? Взе ли си лекарството. Искам да седна на хубаво място в Аудиториума. — Тя подбутна Лили към вратата и Джонас ги последва.

Пътят до Аудиториума беше кратък. Лили се взеше на задната седалка на велосипеда на майка си и махаше на приятелите си. Когато стигнаха, Джонас остави своето колело и си проби път през тълпата, за да намери групата си.

Всяка година цялата общност присъстваше на церемонията. Родителите, които получаваха два почивни дни, сядаха заедно в голямата зала. Децата се настаняваха с групите си, докато не започнеха да излизат едно по едно на сцената.

Баща му нямаше да може веднага да се присъедини към майка им сред публиката, защото за първата церемония детегледачите изнасяха новите деца на сцената. Джонас се опита да го види от мястото си на балкона, където беше настанена групата му. Не беше трудно да открие къде седи групата на детегледачите заради плача и кикотенето на новите деца, които лежаха или седяха в скутовете им. На всички други публични церемонии публиката беше тиха и сериозна. Но веднъж в годината всички се усмихваха умилително на суматохата, която предизвикваха дребосъците, очакващи да получат имената и семействата си.

Джонас най-накрая привлече погледа на баща си и му помахаша. Татко се усмихна и отвърна на поздрава му, после хвана ръчичката на детето в скута си и помахаша с нея.

Не беше Гейб. Днес той беше върнат обратно в Центъра за детски грижи, където нощният екип беше останал с него. Неочаквано присъдата му беше отложена и той беше получил извънредно допълнителна година за отглеждане, преди да бъде именуван и разпределен. Баща му беше подал молба за това пред Комитета. Гейбриъл не беше достигнал необходимото тегло за възрастта си, нито пък беше започнал да спи достатъчно спокойно, за да бъде преместен в семейство. Според правилата такова дете трябваше да бъде обявено за непълноценно и след това да бъде освободено от общността.

Вместо това, в резултат на молбата, на Гейбриъл му бе дадена допълнителна година. Щяха да продължат да го отглеждат в центъра, а вечерите щеше да прекарва в жилището на Джонас. От всички членове на семейството, включително и от Лили, се изискваше да подпишат декларация, че няма да се привържат към временния малък гост и че ще се разделят с него без възражения, когато трябва да бъде разпределен в новото си семейство на следващата церемония.

Но и след преместването на Гейбриъл догодина те пак щяха да могат да го виждат, помисли си Джонас, защото щеше да е част от общността. Ако бяха го *освободили*, нямаше да го видят повече. Никога. Всички *освободени* — дори новите деца — ги пращаха *Другаде* и те никога не се връщаха в общността.

През тази година баща им нямаше нито едно дете за *освобождение*, така че Гейбриъл представляваше истински провал за него и го караше да се тревожи. Макар Джонас да не кръжеше непрестанно над малкото дете като Лили и баща си, той се радваше, че Гейб не бе *освободен*.

Първата церемония започна точно навреме и Джонас наблюдаваше как едно след друго *новите деца* получаваха имената си и след това ги предаваха на новите им семейства. Някои приемаха първото си дете. Но много от семействата се появяваха на сцената, придружени от друго дете, сияещо от гордост, че получава малко братче или сестричка. Джонас се чувстваше по същия начин, когато стана *петгодишен* и Лили беше разпределена в семейството му.

Ашър го побутна по ръката.

— Спомняш ли си, когато получихме Филипа? — прошепна той. Джонас кимна. Беше миналата година. Родителите на Ашър бяха чакали доста време, преди да подадат молба за второ дете. Може би, предположи Джонас, са били твърде изтощени от непрестанните лудории на Ашър и са имали нужда от малко почивка.

Две момичета от тяхната група, Фиона и Теа, отсъстваха от залата, защото чакаха с родителите си да получат *ново дете*. Но подобна разлика във възрастта на децата в едно семейство беше рядкост.

Когато *Церемонията на едногодишните* свърши, Фиона зае мястото си в редицата пред Джонас и Ашър. След това се обърна и им прошепна.

— Толкова е сладък. Но не харесвам много името му. — Тя направи физиономия и се засмя.

Новото братче на Фиона беше номер четирийсет и три — Бруно. Страхотно име — помисли си Джонас — като... ами, като Гейбриъл.

Публиката ръкопляскаше и се изправи на крака, когато едно грейнало от радост семейство получи момченцето си, на което бе дадено името Кейлъб.

Новият Кейлъб беше *заместващо дете*. Двойката беше изгубила своя първи Кейлъб, жизнерадостно момче от групата на *четиригодишните*. Загубата на дете беше рядкост, защото общността беше изключително предпазлива. Всеки гражданин проявяваше бдителност и се стремеше да предпазва децата. Но първият Кейлъб някак се беше измъкнал незабелязано и беше паднал в реката. Цялата общност участва в *Церемонията на загубата*, изричайки името на Кейлъб през все по-големи интервали и все по-тихо, докато дългият и мрачен ден отмина и малкият *четиригодишен* постепенно изчезна от съзнанието им.

Сега по време на *именуването* беше изпълнена *Церемонията на заместването* — докато двойката стоеше на сцената със спящото *ново дете*, всички започнаха да повтарят името му, най-напред тихо и спокойно, а после все по-бързо и по-високо. Сякаш първият Кейлъб се завръщаше.

Друго *ново дете* получи името Роберто и Джонас си спомни, че старият Роберто беше *освободен* миналата седмица. Но в чест на новия Роберто не бе проведена церемонията по заместването. *Освобождаването* не беше същото като загубата.

По време на церемониите на *две, три и четиригодишните*, той стоеше търпеливо на мястото си, все по-отегчен, както всяка година. След това дойде почивката за обяда — храната беше *поднесена отвън* — после всички се върнаха обратно по местата си за *Церемонията на петгодишните, шестгодишните, седемгодишните* и най-накрая на *осемгодишните*, която беше последната за този ден.

Джонас гледаше с радост Лили, която крачеше гордо към сцената, присъедини се към групата си и получи новото яке, което щеше да носи тази година. То беше с по-малки копчета и за пръв път с джобове, което показваше, че е достатъчно зряла да се грижи сама за някои свои малки вещи. Тя стоеше тържествено, слушайки строгата

реч за отговорностите на осемгодишните и първите часове за доброволен труд тази година. Но Джонас виждаше, че макар да изглежда съсредоточена, Лили се взира с копнеж в редицата лъскави колелета, които щяха да бъдат раздадени на *деветгодишните* на следващата сутрин.

Догодина, Лили-Били, помисли си Джонас.

Беше изтощителен ден и дори Гейбриъл, който бе върнат в коша си от Центъра за детски грижи, спа дълбоко тази вечер.

Най-накрая дойде сутринта на *Церемонията на дванайсетгодишните*.

Сега баща му и майка му седяха заедно сред публиката. Джонас ги виждаше да ръкопляскают безучастно, докато *деветгодишните* си тръгваха от сцената, бутайки новите си велосипеди, всяко с блестяща табелка е името на притежателя му, закрепена отзад.

Той знаеше, че родителите му са потрепнали, подобно на него самия, когато Фриц, който живееше в съседното жилище, получи колелото си и веднага се блъсна в трибуната. Фриц беше много непохватно дете, на което постоянно му налагаха наказания. Нарушенията му винаги бяха дребни: обувка на грешния крак, забравена домашна работа, пропуски в учебната подготовка. Но всяко от тези провинения се отразяваше негативно на авторитета на родителите му и накърняваше чувството за ред и успех в общността. Джонас и семейството му бяха убедени, че колелото на Фриц често ще бъде захвърляно на някоя алея, вместо грижливо да бъде поставяно на местата за паркиране.

Най-накрая всички *деветгодишни* се върнаха по местата си, а велосипедите им бяха откарани навън, където щяха да ги очакват. Когато *деветгодишните* за пръв път се качваха на колелата си, това винаги извикваше шеги. „Искаш ли да ти покажа как да караш? — щяха да кажат по-големите им приятели. — Знаем, че никога преди това не си го правил.“ Но *деветгодишните*, които в нарушение на правилата тайно се бяха упражнявали седмици наред, винаги подкарваха усмихнати велосипедите си, балансирайки перфектно върху тях, а спомагателните колела дори не докосваха земята.

Беше ред на *десетгодишните*. На Джонас тяхната церемония винаги му се беше струвала скучна — само отнемаше време, докато всяко дете се сдобиеше с отличителната си прическа. *Десетгодишните* момичета се прощаваха с плитките си, а дългите детски кичури на момчетата се заменяха от по-подходящи за възрастта и пола им къси подстрижки.

По сцената се движеха работници с метли и събираха изпопадалите коси. Джонас можеше да чуе възбудения ропот на родителите на новите *десетгодишни*. Той знаеше много добре, че тази вечер в много жилища щеше да последва неизбежното подрязване и поправяне на набързо направените прически.

Единайсетгодишните. Сякаш собствената му церемония беше минала съвсем скоро. Спомни си, че и тя не беше от най-интересните. *Единайсетгодишните* просто чакаха да станат *дванайсетгодишни*. Просто трябваше да се отбележи времето, през което не настъпваха никакви значими промени. Раздаваше се ново облекло — бельо за момичетата, чиито тела бяха започнали да се променят, и по-дълги панталони за момчетата, с джобове със специална форма за калкулаторите, които щяха да използват тази година в училище. Но тези неща се раздаваха в опаковани пакети без специална реч.

Отново почивка за обяд. Джонас осъзна, че е гладен. Той и останалите деца от групата му се скупчиха около масите пред залата и си взеха пакетите с храна. Вчера по време на обяда беше много весело, имаше шеги и закачки. Но днес всички бяха неспокойни и стояха встрани от другите деца. Джонас наблюдаваше *деветгодишните*, които се въртяха около колелетата си и се любуваха на табелките с имената им. После се загледа как *десетгодишните* прокарават ръка през късите си подстрижки, а момичетата разтърсваха глави, за да усетят необичайната лекота на косите си без тежките плитки, които бяха носили толкова дълго.

— Чух за някакво момче, което било напълно сигурно, че ще получи назначение инженер — прошепна Ашър, докато се хранеха, — а вместо това го определили за хигиенист. Той скочил в реката, плувал дълго и се присъединил към следващата общност, на която попаднал. Никой никога не го видял отново.

Джонас се засмя.

— Това е измислена история, Аш — каза той. — Татко каза, че я е чувал още когато той самият е бил *дванайсетгодишен*.

Но Ашър не се успокои и все поглеждаше към реката, която се виждаше зад голямата зала.

— Дори не мога да плувам много добре — каза той. — Инструкторът ми по плуване каза, че нямам нужната плавост или нещо такова.

— Плаваемост — поправи го Джонас.

— Все тая. Нямам я. Потъвам.

— Както и да е — отбеляза Джонас, — някога познавал ли си някой, имам предвид наистина да си го познавал, а не просто да си чувал за него, който да се е присъединил към друга общност?

— Не — съгласи се Ашър неохотно. — Но можеш. Пише го в правилата. Ако не можеш да се приобщиш към своята общност, можеш да подадеш молба да бъдеш прехвърлен *Другаде* и да бъдеш *освободен*. Майка ми каза, че веднъж, преди около десет години, някой подал молба и на следващия ден вече го нямало. — После той се подсмихна. — Каза ми, че я влудявам, и ме заплаши, че ще подаде молба да ме преместят *Другаде*.

— Шегувала се е.

— Знам. Но това, което каза — че някой го е направил — е вярно. Наистина е било така. Единия ден е бил тук, а на следващия е изчезнал. Никога повече не го видели. Нямало е дори *Церемония за освобождаване*.

Джонас сви рамене. Това не го безпокоеше. Как беше възможно някой да не се приспособи? Та общността беше така прецизно организирана, всеки избор се правеше толкова внимателно. Дори брачният съюз се подлагаше на щателно проучване. След подаването на молба, някои възрастни чакаха месеци и дори години, преди техният съюз да бъде одобрен и провъзгласен. Всички лични качества — характер, темперамент, интелигентност и дори интереси, трябваше да си подходат и свършено да се допълват. Майката на Джонас например беше по-интелигентна от баща му, но той беше по-уравновесен. Двамата бяха в баланс. Брачният им съюз беше сполучлив. В продължение на три години те бяха наблюдавани от Съвета на старейшините подобно на всички останали семейства, за да им бъде разрешено да подадат молба за дете.

Старейшините обмисляха педантично както брачния съюз, именуването и разпределението на новите деца, така и назначенията. Джонас беше уверен, че *назначението*, му, както и това на Ашър, ще бъде най-подходящото за тях. Само му се искаше обедната почивка да свърши и публиката да се върне в залата, за да не се притеснява повече.

Сякаш в отговор на неизказаното му желание прозвуча сигналът и тълпата се насочи към входа.

Сега групата на Джонас беше заела нови места, непосредствено пред сцената.

Бяха подредени според номерата, които бяха получили при раждането си и които се използваша много рядко след именуването им. Но, разбира се, всеки знаеше номера си. Понякога в момент на раздражение от непослушанието на някое дете родителите му използваша номера му, за да му покажат, че е недостойно за името си. Джонас винаги се подсмиваше, когато чуеше ядосан родител да се обръща остро към някое хленчецо дете: „Престани, двайсет и три!“

Джонас беше номер деветнайсет. Той беше деветнайсетото дете, родено в неговата година. Това означаваше, че на церемонията по именуването му вече е можел да се изправа и се е очаквало скоро да проходи и да започне да говори. Това му беше дало известно предимство през първите една-две години, тъй като беше по-развит от останалите деца в групата му, родени в по-късни месеци от годината. Но съвсем естествено това предимство се загуби, когато стана *тригодишен*.

Тригодишните се развиваха едновременно, макар че чрез номерата винаги можеше да се разбере кое дете е с няколко месеца по-голямо от друго. В действителност пълният номер на Джонас беше *единайсет-деветнайсет*, тъй като във всяка група имаше и друго дете с номер *деветнайсет*. А днес след *Церемонията на одинайсетгодишните* вече имаше двама души с еднакви номера. В обедната почивка Джонас се беше усмихнал на новия *единайсет деветнайсет* — срамежливо момиче на име Хариет.

Но номерата се дублираха само през тези няколко часа. Много скоро той вече нямаше да бъде *единайсетгодишен*. Щеше да стане *дванайсетгодишен*, а след това годините му вече нямаше да са от значение. Щеше да бъде възрастен като родителите си, макар и неопитен.

Ашър беше номер четири и седеше по-близо до пътеката. Щеше да получи *назначението*, си четвърти.

Фиона, с номер осемнайсет, беше от лявата му страна, от другата седеше номер дваисет — момче на име Пиер, което Джонас не харесваше особено. Пиер беше много сериозен и досаден и непрекъснато дърдореше. „Проверявал ли си правилника, Джонас? — винаги му шепнеше той надут. — Не съм сигурен, че това е в рамките на правилата.“ Обикновено ставаше дума за някоя глупост, за която никой не го беше грижа — дали да разкопчае връхното си копче във ветровит ден, или да се опита да покара колелото на някой приятел, просто за да види разликата.

Встъпителната реч на *Церемонията на дванайсетгодишните* произнесе ръководителката на общността, заемаща поста на Първи старейшина, който се избираше веднъж на всеки десет години. Беше почти същата като речта от предходните години: припомняха се годините на детството и подготвителния период и се обръщаше внимание на отговорностите, идващи с живота им на възрастни, както и на дълбокия смисъл на *назначението*, и важността на предстоящото обучение.

След това ръководителката на общността продължи:

— Това е моментът — каза тя, гледайки право към техния ред, — в който ние признаваме различията ви. През всичките тези години вие *единайсетгодишните* сте се учили да се приспособявате, да типизирате поведението си и да потискате всеки импулс, който може да ви отличи от групата. Но на днешния ден ние отбелязваме вашите различия. Те ще определят бъдещето ви.

И тя започна да описва тазгодишната група и разнообразието от индивидуалности в нея, макар да не спомена конкретно ничие име. Спомена, че един има неповторими умения в оказването на специални грижи, друг обича децата, трети се интересува от наука, а четвърти изпитва удоволствие от физическия труд. Джонас се намести на седалката си, опитвайки се да свърже изброените заложиби с членовете на групата си. Уменията в оказването на грижи определено се отнасяха до Фиона, той си спомни нежността, с която къпеше *старите* в дома. Вероятно момчето с интереси в науката беше Бенджамин, който беше изобретил ново оборудване за Рехабилитационния център.

Джонас не чу нищо, което би могло да се отнася до него самия.

Накрая ръководителката на общността благодари за усърдната работа на членовете на съвета, които всяка година извършваха наблюденията си толкова добросъвестно. Старейшините се изправиха и бяха аплодирани.

Джонас забеляза, че Ашър се прозява леко, покривайки учтиво устата си с ръка.

Най-накрая на сцената беше повикан номер едно и церемонията започна.

Всяко назначение беше съпроводено от дълго обръщение към новия член на групата на *дванайсетгодишните*. Джонас се опита да се съсредоточи, докато номер едно, щастливо усмихната, получаваше назначението, си като *служител в рибния развъдник* заедно с няколко похвални думи за доброволните часове, прекарани там по време на детството ѝ, както и за нескрития ѝ интерес към сложния процес на добиване на прехрана за общността.

Накрая номер едно — името ѝ беше Маделин — се върна на мястото си, съпроводена от ръкопляскания, носейки новата си значка, която я определяше като *служител в рибния развъдник*. Джонас беше доволен, че това назначение вече бе разпределено, никак не би искал да го дадат на него. Но той поздрави Маделин с усмивка.

Когато номер две, момиче на име Инга, получи назначението, си като *родна майка*, Джонас си спомни думите на майка си, че тази работа не е престижна. Но той си помисли, че съветът е взел добро решение. Инга беше мило момиче, макар и малко мързеливо, и тялото ѝ беше здраво и силно. Тя щеше да се наслади на трите години, в които щеше да бъде глезена, щеше да роди лесно, а после физическият труд щеше да я кали и да я научи на самодисциплина. Инга се усмихваше, когато се върна на мястото си. Работата на родилната майка беше важна, макар и не много уважавана.

Джонас забеляза, че Ашър изглежда напрегнат. Не спираше да се обръща и да гледа към Джонас, докато накрая ръководителят на групата им не му каза да пази тишина, да стои мирен и да гледа напред.

Там на сцената Исак получаваше назначението, си като *наставник на шестгодишни*, което очевидно го задоволяваше и беше съвсем заслужено. Дотук бяха минали три назначения и Джонас не би харесал нито едно от тях за себе си. Не че би могъл да бъде *родна*

майка, помисли си той и се подсмихна наум. Опита да се сети за възможните назначения, които оставаха, но те бяха толкова много, че се отказа. Освен това беше дошъл редът на Ашър. Следеше изключително внимателно как приятелят му се изкачва на сцената и застава зад Първия старейшина.

— Всички ние в общността познаваме Ашър и му се радваме — започна тя. Ашър се усмихна и почеса единия си крак с ходилото на другия. През залата премина лек смях. — Когато съветът започна да обмисля *назначението*, му, имаше няколко възможности, които веднага отпаднаха. Просто нямаше да са подходящи за Ашър. Например — ръководителката се усмихна — дори и за момент не сме си помисляли да направим Ашър наставник на *тригодишни*.

Публиката избухна в смях. Едно от задълженията на наставниците на *тригодишните* беше да научат децата да говорят правилно. Ашър също се засмя. Изглеждаше смутен, но и доволен от специалното внимание към него.

— Всъщност — продължи ръководителката, подсмиввайки се — дори си мислехме дали да не наложим някакво наказание на наставника на Ашър, който го е обучавал, когато е бил *тригодишен*. По време на обсъжданията си припомнихме много истории от времето, когато той придобиваше знанията си по езика. И особено случая с разликата между похапване и пошляпване. Спомняш ли си, Ашър?

Той кимна и през публиката отново премина смях. Джонас също си спомняше, макар че тогава той самият бе едва тригодишен.

Наказанията, които се налагаха на малките деца, бяха система от пошляпвания с дисциплинарната пръчка — тънко гъвкаво средство, което жилеше болезнено при удар. Специалистите по детски грижи бяха много внимателно обучени в методите за налагане на дисциплина — бързо шляпване през ръцете за малки провинения и три по-силни по краката при повторно нарушение.

Горкият Ашър, той винаги говореше прекалено бързо и бъркаше думите още от дете. Веднъж, когато беше *тригодишен*, нетърпелив да получи закуската си, той обърка „шляпване“ с „хапване“, докато чакаше в редицата за сутрешното хранене.

Джонас си спомняше съвсем ясно случката. Все още виждаше как малкият Ашър се върти припряно в редицата и надава жизнерадостен вик: „Искам си шляпването“.

Другите *тригодишни*, включително Джонас се закискаха притеснено. „Хапване — поправиха го те. — Имаш предвид хапване, Ашър.“ Но грешката беше направена. А правилното усвояване на езика беше едно от най-важните задължения на малките деца. Ашър си беше поискал шляпване.

Дисциплинарната пръчка в ръката на наставника изсвистя, когато той замахна към ръцете на Ашър. Момчето изплака и веднага се поправи. „Хапване“, прошепна той.

Но на следващата сутрин той го бе направил отново. На следващата седмица пак. Изглежда, не можеше да спре, макар че за всяка грешка ударите с дисциплинарната пръчка се умножаваха и оставяха белези по краката му. Най-накрая за известно време Ашър беше спрял изобщо да говори.

— За кратко — каза Първият старейшина — Ашър стана доста мълчалив. Но накрая се научи. — Тя се обърна към него с усмивка. — Когато отново започна да говори, имаше напредък. И сега греша много рядко. И бързо се поправя и се извинява. А чувството му за хумор е неизчерпаемо.

Публиката зашумя в знак на съгласие. За веселият нрав на Ашър знаеше цялата общност.

— Ашър — ръководителката повиши глас, за да направи официалното съобщение, — твоето назначение ще бъде *помощник координатор на развлеченията*.

Той стоеше лъчезарно усмихнат, докато ръководителката окачаше новата значка на гърдите му. После се обърна и слезе от сцената, а публиката го изпрати с аплодисменти. Когато отново зае мястото си, ръководителката на общността погледна надолу към него и за четвърти път произнесе думите, които щеше да каже на всеки нов *дванайсетгодишен*. Но тя винаги успяваше да вложи различно значение.

— Ашър — рече, — благодарим ти за твоето детство.

Назначенията продължиха и Джонас гледаше и слушаше, вече облекчен от прекрасното назначение, което получи най-добрият му приятел. Но колкото повече приближаваше неговият ред, толкова по-неспокоен ставаше. Всички *дванайсетгодишни* докосваха развълнувано значките си, докато сядяха по местата. Джонас знаеше, че вече си мислят за предстоящото обучение. Някои от тях — като едно

прилежно момче, което бе разпределено за лекар, едно момиче, назначено за инженер, и друго в отдел „Законност и правосъдие“ — ги очакваха дълги години работа и учене. Работниците и родните майки щяха да имат много по-кратък период на обучение.

На трибуната излезе номер осемнайсет — Фиона. Джонас знаеше, че вероятно е притеснена, но тя беше спокойно момиче и стоеше тихо по време на церемонията.

Дори аплодисментите, макар и възторжени, изглеждаха някак спокойни, когато тя получи отговорното назначение на *болногледачка на старите*. Беше идеално за едно чувствително и грижовно момиче като нея и когато отново зае мястото си до него, на лицето ѝ грееше усмивка на удовлетворение.

Когато ръкоплясканията секнаха и ръководителката на общността взе следващата папка и погледна към тяхната група, Джонас се приготви да тръгне към сцената. Вече беше спокоен, че редът му най-после бе дошъл. Пое си дълбоко въздух и приглади косата си с ръка.

— Двайсет — Гласът на старейшината прозвуча съвсем ясно. — Пиер.

Тя ме пропусна, помисли си Джонас изумен. Неправилно ли беше чул? Не. Изведнъж публиката се засуети и започна да шепне, цялата общност бе осъзнала, че ръководителката от осемнайсет премина направо на двайсет. От лявата му страна Пиер с учудено изражение се изправи от мястото си и се запъти към сцената.

Грешка. Това е просто грешка. Но Джонас знаеше, че не е така. Ръководителката не правеше грешки, не и на *Церемонията на дванайсетгодишните*.

Почувства се замаян и не можеше да се съсредоточи. Не чу какво назначение получи Пиер и едва долови аплодисментите, когато момчето се връщаше към мястото си с новата значка. След това бе извикан номер двайсет и едно. После двайсет и две.

Всички излизаха по реда си. Джонас седеше замаян, докато минаваха номерата, започващи с трийсет и четирийсет, и краят им приближаваше. Всеки път, при всяко извикване сърцето му подскачаше и в съзнанието му нахлуваха объркани мисли. Може би тя всеки момент ще произнесе името му. Възможно ли беше да е забравил

собствения си номер? Не. Винаги е бил деветнайсет. Дори седеше на място, отбелязано с номер деветнайсет.

Но тя го беше пропуснала. Другите от групата му го поглеждаха смутено и бързо извърщаха очи. Видя загрижения поглед на наставника им.

Джонас се сви, опитвайки се да се смали на седалката си. Искаше да изчезне, да се изпари, да престане да съществува. Не му достигна кураж да се обърне и да потърси родителите си в тълпата. Не би могъл да понесе вида на помрачените им от срам лица.

Сведе глава и започна да размишлява. *Каква грешка бе сторил?*

8

Зрителите бяха неспокойни. Последното назначение аплодираха някак плахо, нямаше го обичайното кресчендо на всеобщия ентузиазъм. Из залата се чуваше тревожно шушукане.

Джонас също ръкопляскаше, удряйки машинално дланите си, но движенията му бяха съвсем несъзнателни. Умът му се беше изключил и всички предишни емоции — очакването, възбудата, гордостта, щастливото чувство за близост с приятелите му — се бяха стопили. Изпитваше само унижение и страх.

Ръководителката на общността изчака да стихнат аплодисментите, после отново заговори със звучния си приятен глас:

— Зная, че всички сте разтревожени и смятате, че съм допуснала грешка.

Тя се усмихна. В залата се възцари тишина. Когато чуха спокойните ѝ думи, всички си отдъхнаха и сякаш задишаха по-леко.

Джонас вдигна глава.

— Причиних ви безпокойство — продължи тя и извиси глас — и моля общността за извинение.

— Приемаме извинението ти — промълвиха всички в един глас.

— Джонас — каза тя и го погледна, — на теб дължа специално извинение. Накарах те да се терзаеш.

— Приемам извинението ви — отвърна Джонас с неравен глас.

— Моля те, ела сега при мен.

Сутринта, докато се обличаше в дома си, той бе упражнявал бодрата уверена походка, с която смяташе да излезе на сцената. Но сега бе забравил за това. Струваше му огромно усилие да се надигне, да изкачи стъпалата с натезалите си крака, да прекоси сцената и да застане до Първия старейшина.

Тя го прегърна утешително през напрегнатите рамене и се обърна към публиката:

— Джонас не беше назначен. — Сърцето му пропадна. Тя направи пауза, после каза: — Джонас бе избран.

Той премигна. Какво означаваше това? Долови всеобщото неразбиране и неспокойното раздвижване в залата. Те също бяха озадачени.

С твърд властен тон тя обяви:

— Джонас бе избран за *Пазител на паметта*.

Той чу едновременното ахване, острото поемане на дъх, почувства удивлението на всеки от гражданите. Видя разширените им очи, прочете страхопочитанието по лицата им.

И продължаваше да не разбира.

— Този избор се провежда много, много рядко — каза ръководителката. — Нашата общност има само един Пазител. И именно той обучава заместника си. Нашият Пазител ни служи много дълго.

Джонас проследи погледа ѝ. Тя погледна към старейшините и очите ѝ се спряха на един от тях, който седеше в средата, но като че ли бе някак странно откъснат от останалите. Джонас никога преди не го беше виждал — мъж с дълга брада и светли очи. Той се взираше съсредоточено в Джонас.

— Ние се провалихме при последния си избор преди десет години — продължи ръководителката сериозно. — Тогава Джонас беше още съвсем малък. Няма да се спирам на този случай, защото на всички ни е тежко да си спомняме за него.

Джонас не знаеше за какво става въпрос, но можеше да усети всеобщия смут. Всички се размърдаха неспокойно на местата си.

— Този път не избързахме — продължи тя. — Нямахме право на нова грешка. Понякога — продължи тя вече по-спокойно и напрежението в залата стихна — до последния момент не сме сигурни в правилността на назначенията, дори и след най-прецизни наблюдения. Понякога се тревожим, че въпреки обучението не всички ще развият нужните качества. *Единайсетгодишните* все пак са още деца. Това, което на тази възраст изглежда като жизнерадост и търпеливост — черти на характера, необходими за възпитателя, с годините може да се окаже, че са били просто лекомислие и леност. Така че ние продължаваме да ги наблюдаваме и по време на обучението и коригираме темперамента им, ако се налага. Но Пазителя не може да бъде наблюдаван и моделиран по време на обучението. Това е ясно записано в Правилата. Той трябва да бъде сам, отделен от

всички, докато сегашният Пазител го подготвя за най-почетната длъжност в нашата общност.

Сам? Отделен от всички? Джонас слушаше с все по-нарастващо безпокойство.

— По тази причина изборът трябва да бъде безпогрешен и да бъде подкрепен единодушно от всички старейшини. Те не трябва да имат никакви колебания, дори и най-малките. Ако по време на избора някой от старейшините изкаже и сянка на съмнение, това е достатъчно кандидатът да бъде отхвърлен. Джонас беше определен като възможен Пазител преди много години. Ние го наблюдавахме много внимателно. И нямаше никакви колебания. Той показа, че притежава всички качества, необходими за Пазителя.

Все още с ръка на рамото му ръководителката на общността започна да изброява:

— *Интелигентност*. Всички знаехме, че Джонас беше най-добрият ученик в групата си. *Почтеност*. Както и всички нас Джонас също допускаше грешки. — Тя му се усмихна. — Ние очаквахме това, но се надявахме, че веднага ще се явява за наказание и той го правеше. *Смелост*. Само един от нас тук е преминал през суровото обучение, през което трябва да премине Пазителя. И това, разбира се, е най-важният член на съвета — сегашният Пазител. Той беше този, който отново, и отново ни повтаряше, че за тази длъжност е необходим кураж. Джонас — обърна се към него тя, говорейки високо, за да я чуе цялата общност, — по време на обучението си ти ще изпитваш болка. Физическа болка. — Той усети през него да преминава страх. — Болка, каквато никога не си изпитвал. Да, разбира се, ти си ожулвал коленете си, когато си падал от колелото. Миналата година дори си прищипа пръста на вратата. — Джонас кимна, припомняйки си неприятната случка. — Но сега трябва да понесеш болка — продължи тя внимателно, — каквато никой от нас не е изпитвал, защото е отвъд границите на опита ни. Самият Пазител не може да ни я опише, само ни напомняше, че за това изпитание ще ти е нужна смелост. Ние не можем да те подготвим за това. Но сме сигурни, че си храбър.

Джонас изобщо не се чувстваше храбър. Не и сега.

— Четвъртото необходимо качество — продължи Първият старейшина — е *мъдростта*. Джонас все още я няма. Но ще я придобие по време на обучението си, уверени сме в това. И най-накрая

на Пазителя е нужно още нещо, което мога само да назова, но не и да го опиша. Не го разбирам. Вие, членовете на общността, също няма да го разберете. Може би Джонас ще успее, защото Пазителя ни каза, че той вече го притежава. Нарича го *Способността да виждаш отвъд*.

Ръководителката на общността погледна въпросително към Джонас. Всички го гледаха. Залата беше притихнала.

За миг той се вцепени. Обзе го отчаяние. Не притежаваше такава способност, каквато и да беше тя. Не знаеше за какво говори ръководителката. Сега беше моментът да си го признаели да каже „Не, нямам я. Не мога“. И да помоли старейшините за снизхождение, да им поиска прошка, че ги е подвел, и да им обясни, че е бил неправилно избран.

Но когато погледна към публиката, към морето от лица, онова нещо отново се случи. Същото като с ябълката.

Те се *промениха*.

Премигна и всичко отново си беше като преди. Той поизправи рамене. За пръв път почувства плаха увереност.

Ръководителката все още го гледаше. Както и всички останали.

— Да, мисля, че е вярно — каза той. — Все още самият аз не го разбирам. Но понякога наистина виждам нещо. И вероятно то е *отвъд*.

Тя свали ръката си от раменете му.

— Джонас — каза, обръщайки се не само към него, а и към цялата общност, — ще бъдеш обучен за следващ Пазител на паметта. Благодарим ти за твоето детство.

След това се обърна и слезе от сцената, оставяйки го сам. Той стоеше там, изправен пред тълпата, която спонтанно започна да скандира името му.

— Джонас — в началото съвсем тихо, шепнешком. — Джонас. Джонас. — После все по-бързо и по-силно.

— ДЖОНАС. ДЖОНАС. ДЖОНАС.

Джонас разбираше, че повтаряйки името му, общността приема него и новата му роля и му дава живот, както го бе дала на новото дете Кейлъб. Сърцето му се изпълни с признателност и гордост.

Но и със страх. Той не разбираше за какво бе избран. Не знаеше какъв трябва да бъде.

И какво изобщо щеше да стане с него.

9

Сега за пръв път през своите дванайсет години Джонас се почувства изолиран и различен. Той си спомни думите на Първия старейшина — че ще бъде обучаван сам, отделно от другите.

Но обучението му все още не беше започнало, а докато напускаше сцената, той вече чувстваше самотата.

Държейки папката, която му бе дала ръководителката, той си проправи път през множеството, търсейки семейството си и Ашър. Хората се отдръпваха настрани, втречени в него, и на него му се струваше, че може да чуе шушукането им.

— Аш — усмихна се той, виждайки приятеля си близо до редицата с колела. — Да се приберем заедно?

— Разбира се — Ашър се усмихна с обичайната си дружелюбна усмивка. Но за миг Джонас долови някакво колебание у приятеля си, някаква несигурност.

— Поздравления — каза Ашър.

— И на теб — отвърна Джонас. — Беше наистина забавно, когато тя спомена за пошляпването. Получи повече аплодисменти от всички останали.

Другите дванайсетгодишни се тълпяха наоколо, прибирайки акуратно папките си във велосипедните кутии. Във всяко жилище днес щяха да разучават инструкциите за започващото обучение. Години наред децата учеха уроците си за следващия ден, прозявайки се от отегчение. Тази вечер всички щяха с готовност да запаметяват правилата на *назначението*, си.

— Поздравления, Ашър! — провикна се някой. След това последва същото колебание. — И на теб, Джонас!

Двамата също поздравяваха приятелите си от групата. Джонас забеляза, че родителите му го наблюдават от велосипедите си. Лили вече беше седнала на седалката на багажника зад майка им.

Той им помахаше. Те му отвърнаха и се усмихнаха, но Лили го гледаше сериозно с палец в устата.

Той подкара колелото си към дома, разменяйки си шегички с Ашър.

— Ще се видим сутринта, *координаторе* на развлеченията — извика той, слизайки от колелото пред жилището си.

— Да! Ще се видим — отвърна Ашър и продължи. И отново за миг Джонас почувства, че нещата не са вече същите, не са такива, каквито бяха през годините на дългото им приятелство. Може би си въобразяваше. Отношенията им с Ашър не можеха да се променят.

Вечерята беше по-тиха от обичайното. Лили дърдореше за часовете си като доброволец, които щяла да започне в Центъра за детски грижи, защото вече била експерт в храненето на Гейбриъл.

— Добре, добре — каза тя, когато баща ѝ я погледна укорително. — Няма да споменавам името му. Не би трябвало да го знам. Но вече искам да е утре — възкликна тя възбудено.

Джонас въздъхна тежко.

— А аз не бързам — промърмори той.

— Джонас, това е изключителна чест — каза майка му. — Аз и баща ти се гордеем с теб.

— Това е най-важната длъжност в общността — каза баща му.

— Но миналата вечер ти каза, че назначенията са най-важната работа.

Майка му кимна.

— Това е друго. Това всъщност не е работа. Никога не съм си и помисляла, не съм очаквала... — тя направи пауза. — Все пак има само един Пазител.

— Но Първият старейшина каза, че и преди са избирали Пазител, но са се провалили. За какво става дума?

Родителите му се поколебаха. Накрая баща му каза:

— Беше съвсем като днешния ден — настъпи същото напрежение, когато един от единайсетгодишните беше пропуснат. След това обявиха избора си.

— Как му беше името? — прекъсна го Джонас.

— Нейното, не неговото — отвърна майка му. — Беше момиче. Но никога не трябва да споменаваме името ѝ или да го даваме на *ново дете*.

Джонас беше потресен. Да забранят името ти, беше най-позорното наказание.

— Какво се случи с нея? — попита той нервно.

Родителите му изглеждаха смутени.

— Не знаем — отвърна баща му. Беше очевидно, че се чувства неловко. — Никога повече не я видяхме.

Настъпи тишина. Родителите му се спогледаха. Накрая майка му се изправи и каза:

— Това е висока чест, Джонас. Наистина висока.

Преди да си легне, когато остана сам в стаята си, той най-накрая отвори папката. Някои от *дванайсетгодишните* бяха получили дебели папки, натъпкани с напечатани страници. Представи си как Бенджамин — момчето, което щеше да се занимава с наука — чете с наслаждение правилата и инструкциите. И как Фиона усмихнато изучава процедурите, които в близките дни трябваше да усвои.

Но неговата папка беше почти празна. Вътре имаше само един лист. Той го прочете два пъти.

ДЖОНАС ПАЗИТЕЛ НА ПАМЕТТА

1. Всеки ден, веднага след учебните часове, отивай в Пристройката зад *Дома на старите* и се представяй на служителя.

2. Всеки ден, веднага щом приключат часовете ти на обучение, се прибирай в жилището си.

3. От този момент нататък си освободен от задължението да спазваш правилата, свързани с грубостта. Можеш да зададеш всякакъв въпрос на който и да било гражданин и ще получиш отговор.

4. Не обсъждай обучението си с други членове на общността, в това число и с родителите си и старейшините.

5. Отсега нататък ти е забранено да споделяш сънищата си.

6. Не търси медицинска помощ при болест или нараняване, ако те са свързани с обучението ти.

7. Нямах право да подаваш *молба за освобождение*.

8. Разрешава ти се да лъжеш.

Джонас беше потресен. Какво щеше да стане с приятелите му? С безгрижните часове, които прекарваше в игра на топка и разходки с колелото край реката? Това бяха едни от най-щастливите мигове в живота му. Нима му бяха отнети? Той не беше изненадан от строгите напътствия кога и къде да отиде. Всеки *дванайсетгодишен* трябваше да знае как ще започне обучението му. Но в неговия график не се предвиждаше никакво време за почивка.

Беше поразен от отмяната на правилата за грубостта. Прочитайки отново инструкциите обаче, осъзна, че от него не се изискваше да се държи грубо, а просто имаше това право. Беше сигурен, че никога не би се възползвал от него. Така бе свикнал с вежливите обноски в общността, че мисълта да зададе неудобен въпрос на някой гражданин или да привлече нечие внимание с неучтивото си поведение, го плашеше.

Забраната да разказва сънищата си не го тревожеше. Той толкова рядко сънуваше, че винаги се затрудняваше да участва в споделянето, затова беше доволен, че няма да му се налага да го прави повече. За момент обаче се замисли как да постъпи на следващия ден. Ами ако имаше сънища тази нощ, трябваше ли просто да каже на семейството си, че не е сънувал, както беше правил и друг път? Това щеше да е лъжа. Но пък последното указание гласеше... не, той все още не беше готов да мисли за последното указание.

Но ограничаването на медицинската помощ го безпокоеше. Тя беше достъпна за всички граждани, дори за децата. Когато си беше прищипал пръста е вратата, той бързо бе уведомил майка си по говорителя и тя беше отправила официално искане за болкоуспокояващо, което начаса беше доставено в жилището им. Почти веднага мъчителната болка в ръката му бе стихнала и бе преминала в туптене. Джонас помнеше туптенето, а не болката.

Прочитайки отново шестата инструкция, той осъзна, че прищипаният пръст не спада към категорията „свързано с обучението“. Така че, ако някога му се случеше отново — което беше малко вероятно, защото след инцидента много внимаваше с тежките и големи врати — пак щеше да получи лекарство.

Хапчето, което сега пиеше всяка сутрин, също не беше свързано с обучението. Така че щеше да продължи да го взима.

Но той си спомни думите на Първия старейшина за болката, която ще трябва да изтърпи по време на обучението си. Беше я нарекла неопикуема.

Джонас преглътна тежко, опитвайки се безуспешно да си представи колко силна би могла да бъде тази божа, при това без никакви лекарства. Но това беше отвъд въображението му.

Не обърна никакво внимание на седмата инструкция. Никога не си беше и помислял да подава молба за *освобождаване*. Не би го направил при никакви обстоятелства.

Накрая се реши да прочете отново последното правило. Още от най-ранното си детство, когато бе изричал първите си думи, той бе научен никога да не лъже. Това беше неизменна част от правилното усвояване на езика. Веднъж, когато беше четиригодишен, точно преди обедното хранене в училище беше казал: „Умирам от глад“.

Моментално бе отведен за кратък урок по правилна употреба на речта. Обясниха му, че той не умира от глад. Той беше гладен. Никой в общността не умираше от глад, нито някога щеше да умира от глад. Да кажеш такова нещо, беше лъжа. Неволна лъжа, разбира се. Прецизността в езика е необходима, за да се избягват неволните лъжи. „Разбра ли?“, попитаха го тогава. И той бе разбрал.

Никога, доколкото си спомняше, не му се беше искало да излъже. Ашър не лъжеше. Лили не лъжеше. Родителите му не лъжеха. Никой не го правеше. Освен...

Неочаквано му хрумна една плашеща мисъл. Ами ако и другите възрастни получаваха същото указание в деня, когато ставаха дванайсетгодишни.

Ами ако всички бяха намерили в папките си инструкцията: Можеш да лъжеш?

Умът му бушуваше. Сега, когато имаше право да задава неудобни въпроси и да получава отговор, навярно можеше (колкото и да му беше трудно да си го представи) да попита някой възрастен, баща си например: Ти лъжеш ли?

Но нямаше как да разбере дали му казва истината.

10

— Аз съм дотук, Джонас — каза Фиона, когато стигнаха входа на *Дома на старите* и оставиха велосипедите си на стоянката. — Не знам защо съм толкова нервна — призна тя и завъртя папката в ръцете си. — Била съм тук толкова пъти.

— Е, сега вече всичко е различно — отвърна Джонас.

— Дори табелките с имената на колелата ни — засмя се Фиона. През нощта табелките на всеки дванайсетгодишен бяха свалени от Екипа по поддръжка и заменени със знак, който означаваше „Гражданин в процес на обучение“.

— Не искам да закъснея — каза тя бързо и тръгна по стълбите. — Ако свършим по едно и също време, ще се приберем заедно.

Джонас кимна, помахаше ѝ и сви към Пристройката — малко крило, залепено за гърба на сградата. Той също не искаше да закъснява още първия ден.

Пристройката изглеждаше съвсем обикновена и на вратата ѝ нямаше никаква табела. Той тъкмо посегна към голямата дръжка, когато на стената забеляза звънец и го натисна.

— Да? — прозвуча глас от говорителя над звънеца.

— Ами, Джонас е. Аз съм новият... искам да кажа...

— Влизай.

Чу се изщракване и той разбра, че вратата е отключена.

Фоайето беше много малко и в него имаше само едно бюро, зад което някаква служителка подреждаше документи. Тя вдигна поглед, когато той влезе, след това за негова изненада се изправи. Не беше кой знае какъв жест, но никой никога преди това не се бе изправял, за да го поздрави.

— Добре дошъл, Пазителю на паметта — каза тя почтително.

— О, моля ви — отвърна той, смутен — наричайте ме Джонас.

Тя се усмихна, натисна един бутон и отново се чу изщракване, след което вратата вляво се отвори.

— Можеш направо да влизаш — каза тя.

Забеляза объркването му и разбра какво го смуцава. Вратите в общността никога не се заключваха, не и тези, които той беше виждал.

— Заключва се, за да не бъде обезпокоен Пазителя — обясни жената. — Ще му бъде трудно да се съсредоточава, ако гражданите постоянно влизат и излизат тук, търсейки Отдела за ремонт на велосипеди например.

Джонас се засмя с облекчение. Жената изглеждаше дружелюбна. Възщност в общността често се шегуваха с това — Отделът за ремонт на велосипеди толкова често се местеше, че никой не знаеше къде се намира.

— Няма за какво да се тревожиш — успокои го тя и погледна към един стенен часовник, — но той не обича да чака.

Джонас влезе бързо през вратата и се озова в уютно помещение, което на пръв поглед не се отличаваше от собственото му жилище. Мебелите в цялата общност бяха стандартни — практични, солидни и с ясна функция. Легло за спане. Маса за ядене. Бюро за учене.

Тази просторна стая беше обзаведена със същите мебели, но те бяха някак по-различни. Столовете и креслото бяха тапицирани с по-мека и по-пищна материя. Краката на масата не бяха прави като тези в дома му, а тънки и извити, украсени по краищата с дърворезба. Леглото в далечния ъгъл на стаята беше покрито с великолепна бродирана покривка.

Но най-много го поразиха книгите. Семейството му притежаваше необходимите справочници, които можеха да бъдат видени във всяко жилище — речник и дебел указател с учрежденията, фабриките, сградите и комитетите. И Книгата на правилата, разбира се.

Това бяха единствените книги, които някога беше виждал. Даже не предполагаше, че съществуват други.

Но стените на тази стая бяха покрити с лавици, стигащи до тавана. По тях имаше стотици, а може би и хиляди томове с блестящи релефни букви.

Джонас не беше в състояние да откъсне очи от тях. Не можеше да си представи какво съдържат всички тези хиляди страници. Възможно ли беше да има и други правила, освен онези, които ръководеха общността. Или други фабрики и учреждения?

Имаше само няколко секунди да се огледа, защото мъжът, който седеше зад масата, го наблюдаваше. Пристъпи бързо напред и застана пред него.

— Аз съм Джонас — каза той, като се поклони леко.

— Знам. Добре дошъл, Пазителю на паметта.

Джонас разпозна мъжа. Беше същият старейшина, който на церемонията изглеждаше някак отделен от останалите, макар да беше облечен като тях.

Джонас погледна смутено светлите му очи, в които се отразяваха неговите собствени.

— Сър, моля да ме извините, ако не ви разбирам...

— Изчака, но мъжът не му отвърна със стандартния отговор за приемане на извинение, затова продължи: — ... но си помислих, имам предвид, мисля си — поправи се той, спомняйки си, че ако точността на езика беше важна, тя беше особено важна сега, в присъствието на този мъж, — че вие сте Пазителя на паметта. Аз само... ами аз бях назначен, имам предвид избран, едва вчера. Не съм никой. Все още.

Мъжът го погледна замислено, безмълвно. В погледа му се четяха интерес, любопитство, загриженост и може би малко съчувствие.

Най-накрая проговори.

— От днес, от този момент ти си Пазителя. Аз дълго бях Пазител. Много, много дълго. Вече си забелязал това, нали?

Джонас кимна. Лицето на мъжа беше покрито с бръчки, а очите му, макар да бяха пронизателни, изглеждаха уморени. Под тях имаше тъмни сенки.

— Мога да видя, че сте много стар — отвърна почтително Джонас. Към *старите* винаги се отнасяха с уважение.

Мъжът се усмихна. Докосна развеселено отпуснатата плът на лицето си.

— Всъщност не съм толкова стар, колкото изглеждам — рече той. — Работата ме състари. Знам, че изглеждам така сякаш скоро трябва да бъда *освободен*, но всъщност ми остава още доста време. Все пак се зарадвах, когато те избраха. Отне им много време. Изминаха цели десет години откакто се провали предишният избор и енергията ми вече започна да се изчерпва. Нуждая се от останалите си сили за твоето обучение. Чака ни тежка и болезнена работа, и двама ни.

— Заповядай, седни — каза той и посочи близкия стол. Джонас се настани на меката тапицирана мебел. Мъжът затвори очи и продължи да говори. — Когато бях дванайсетгодишен, бях избран също като теб. Бях изплашен, както си и ти сега, сигурен съм. — Той отвори за миг очи и се вгледа в Джонас, който кимна. После отново ги затвори. — Дойдох в тази същата стая, за да започна обучението си. Беше преди толкова много време. Предишният Пазител ми изглеждаше също така стар, както и аз на теб. И изглеждаше също толкова уморен. — Той се изправи на стола си, отвори очи и каза: — Можеш да ми задаваш въпроси. Аз самият нямам голям опит в описването на тази работа. За нея е забранено да се говори.

— Зная това, сър. Прочетох инструкциите — отвърна Джонас.

— Значи мога да пропусна някои неща — мъжът се подсмихна. — Длъжността ми е важна и изключително уважавана, но това не означава, че съм съвършен и последният път, когато се опитах да обуча заместник, се провалих. Моля те, задавай ми всякакви въпроси, които биха ти помогнали.

Джонас имаше въпроси. Хиляди. Милиони. Толкова въпроси, колкото бяха книгите, наредени по рафтовете. Но засега той не зададе нито един.

Мъжът въздъхна, изглежда подреждайки си мислите. След това отново заговори.

— Най-общо казано — започна той, — макар това да не е особено лесно, моята работа е да ти предам всички спомени, които имам. Спомени от миналото.

— Сър — поде Джонас неуверено, — ще ми бъде много интересно да науча историята на вашия живот и да чуя спомените ви... — После добави бързо: — Моля да ме извинете, че ви прекъснах.

Мъжът махна нетърпеливо с ръка.

— Без извинения тук. Нямаме време за това.

— Ами — продължи Джонас, смутен, че може би отново прекъсва Пазителя, — ще ми бъде интересно, наистина, но не разбирам защо това е толкова важно. Мога да върша някаква друга работа в общността и във времето си за почивка да слушам историите от вашето детство. За мен ще бъде удоволствие. Всъщност — вметна той — вече съм го правил в *Дома на старите*. Те обичат да разказват за детството си и винаги е приятно да чуеш историите им.

Мъжът поклати глава.

— Не, не. Не се изразих ясно. Не моето минало и моето детство трябва да ти предам... — Той се облегна назад, отпусайки главата си върху тапицираната облегалка. После добави с въздишка: — ... а спомените на целия свят. Онова, което се е случило преди теб, преди мен, преди предишния Пазител и поколенията преди него.

Джонас се смръщи.

— Целия свят? Не разбирам. Имате предвид не само нас? Не само общността? Имате предвид и *Другаде*! — Той се опита да осмисли чутото. — Извинете ме, сър, но не ви разбирам. Може би не съм достатъчно умен. Не разбирам какво имате предвид, като казвате „целия свят“ или „поколенията преди него“. Мислех, че сме само ние. Мислех, че има само сега.

— Има много повече. Всичко, което е отвъд; всичко, което е *Другаде*, всичко, което се е случвало някога, много, много назад в миналото. Аз получих всички тези знания, когато бях избран. И тук в тази стая съвсем сам ги преосмислям отново и отново. Така се придобива мъдрост. И така изграждаме бъдещето си.

— Той спря за момент и си пое дълбоко въздух. — Толкова съм обременен от всичко това.

Джонас изведнъж почувства състрадание към този човек.

— Сякаш... — Мъжът направи пауза, като че ли търсейки верните думи. — Това е сякаш да се спускаш по заснежен хълм с шейна. Първоначално е опияняващо — скоростта, мразовитият чист въздух, но после снегът става все повече, натрупва се по плазовете, ти се движиш все по-бавно и трябва силно да се отгласкваш, за да продължиш и... — Изведнъж разтърси глава и погледна Джонас. — Въобще не разбра какво ти говоря, нали?

Джонас беше объркан.

— Не, сър. Не разбрах.

— Разбира се, че не си. Не знаеш какво е сняг, нали?

Джонас поклати глава.

— Или шейна. Или плазове?

— Не, сър — отвърна Джонас.

— А хълм? Нищо ли не ти говори тази дума?

— Не, сър.

— Е, това е добро начало. Чудех се как да започна. Премести се на леглото и легни по корем. Махни си туниката преди това.

Джонас легна. Беше малко неспокоен. Под голите си гърди усещаше меките гънки на великолепната кувертюра, покриваща леглото. Видя как мъжът се изправя и се приближава към стената, където беше високоговорителят — почти същият, какъвто имаше във всяко жилище. Но този имаше ключ, който мъжът завъртя с едно движение и го изключи.

Джонас едва не ахна на глас. Да имаш властта да изключваш високоговорителя. Беше невероятно.

После мъжът се приближи до него изненадващо енергично и седна на един стол до леглото. Джонас лежеше неподвижно и чакаше какво ще последва.

— Затвори очи. Отпусни се. Това няма да е болезнено.

Джонас си спомни, че му беше позволено и дори му беше препоръчано да задава въпроси.

— Какво ще правим, сър? — попита той, надявайки се гласът му да не издаде тревогата му.

— Ще ти предам спомен за сняг — каза възрастният мъж и постави ръцете си върху голия гръб на Джонас.

Джонас първоначално не почувства нищо необичайно. Усети само лекото докосване на ръцете на мъжа.

Опита се да се отпусне, да диша равномерно. В стаята цареше пълна тишина и Джонас се опасяваше, че може да се изложи още в първия ден от обучението си като заспи.

След това потръпна. Осъзна, че досегът на ръцете изведнъж стана студен. В същия момент, вдишвайки, почувства, че и собственото му дихание е студено. Облиза устни и усети с езика си ледения въздух.

Беше потресаващо, но изобщо не се уплаши. В тялото му нахлу енергия и отново вдиша мразовития въздух. Можеше да усети как студеният полъх се носи около тялото му, галейки ръцете и гърба му.

Като че ли вече не чувстваше докосването на стареца. Испита съвсем ново усещане — боцкане ли беше? Не, защото беше меко и безболезнено. Сякаш малки студени перца се сипеха по тялото и лицето му. Отново показва езика си навън и хвана едно от студените перца. Усещането внезапно секна, но после хвана още едно, и още едно. Чувството го накара да се усмихне.

С част от съзнанието си все още лежеше на леглото в стаята. Друга, отделна част от съществуването му обаче беше седнала, но не на меката покривка, а върху нещо твърдо и плоско. Ръцете му стискаха — макар да лежаха отпуснати покрай тялото му — грубо мокро въже.

И можеше да види, макар очите му да бяха затворени, във въздуха да кръжи искрящ поток от кристали, които се трупаха по ръцете му като ледена козина.

Можеше да види дори дъха си.

Погледна далеч напред и надолу през вихрушката — някак си беше осъзнал, че именно това е снегът, за който бе говорил възрастният мъж. Земята беше покрита с пухкав сняг, но самият той седеше над нея, върху твърд плосък предмет.

Шейна, досети се той изведнъж. Седеше върху нещо, наречено шейна. А тя се намираще на върха на голям висок насип, израснал от

равнината. Макар да си мислеше за думата насип, новото му съзнание му подсказва думата *хълм*.

След това шейната заедно с Джонас започна да се движи през снега и той внезапно осъзна, че се спуска. Никой не му го каза. Досети се сам.

Лицето му проряза мразовития въздух, когато започна спускането си през материята, наречена сняг, върху превозно средство, наречено шейна, което се движеше с помощта на нещо, наречено плазове.

Осмисляйки всички тези неща, докато летеше надолу, той се наслаждаваше на спирация дъха възторг, който го изпълни — скоростта, чистият студен въздух, абсолютната тишина, чувството за баланс, радостната възбуда и покоят.

След това, приближавайки долината, с намаляването на наклона на насипа — хълма — скоростта на шейната се забави. Беше потънала в снега и той я изтласкваше с тялото си, придвижвайки я напред, за да продължи въодушевяващото спускане.

Накрая снегът стана твърде дълбок за тънките плазове на шейната и тя спря. Джонас остана за миг задъхан, стиснал въжето с премръзналите си ръце. Плахо отвори очи — не очите, с които гледаше снега, шейната и хълма, те си бяха отворени по време на цялото му необикновено спускане. Отвори обикновените си очи и видя, че все още е на леглото и дори не се беше помръднал.

Мъжът стоеше до леглото и го гледаше.

— Как се чувстваш? — попита той.

Джонас се изправи и се опита да отговори честно.

— Изненадан — отвърна той след малко.

Пазителя избърса чело с ръкава си.

— Пфу — изпухтя той. — Беше изтощително. Но знаеш ли, дори предавайки ти този малък спомен, мисля, че се чувствам облекчен.

— Имате предвид... казахте, че мога да задавам въпроси, нали?

— Мъжът кимна окуражително. — Имате предвид, че вече нямате този спомен — за спускането с шейната?

— Точно така. Малко тежест падна от това старо тяло.

— Но той беше толкова забавен. И сега вече го нямате! Аз ви го отнех.

Мъжът се засмя.

— Това, което ти дадох, беше просто едно спускане с една шейна по един хълм, имам цял свят от тези неща в ума си. Мога да ти ги давам едно по едно хиляди пъти и пак ще ми останат.

— Искате да кажете, че аз — тоест ние — можем да го направим отново? — попита Джонас. — Много бих искал. Мисля, че можех да я управлявам с въжетото. Не опитах този път, защото беше толкова ново за мен.

Възрастният мъж се засмя и поклати глава.

— Може би друг път, за разпускане. Но нямаме никакво време за игра, наистина. Просто исках да започна, като ти покажа как действа. Сега — каза той делово — легни отново. Искам...

Джонас го направи. Беше нетърпелив за следващия спомен, независимо какъв щеше да бъде той. Но изведнъж изникнаха толкова много въпроси.

— Защо нямаме сняг и шейни, и хълмове? — попита той. — И кога е било това? Моите родители имали ли са шейни, когато са били малки? А вие?

Възрастният мъж сви рамене и отново се подсмихна.

— Не — каза той на Джонас. — Това е много далечен спомен. Затова и беше толкова изтощителен. Трябваше да го върна обратно от много поколения назад. Беше ми предаден малко след избирането ми и предишният Пазител също трябваше да го върне през дълъг период от време.

— Но какво се е случило с тези неща? Със снега и всичко останало?

— Климатичен контрол. Снегът правеше отглеждането на храната трудно, ограничаваше земеделския цикъл. А непредсказуемото време правеше транспорта почти невъзможен понякога. Беше непрактично и напълно изчезна, когато преминахме към Еднаквостта. Хълмовете също. Заради тях превозването на стоки не беше никак лесно. Камиони, автобуси — забавяха ги. Така че... — Старецът махна с ръка, сякаш заставяйки хълмовете да изчезнат. — Еднаквост — заключи той.

Джонас се намръщи.

— Щеше ми се тези неща да ги имаше все още.

Мъжът се усмихна.

— Аз също — каза той. — Но изборът не е наш.

— Но, сър, след като имате толкова много власт...

Мъжът го поправи.

— Почит — каза той твърдо. — Аз съм много почитан. Каквото ще бъдеш и ти. Но ще разбереш, че това няма нищо общо с властта. Сега легни спокойно. След като подхванахме темата за климата, нека ти предам нещо друго. И този път няма да ти кажа как се нарича, защото искам да проверя нивото на възприятието ти. Би трябвало да можеш да стигнеш сам до названието. Аз ти помогнах предварително, като ти казах за снега, шейната и хълма.

Без да чака указания, Джонас затвори очи. Отново почувства пръстите по гърба си. Зачака.

Сега усещанията дойдоха по-бързо. Но ръцете не бяха студени, дори излъчваха топлина върху тялото му и бяха леко влажни. Топлината се разпростря до раменете му, после нагоре към врата и лицето му. Усещаше я дори там, където беше облечен — приятно, цялостно чувство — и този път, когато облиза устните си, въздухът беше топъл и тежък.

Джонас не се движеше. Нямаше шейна. Лежеше сам на някакво място навън, а топлината идваше отвисоко. Не беше така вълнуващо като спускането през снега, но беше приятно и отпускащо.

Изведнъж в съзнанието му изникна понятие — слънчева светлина. И знаеше, че идва от небето.

След това всичко свърши.

— Слънчева светлина — каза той на глас, отваряйки очи.

— Браво, позна. Това прави работата ми по-лесна. Няма да ми се налага да ти обяснявам много.

— И идваше от небето.

— Точно така — каза мъжът. — Точно както е било някога.

— Преди Еднаквостта. Преди контрола на климата — добави Джонас.

Мъжът се засмя.

— Възприемаш добре и се учиш бързо. Много съм доволен от теб. Мисля, че това е достатъчно за днес. Добре започнахме.

Един въпрос тревожеше Джонас.

— Сър — подхвана той, — ръководителката на общността каза, а и вие го споменахте, че ще бъде болезнено. Затова бях малко уплашен. Но въобще не болеше. Наистина ми беше приятно.

Той погледна въпросително мъжа.

Старият човек въздъхна.

— Започнах със спомени на удоволствие. Предишният ми провал ме научи на това. — Той няколко пъти вдиша дълбоко, после каза: — Джонас, ще бъде болезнено. Но това все още не е нужно.

— Аз съм смел. Наистина.

Джонас се надигна. Мъжът го погледна и се усмихна.

— Виждам — каза той. — Е, след като попита, мисля, че имам сили за още един сеанс. — Легни отново. Това ще е последното за днес.

Джонас с радост се подчини. Затвори очи и зачака, отново усети ръцете, след това топлината и слънчевите лъчи, струящи от небето в онази нова част от съзнанието му. Този път, докато лежеше, приличайки се под прекрасната топлина, той усети как минава времето. Истинското му аз осъзнаваше, че са минали само минута-две, но другото му аз, което получаваше спомена, чувстваше, че лежи на слънцето от часове. Кожата му пареше. Неспokoйно помести едната си ръка и усети остра болка в свивката под лакътя.

— Ох — изстена той и се размърда на леглото. — О-у-у — извика отново и когато отвори уста, лицето му беше болезнено.

Знаеше, че има дума за това, но заради болката му се изплъзваше. После всичко свърши. Джонас отвори очи, потрепвайки от неприятното усещане.

— Болеше ме — каза той — и не можах да достигна до думата.

— Това беше слънчево изгаряне — рече старецът.

— Много ме болеше, но се радвам, че ми го предадохте. Беше интересно. Сега разбирам предупрежденията за болката.

Мъжът не отговори. Помълча известно време, накрая каза:

— Хайде, ставай. Време е да се прибиращ.

И двамата се запътиха към центъра на стаята. Джонас облече туниката си.

— Довиждане — каза той. — Благодаря ви за този първи ден.

Възрастният мъж му кимна. Изглеждаше изтощен и малко тъжен.

— Сър...? — започна Джонас плахо.

— Да? Въпрос ли имаш?

— Ами, просто, не знам името ви. Помислих си, че вие сте Пазителя, но пък нали ми казахте, че сега аз съм Пазителя и не зная

как да ви наричам.

Мъжът се отпусна назад в удобния си тапициран стол. Раздвижи раменете си, сякаш за да прогони някаква болка в тях. Изглеждаше ужасно уморен.

— Наричай ме Пазителю — каза той.

12

— Добре ли спа, Джонас? — попита майка му на закуска. — Нямахте ли сънища?

Джонас просто се усмихна и кимна. Все още не беше готов да лъже, но нямаше желание да каже истината.

— Спах много дълбоко — отвърна.

— Де да можеше и той да спи така — рече баща му и се наведе от стола си, за да докосне юмручето на Гейбриъл, който лежеше в кошчето си на пода. До главата му беше подпрян плюшеният хипопотам и се взираше напред с празните си очи.

— Аз също — каза майка му, завъртайки очи. — Толкова неспокойна вечер.

Джонас не беше чул новото дете през нощта, защото наистина беше спал дълбоко. Но не беше вярно, че не бе сънувал.

Отново и отново се беше спускал по заснежения хълм. През цялото време му се беше струвало, че има някаква цел, нещо — не можеше да разбере какво — което лежеше отвъд долината, където шейната му бе затънала в снега.

Събуди се с чувството, че иска, че дори му е необходимо да достигне до това място в далечината. Че то е нещо добро. Нещо приятно. Нещо важно.

Но не знаеше как да отиде до него.

Опита се да прогони това остатъчно чувство и си събра нещата за училище. Там днес всичко беше някак различно. Часовете бяха същите: език и комуникация, търговия и промишленост, наука и технологии, гражданско право и управление. Но по време на междучасията и обедната почивка другите *дванайсетгодишни* не спираха да разказват за своя първи ден на обучение. Всички говореха едновременно, прекъсвайки се едни други, извиняваха се набързо и след това продължаваха да се прекъсват, развълнувани от новите преживявания.

Джонас само слушаше. Той много добре помнеше предупреждението да не обсъжда обучението си. Но това така или иначе беше невъзможно. Нямаше как да обясни на приятелите си какво беше преживял там в Пристройката. Как би могъл да им разкаже за шейната, без да опише хълма и снега, но как би могъл да опише хълма и снега на някого, който никога не е усещал по лицето си вятъра или онзи пухкав магически студ?

Дори с години да бяха изучавали точността на езика, какви думи би могъл да използва, за да обясни какво са слънчевите лъчи?

Затова на Джонас му беше лесно да си мълчи и да слуша.

След училище той отново се отпрати с Фиона към Дома на старите.

— Търсих те вчера — каза му тя, — за да се приберем заедно. Колелото ти беше отпред и почаках малко, но после стана късно и си тръгнах.

— Извини ме, че съм те накарал да чакаш — каза той.

— Приемам извинението ти — отвърна Фиона автоматично.

— Задържах се малко повече отколкото предполагах — обясни Джонас.

Тя въртеше педалите мълчаливо и той знаеше, че очаква да ѝ обясни защо. Очакваше да ѝ опише първият си ден от обучението. Но не можеше да го попита, щеше да бъде твърде грубо.

— Прекарала си толкова много часове със *старите* като доброволец — каза Джонас, променяйки темата. — Предполагам, че едва ли има нещо, което да не знаеш.

— О, има много за учене — отвърна Фиона. — Административна работа, диети, наказания за непослушание... Знаеш ли, че използват дисциплинарна пръчка и за *старите*, не само за децата? Има още и трудова терапия, и активен отдих, и лекарства...

Те стигнаха до сградата и слязоха от велосипедите.

— Наистина мисля, че ще ми хареса повече от училище — призна Фиона.

— На мен също — съгласи се Джонас, бутайки колелото си към мястото му.

Тя замълча за секунда, сякаш отново очакваше той да продължи. После погледна часовника си, помахаше му и забърза към входа.

Внезапно Джонас застина до колелото си. Случи се отново — онова, което той вече смяташе, че означава „да виждаш отвъд“. Този път за кратко, докато влизаше през вратата, по необясним начин се беше променила Фиона. Всъщност — каза си Джонас, опитвайки се да възстанови мига в ума си — не беше цялата Фиона. Сякаш беше само косата ѝ. И то само за миг.

Той се замисли. Очевидно започваше да се случва все по-често. Първо ябълката преди няколко седмици. После лицата на зрителите по време на церемонията само преди два дни. А сега и косата на Фиона.

Навъсен, Джонас влезе в Пристройката. Ще попитам Пазителя, реши той.

Старецът вдигна поглед и се усмихна, когато Джонас влезе. Той вече беше седнал до леглото и изглеждаше доста по-енергичен, дори някак обновен. Зарадва се, когато видя Джонас.

— Добре дошъл — рече той. — Трябва да започваме. Закъсня с една минута.

— Извинете ме за... — започна Джонас, но се спря, досещайки се, че тук не трябва да се извинява.

Той свали туниката си и отиде до леглото.

— Закъснях с една минута, защото нещо се случи — обясни той — и бих искал да ви попитам за това, ако не възразявате.

— Можеш да ме питаш каквото пожелаеш.

Джонас се опита да си припомни подробно случката, за да я опише по-ясно.

— Мисля, че е това, което наричате да виждаш отвъд — каза той. Пазителя кимна.

— Опиши ми го.

Джонас му разказа за ябълката. След това за промяната в лицата на публиката.

— А днес, преди малко, същото се случи отвън с приятелката ми Фиона. Нещо в нея се промени за момент. Косата ѝ изглеждаше различно, но промяната не беше във формата или в дължината. Не мога да... — Джонас направи пауза, ядосан от собствената си неспособност да разбере и обясни какво се беше случило. Накрая просто каза: — Просто се промени. Не знам как или защо. Затова и закъснях с една минута — заключи той и погледна Пазителя въпросително.

За негова изненада той му зададе въпрос, който като че ли не беше свързан със способността да виждаш отвъд.

— Когато ти предадох спомена вчера — първия, за шейната — огледа ли се наоколо?

Джонас кимна.

— Да — отвърна той, — но заради онова нещо във въздуха, имам предвид снега, се виждаше трудно.

— Погледна ли шейната?

Джонас се опита да си припомни.

— Не. Само я усещах под себе си. Освен това я сънувах тази нощ. Но не си спомням да съм я видял в съня си. Само я усещах.

Пазителя, изглежда, се замисли, после каза:

— Когато те проучвах, преди да бъдеш избран, чувствах, че имаш нужните умения и това, което описа току-що, го потвърди. При мен се случи другояче. Когато бях на твоята възраст — преди да стана Пазител — започна да ми се случва нещо подобно, макар да приемаше друга форма. При мен... но сега няма да ти го описвам, защото все още няма да го разбереш. Но мисля, че ми е ясно какво става с теб. Нека направя малък тест, за да потвърдя предположенията си. Легни.

Джонас отново легна с ръце отстрани. Вече се чувстваше удобно тук. Затвори очи и изчака да усети познатия допир на ръцете на Пазителя по гърба си.

Но вместо това той просто каза:

— Върни си спомена за шейната. В самото му начало, когато си на върха на хълма, преди да започне спускането. И този път погледни надолу към шейната.

Джонас беше объркан. Отвори очи.

— Извинете ме — попита той учтиво, — но не трябва ли вие да ми предадете този спомен?

— Сега той вече е твой, не е мой. Аз ти го предадох.

— Но как мога да го върна?

— Можеш да си спомниш нещата от миналата година или когато си бил седем или петгодишен, нали?

— Разбира се.

— Почти същото е. Всеки в общността има спомени в рамките на своето поколение. Но сега ти ще можеш да се връщаш по-назад. Опитай. Концентрирай се.

Джонас отново затвори очи. Пое си дълбоко въздух и започна да търси шейната, хълма и снега в съзнанието си.

И ето ги, те бяха там. Не му струваше никакво усилие. Отново седеше на върха на хълма, сред вихрушката от снежинки. Усмихна се от удоволствие и издиша топлия въздух от устата си. След това, както беше инструктиран, погледна надолу. Видя ръцете си, стискащи въжето, покрити със сняг. Видя краката си и ги помести настрани, за да види шейната под себе си.

Смаян, той се втренчи в нея. Този път видяното не беше мимолетно. Този път шейната имаше и продължи да има — дори след като примигна и отново се взря в нея — онова мистериозно качество, което бе забелязал при ябълката. А също и в косата на Фиона. Шейната не се променяше. Просто си беше такава.

Джонас отвори очи, все още беше на леглото. Пазителя го гледаше въпросително.

— Да — каза Джонас бавно, — имаше го и при шейната.

— Нека опитам още нещо. Погледни към библиотеката. Виждаш ли най-горната редица книги?

Джонас ги потърси с поглед. Взря се в тях и те се промениха. Но промяната беше кратка. В следващия миг изчезна.

— Случи се и с книгите — каза Джонас, — но отново си отиде.

— Значи съм прав — каза Пазителя. — Започваш да виждаш червения цвят.

— Кое?

Пазителя въздъхна.

— Как да го обясня? Някога отдавна, във времето на спомените, всичко е имало форма и размер, както и сега, но също така е имало и една друга характеристика, наречена цвят. Имало е много цветове и един от тях се е наричал червен. Този, който започваш да виждаш. Приятелката ти Фиона има червеникава коса — доста специфична, забелязал съм я и преди. И когато спомена косата на Фиона, това ме подсети, че вероятно започваш да виждаш червения цвят.

— А лицата на хората? Тези, които видях на церемонията?

Пазителя разтърси глава.

— Не, кожата не е червена. Но има червени оттенъци в нея. Имало е времена — ще видиш това в спомените по-нататък — когато хората са били с различен цвят на кожата. Това е било, преди да

преминем към Еднаквостта. Днес кожата на всички е еднаква и това, което си видял, са червените оттенъци. Вероятно когато си видял лицата да придобиват цвят, той не е бил така наситен и ярък, както при ябълката или косата на приятелката ти. — Пазителя изведнъж се засмя. — Никога не постигнахме съвършената Еднаквост. Предполагам, че генетиците все още се мъчат да отстранят грешките. Косата на Фиона вероятно ги влудява.

Джонас слушаше, опитвайки се да разбере.

— Ами шейната? — каза той. — Тя го имаше това нещо — червения цвят, но изобщо не се промени, Пазителю. Просто си беше такава.

— Защото е спомен от времето, когато червеният цвят си го е имало.

— Беше толкова... иска ми се да се изразя най-точно... Червеното е било толкова красиво.

Пазителя кимна.

— Такова е!

— През цялото време ли го виждате?

— Виждам ги всичките. Всички цветове.

— А аз ще ги виждам ли?

— Разбира се. Когато получиш спомените. Имаш способността да виждаш отвъд. Ще придобиеш мъдрост заедно с цветовете. И още много други неща.

Точно в този момент Джонас не се интересуваше от мъдростта. Цветовете го очароваха.

— Защо не могат всички да ги виждат? Защо са изчезнали цветовете.

Пазителя сви рамене.

— Хората са направили този избор — предпочели са Еднаквостта. Преди мен, преди моя предшественик — много, много отдавна. Ние сме се отказали от цветовете, когато сме се отказали и от слънчевата светлина, и изобщо от различията. — Той се замисли за миг. — Сдобихме се с контрол над много неща. Но трябваше да се лишим от други.

— Не е трябвало — каза Джонас гневно.

Пазителя изглеждаше слисан от уверената реакция на Джонас. После каза с горчива усмивка:

— Много бързо стигна до това заключение. На мен ми отне години. Може би и мъдрост ще придобиеш по-бързо от мен. — Той погледна часовника на стената. — Сега лягай. Имаме още много работа.

— Сър — попита Джонас, намествайки се обратно на леглото, — как беше при вас, когато станяхте Пазител? Казахте, че сте можели да виждате отвъд, но по друг начин.

Ръцете се допряха до гърба му.

— Друг път — каза Пазителя нежно, — ще ти разкажа някой друг път. Сега трябва да работим. Измислих как да ти помогна за цветовете. Сега затвори очи и стой мирен. Ще ти предам спомен за дъга.

13

Дните и седмиците минаваха. Джонас изучаваше чрез спомените названията на цветовете и започна да ги вижда в обикновения си живот (макар да знаеше, че той вече не е обикновен и никога повече няма да бъде). Но не успяваше да ги задържи за дълго. Понякога зърваше зелена мълния в градинката на централния площад или в храстите край реката. Яркооранжевите тикви, докарани от земеделските ниви оттатък границите на общността, припламваха с наситен цвят и после отново потъваха в безцветната сивота.

Пазителя му каза, че ще мине много време, преди да започне да задържа цветовете.

— Но аз ги искам! — каза Джонас гневно. — Не е честно да няма цветове.

— Не е честно? — Пазителя погледна Джонас изпитателно. — Обясни ми какво имаш предвид.

— Ами... — Джонас замълча замислен. — Ако всичко е еднакво, тогава нямаме никакъв избор! Искам да се събуждам сутрин и да вземам решения! Синята туника или червената? — Той сведе поглед към безцветната тъкан на униформата си. — Но те всички са еднакви, винаги. — После леко се засмя. — Знам, че не е важно какво носим. Но...

— Но е важен изборът, нали? — попита Пазителя.

Джонас кимна.

— Малкият ми брат — започна той — не, това не е правилно. Той в действителност не ми е брат, а е *новото дете*, за което семейството ми се грижи. Името му е Гейбриъл?

— Да, знам за случая с Гейбриъл.

— Е, сега е точно във възрастта, в която научава толкова много неща. Грабва играчките, когато ги държим пред него, и баща ми казва, че се учи да контролира мускулите си. Наистина е сладък. — Пазителя кимна. — Но сега, когато разпознавам цветовете, понякога си мисля:

ами ако можехме да му показваме яркочервени неща или яркожълти и той можеше да избира? Вместо Еднаквостта.

— Може да направи грешен избор.

— О — Джонас замълча за момент, — разбирам какво имате предвид. Няма значение каква играчка ще избере едно *ново дете*. Но по-нататък ще има значение, нали? Затова не се осмеляваме да оставим хората сами да избират.

— Не е безопасно — подсказа му Пазителя.

— Определено не е — каза Джонас уверено. — Какво ще стане например, ако им позволят сами да избират партньора си? Ами ако той не е подходящ? Или — продължи той, почти смеейки се на абсурдното си хрумване — ако им бъде позволено сами да избират работата си?

— Плашещо е, нали? — отбеляза Пазителя.

Джонас се изкикоти.

— Много. Дори не мога да си го представя. Хората наистина трябва да бъдат предпазвани да не направят грешен избор.

— По-безопасно е.

— Да — съгласи се Джонас. — Много по-безопасно.

Но дори когато заговориха за друго, у Джонас остана някакво неясно чувство на неудовлетвореност.

Откри, че често изпитва гняв. Ядосваше се на децата от групата си заради това, че са доволни от живота си, който беше толкова монотонен, за разлика от неговия. И се ядосваше на себе си, че не може да направи нищо за тях.

Беше се опитал. Без да иска разрешение от Пазителя, защото се боеше — или по-скоро знаеше — че няма да му позволи, той се опита да предаде новите си усещания на приятелите си.

— Ашър — каза Джонас една сутрин, — погледни тези цветя много внимателно. — Двамата стояха до една леха със здравец, засадена близо до Залата на откритите документи. Той постави ръцете си на раменете на Ашър и се концентрира върху червеното на цветчетата, опитвайки се да го задържи възможно най-дълго и същевременно да предаде образа на приятеля си.

— Какво има? — попита Ашър неспокойно. — Нещо не е наред ли? — Той се отскубна от ръцете на Джонас. Смяташе се за крайно грубо да докосваш гражданин, който не е член на семейството ти.

— Не, нищо. За момент ми се стори, че са повехнали и трябва да уведоим Службата по градинарство, че се нуждаят от поливане. — Джонас въздъхна и се обърна.

Една вечер се прибра от обучението си, изпълнен с нови знания. Този ден Пазителя беше избрал един потресаващ и тревожен спомен. Под допира на ръцете му Джонас изведнъж се беше озовал на съвършено непознато място — горещо и ветровито под необятното синьо небе. Наоколо имаше малки туфи трева, няколко храста и камънаци, а недалеч на фона на небето се виждаха ниски дървета с широки стволоче. Чуваше звуци, най-напред остро изцраковане — в съзнанието му изникна думата пушки — след това изстрели и чудовищен звук от тежко падане, съпроводено от трясъка на счупени клони.

После чу гласове, които си подвикваха един на друг. Надничайки от мястото, където беше скрит зад някакви храсти, той си спомни за онова, което Пазителя му беше казал — че е имало времена, когато хората са имали различен цвят на кожата. Наистина двама от мъжете имаха тъмнокафява кожа, останалите бяха светлокожи. Приближавайки се, той видя как изтръгват бивните на слон, лежащ неподвижно на земята, и ги влачат оплискани с кръв. Джонас беше залят от ново възприятие за червения цвят.

После мъжете потеглиха бързо към хоризонта с превозно средство, хвърлящо камъни изпод колелата си. Един от тях го удари по челото и го събори на земята. Надяваше се с това всичко да свърши, но споменът продължи.

От скришното си място зад дърветата видя да се появява друг слон. Много бавно той се приближи до осакатеното тяло и го погледна. Побутна с гъвкавия си хобот огромния труп, после го протегна нагоре, откърти няколко клонки с листа и покри с тях разкъсаната плът.

Накрая сведе голямата си глава, вдигна хобота си и изрева в пустошта. Джонас никога преди не беше чувал подобен звук. Беше изпълнен с гняв и мъка и сякаш никога нямаше да спре.

Ревът продължи да звучи в ушите му и когато отвори очи и остана да лежи съкрушен на леглото. Не стихваше и докато въртеше бавно педалите към вкъщи.

— Лили — попита той вечерта сестра си, която взе утешителния си предмет — плюшения слон, от лавицата, — знаеш ли, че някога

наистина е имало слонове? Живи?

Тя погледна надолу към опърпаната играчка и се усмихна.

— Да, бе. Сигурно — отвърна скептично.

Джонас отиде и седна зад тях, докато баща му развързваше панделките на Лили и разресваше косата ѝ. Постави ръка върху раменете им. С цялото си същество се опита да им предаде частица от спомена — не за измъчения рев на слона, а за самото му съществуване, за грамадното създаване и за нежното докосване, с което се бе погрижило за приятеля си накрая.

Но баща му продължи да разресва дългата коса на Лили, а тя нетърпеливо се размърда под ръката на брат си.

— Джонас — каза тя, — причиняваш ми болка.

— Извини ме, че ти причиних болка, Лили — промърмори Джонас и отдръпна ръката си.

— Приемам извинението ти — отвърна Лили равнодушно, размахвайки безжизненото слонче.

— Пазителю — попита веднъж Джонас, докато се приготвяха за работа, — нямате ли съпруга? Или не ви е разрешено да кандидатствате за брачна партньорка? — Макар да не беше длъжен да спазва правилото за избягване на грубостта, на него му беше ясно, че въпросът му е груб. Но Пазителя го окуражаваше да задава въпроси, без да показва, по какъвто и да е начин, че е смутен или обиден дори и от най-личните.

Пазителя се подсмихна.

— Не, няма правило, което да ми забранява това. Аз също имах съпруга. Забравяш колко съм стар, Джонас. Някогашната ми съпруга сега живее с *бездетните възрастни*.

— О, разбира се — Джонас наистина беше забравил възрастта на Пазителя. Когато хората от общността остарееха, животът им се променяше — те вече не бяха нужни за създаването на семейство. Когато Джонас и Лили пораснеха, родителите им също щяха да отидат да живеят с *бездетните възрастни*.

— Ти ще можеш да кандидатстваш за съпруга, ако желаеш, Джонас. Но те предупреждавам, че ще ти бъде трудно. Начинът ти на живот ще бъде различен от този на останалите семейства, защото

книгите са забранени за гражданите. Единствено ти и аз имаме достъп до тях.

Джонас огледа внушителните редици томове наоколо. Той вече успяваше понякога да види цветовете им. През всичките часове, прекарани с Пазителя в разговори и предаване на спомени, Джонас все още не беше отворил нито една от тях. Но бе прочел някои от заглавията и знаеше, че в книгите се съдържа цялото знание за изминалите векове и че един ден те ще бъдат негови.

— Значи, ако имам съпруга и може би деца, ще трябва да крия книгите от тях?

Пазителя кимна.

— На мен не ми бе позволено да споделям книгите със съпругата си. А има и други затруднения. Помниш ли правилото, че новият Пазител няма право да говори за обучението си?

Джонас кимна. Разбира се, че го помнеше. Това бе най-неприятното от всички правила, които трябваше да спазва.

— Когато официално станеш Пазител, когато приключим работата си тук, ще ти бъде даден нов списък с правила. Това са правилата, които аз спазвам. И едва ли ще се учудиш, че нямам право да говоря за работата си с никого, освен със следващия Пазител. Тоест, освен с теб. Така че няма да можеш да споделиш със семейството си огромна част от живота си. Трудно е, Джонас. За мен беше трудно. Сигурно разбираш, че моят живот са спомените.

Джонас кимна отново, но беше объркан. Животът не се ли състои в това, което правиш всеки ден?

— Виждал съм ви да се разхождате — каза той.

Пазителя въздъхна.

— Разхождам се. Ям на обяд. И когато ме повикат старейшините, се отзовавам, за да им дам съвет.

— Често ли ги съветвате? — Джонас малко се стресна при мисълта, че един ден той ще е този, който ще съветва управителното тяло.

Но Пазителя поклати глава.

— Рядко. Само когато са изправени пред нещо, за което нямат опит. Тогава ме викат, за да използвам спомените си и да ги посъветвам. Но се случва много рядко. Понякога ми се иска да се възползват по-често от мъдростта ми — има толкова много неща,

които мога да им кажа, неща, които бих искал да се променят. Но те не желаят промяна. Животът тук е толкова подреден, толкова предсказуем, толкова безболезнен. Това е техният избор.

— Защо тогава изобщо им е нужен Пазител, щом никога не се обръщат към него — вметна Джонас.

— Те се нуждаят от мен. И от теб — каза Пазителя. — И преди десет години бяха принудени да си спомнят това.

— Какво е станало преди десет години? — попита Джонас. — О, зная. Опитали сте се да обучите своя приемник, но не се е получило. Защо?

Пазителя се усмихна тъжно.

— Когато новият Пазител се провали, спомените, които му бях предал, се изгубиха. Не се върнаха при мен. Отидоха... — Той направи пауза, търсейки най-вярното обяснение. — Не зная със сигурност. Отидоха на мястото, където са били преди съществуването на пазителите. Някъде там... — Махна неясно с ръка. — Хората имаха достъп до тях. Очевидно и преди е било така. Всеки имаше достъп до спомените. Настъпи пълен хаос, за известно време те наистина страдаха. После спомените стихнаха и всичко се успокои. Но определено ги накара да осъзнаят, че се нуждаят от Пазител, който да съхранява цялата тази болка. И знание.

— Но това означава вие да страдате през цялото време — отбеляза Джонас.

Пазителя кимна.

— И ти също ще страдаш. Това е моят живот. Такъв ще бъде и твоят.

Джонас се замисли за това какво го очаква.

— Разходки, хранене — той се огледа наоколо, — четене? Това ли е всичко?

Пазителя поклати глава.

— Това са просто нещата, които правя. Но животът ми е тук.

— В тази стая?

Пазителя отново поклати глава. Постави ръце на челото и гърдите си.

— Не. Тук, в цялото ми същество. Където са спомените ми.

— Нашите наставници по наука и технологии ни обясниха как работи умът — каза Джонас разпалено. — Използва електрически

импулси. Като компютъра. Ако стимулираш една част от мозъка с електрод... — Той замълча, забелязвайки странното изражение на лицето на Пазителя.

— Те не знаят нищо — рече горчиво мъжът.

Джонас беше потресен. Още от първия ден в Пристройката те пренебрегваха правилото за грубостта и Джонас свикна с това. Но този път беше различно, онова, което каза Пазителя, беше повече от грубо. В него се съдържаше ужасно обвинение. Ами ако някой го беше чул?

Той бързо погледна към високоговорителя на стената, ужасен, че Комитетът може да ги слуша постоянно. Но както винаги по време на техните сеанси той беше изключен.

— Нищо? — прошепна Джонас нервно. — Но моите наставници...

Пазителя махна нетърпеливо с ръка.

— О, твоите наставници са добре обучени. Познават отлично научните факти. Всеки от тях е добре подготвен за работата си. Просто... без паметта всичко е безсмислено. Те прехвърлиха това бреме върху мен. И върху предишния Пазител. И върху този преди него...

— ... и върху по-по-по-предишния — продължи Джонас.

Пазителя се усмихна, но усмивката му беше странно сурова.

— Точно така. И след това ще бъдеш ти. Голяма чест.

— Да, сър. Казаха ми го на церемонията. Най-голямата.

В някои следобеди Пазителя отменяше заниманията им. Когато Джонас го завареше изгърбен и пребледнял да люлее тялото си напред-назад, знаеше, че ще бъде отпратен обратно у дома.

— Върви си — казваше му Пазителя с усилие. — Днес имам болки. Ела утре.

В такива дни, угрижен и разочарован, Джонас се разхождаше покрай брега на реката. Пътеките обикновено бяха пусти, само от време на време срещаше някоя бригада доставчици или озеленители. Малките деца прекарваха времето си след училище в Детския център, а по-големите бяха заети с доброволните си часове или обучението си.

Вървейки сам, той тренираше паметта си. Търсеше с поглед зелените искри, които знаеше, че може да зърне в храстите наоколо. Когато цветът проблеснеше, той се фокусираше върху него, опитвайки

се да го задържи в съзнанието си възможно най-дълго, докато главата накрая го заболяваше и той го оставяше да изчезне.

Взираше се в плоското безцветно небе, извличайки от него синевата, и извикваше от спомените си слънчевите лъчи, докато не започнеше да усеща топлината им.

Понякога заставаше в началото на моста над реката, по който гражданите можеха да минават само със специално разрешение. Джонас беше прекосявал реката по време на училищни екскурзии до съседните общности и знаеше, че оттатък моста земята е все така плоска, с равни земеделски полета. Общностите, които беше виждал, по същество бяха същите — само жилищните сгради бяха малко по други и училищната им програма беше различна.

Той се чудеше какво ли има там далеч, където никога не е бил. Земята не свършваше с близките общности. Имаше ли хълмове там *Другаде*? Имаше ли просторни ветровити места, като онова, което бе видял в спомена със слона?

— Пазителю — попита той един следобед, когато отново бе отпратен, — какво ви причинява болка? — Старецът не отговори и Джонас продължи: — Първият старейшина ме предупреди, че получаването на паметта е свързано с ужасна болка. Вие също ми казахте, че след провала на предишния Пазител са се освободили спомени, които са били мъчителни за общността. Но аз не съм страдал, Пазителю, наистина. — Джонас се усмихна. — О, спомням си слънчевото изгаряне, което ми предадохте първия ден, но не беше чак толкова ужасно. Какво ви причинява такова страдание? Ако ми предадете част от него, може би ще ви олекне малко.

Пазителя кимна.

— Легни — каза той. — Предполагам, че вече е време. Не мога вечно да те щадя. Рано или късно ще трябва да поемеш този товар. Нека помисля — продължи старецът, докато Джонас лежеше на леглото и чакаше леко уплашен. — Добре, ще започнем с нещо познато. Нека отново се върнем на хълма с шейната.

И той постави ръцете си на гърба на Джонас.

Беше почти същият спомен, макар че хълмът изглеждаше по-стръмен и снегът не бе така обилен. Беше и по-студено. Застанал на върха, Джонас можеше да види, че снегът под шейната не е плътен и мек като преди, а твърд и покрит със синкав лед.

Шейната се плъзна напред и Джонас се засмя от радост, очаквайки зашеметяващото спускане през свежия мразовит въздух.

Но този път плъзгачите не можаха да се врежат в заледената кора, както стана предишния път на заснежения хълм, те се завъртяха странично и шейната се понесе надолу. Джонас дръпна въжето, опитвайки се да я изправи, но хълмът беше твърде стръмен, а скоростта твърде висока и той загуби контрол. Вече не се наслаждаваше на усещането за свобода, а ужасен се бе оставил на милостта на ускорението и се носеше надолу по леда.

Лъкатушейки и въртейки се, шейната се блъсна в една издуптина на склона и Джонас подскочи и изхвърча. Падна с прегънат крак и чу как костта изхрущя. Пързаяше се с лице по неравния лед и когато най-после спря, известно време лежа вцепенен, без все още да изпитва нищо друго, освен страх.

След това дойде първата вълна на болката. Той изстена. Сякаш секира се беше забила в крака му, разсичайки всеки нерв с горещото си острие. В замъгленото му съзнание изникна думата „огън“ и той усети как пламъците докосват наранената му плът. Опита се да помръдне, но не можа. Болката се засили.

Той извика, но никой не се отзова.

Хлипайки, извърна глава и повърна върху замръзналия сняг. От лицето му върху повърнатото покапа кръв.

— Не-е-е-е-е! — изплака той и викът му заглъхна в празното пространство, понесен от вятъра.

Изведнъж отново се озова в Пристройката. Лежеше, стенойки на леглото. Лицето му беше мокро от сълзи. Вече способен да се движи, той се размърда, дишайки дълбоко, за да се освободи от спомена.

Седна и погледна крака си, изпънат невредим на леглото. Чудовищният пристъп на болката беше стихнал. Но кракът все още го болеше и чувстваше лицето си разранено.

— Мога ли да получа обезболяващо? — помоли се той.

Във всекидневния си живот обикновено получаваше лекарство — за синините, раните, прищипаните пръсти, болките в стомаха, за ожуленото коляно, когато паднеше от колелото си. Винаги го намазваха с антисептичен крем или му даваха хапче, или пък в редки случаи му биеха инжекция, което напълно и мигновено го освобождаваше от болката.

— Не — отвърна Пазителя и извърна поглед.

Вечерта, накуцвайки, Джонас вървеше към вкъщи и буташе колелото си. Болката от слънчевото изгаряне беше слаба и бързо премина. Но тази не стихваше, макар да не беше непоносима като болката, която бе изпитал на хълма. Джонас се опита да бъде смел.

Помнеше, че ръководителката на общността му беше казала, че трябва да бъде смел.

— Всичко наред ли е, Джонас? — попита баща му на вечеря. — Много си тих тази вечер. Не се ли чувстваш добре? Имаш ли нужда от някакво лекарство?

Но Джонас знаеше правилата. Никакви лекарства за неща, свързани е обучението.

И никакво обсъждане на обучението. Във времето за споделяне на чувства той просто каза, че е уморен, че уроците в училище са били много трудни този ден.

Прибра се рано в стаята си и през затворената врата можеше да чуе как родителите му и сестра му се смеят, докато къпят Гейбриъл.

Те не познават болката, помисли си той. Тази мисъл го накара да се почувства отчайващо самотен. Почеса пулсиращия си крак. Накрая заспа, но отново и отново сънуваше болката и самотата на пустия хълм.

Обучението продължи и всеки ден ставаше все по-мъчително. Болката от счупването започна да му се струва като лек дискомфорт, когато Пазителя започна решително, малко по малко, да му показва дълбоките ужасяващи страдания на миналото. Всеки път той беше така мил да приключи следобед с някой приятен, изпълнен с цветове

спомен — за опънато платно на фона на синьо-зелено езеро, за поляна, изпъстрена с диви цветя, или оранжев залез над планински върхове.

Но това не беше достатъчно, за да смекчи болката, която Джонас започна да опознава.

— Защо — попита той, след като изживя един мъчителен спомен, в който беше изоставен сам и без храна, а гладът предизвикваше болезнени спазми в празния му подут стомах. — Защо ние двамата трябва да пазим тези спомени?

— Те ни дават мъдрост — отвърна Пазителя. — А без мъдрост аз не мога да изпълнявам функцията си да съветвам старейшините, когато ме повикат.

— Но каква мъдрост получаваш от глада? — изстена Джонас. Стомахът му продължаваше да се свива, макар споменът да си бе отишъл.

— Преди години — каза мъжът, — още преди да се родиш, много граждани се обръщаха към Съвета на старейшините с молба да се увеличи броят на ражданията. Искаха на всяка *родна майка* да бъде възложено да ражда по четири деца, така че населението да се увеличи и да има повече работници.

Джонас кимна.

— Това звучи разумно.

— Идеята беше определени семейства да получават допълнително дете.

Джонас кимна отново.

— Моето може — отбеляза той. — Тази година получихме Гейбриъл. Много е забавно да има трето дете.

— Съветът на старейшините се обърна към мен — продължи Пазителя. — И на тях им се струваше разумно, но беше нова идея и те се нуждаеха от моя съвет.

— И вие се допитахте до спомените си?

— Да — отвърна Пазителя, — и най-яркият спомен, който ме споходи, беше за глад. Дойде от много поколения назад. Векове назад. Населението толкова е нараснало, че навсякъде е върлувал глад. Ужасен продължителен глад. От това последвала война.

Война? Това беше непозната дума, но гладът му беше познат. Несъзнателно, Джонас потърка корема си, спомняйки си мъчителното усещане.

— И вие им разказахте за това?

— Те не искат и да чуват за болка. Просто искат съвет. И аз ги посъветвах да се откажат от идеята.

— Но това е било преди да се родя. Значи доста рядко се обръщат към вас. Само когато... как го казахте? Когато имат проблем, с който никога преди не са се сблъскали. Кога се случи за последно?

— Спомняш ли си деня, в който над общността прелетя самолет?

— Да. Бях много уплашен.

— Както и те. Бяха се приготвили да го свалят. Но преди това поискаха съвета ми. Казах им да изчакат.

— Но откъде знаехте? Как разбрахте, че пилотът се е заблудил?

— Не знаех. Използвах мъдростта си от спомените. Знаех, че е имало времена в миналото — ужасни времена — когато хората са се избивали едни други от бързане, от страх и това е довело до собственото им унищожение.

Джонас внезапно осъзна нещо.

— Това означава — каза той бавно, — че имате спомени как хората са се унищожавали. И че трябва да ми ги предадете, за да се сдобия с мъдрост.

Пазителя кимна.

— Но ще бъде болезнено — каза Джонас. Това не беше въпрос.

— Ще бъде много болезнено — съгласи се Пазителя.

— Но защо не могат всички да имат тези спомени. Мисля, че ще бъде по-лесно, ако спомените се споделят. На вас и мен няма да ни се налага да понасяме толкова много, ако всеки поеме част от спомените.

Пазителя въздъхна.

— Прав си — каза той. — Но тогава на всички ще им бъде тежко и ще страдат. А те не го искат. Затова Пазителя е толкова жизненоважен за тях. Те избраха мен и теб, за да свалят този товар от себе си.

— Кога са решили това? — попита Джонас гневно. — Не е честно. Нека го променим!

— Как предлагаш да го направим? Никога не съм успял да измисля начин, а се предполага, че притежавам цялата мъдрост.

— Но сега сме двама — каза Джонас пламенно. — Заедно можем да измислим нещо!

Пазителя го гледаше с горчива усмивка.

— Не можем ли просто да подадем молба за промяна на правилата? — предложи Джонас.

Пазителя прихна, Джонас също се засмя неохотно.

— Решението е взето много преди нас — обясни Пазителя — и преди предишния Пазител, и...

— И по-по-по-предишния — довърши отново фразата Джонас. Понякога тя му се струваше забавна. Друг път изключително важна.

Но сега му прозвуча злокобно. Тя означаваше, че нищо не може да се промени.

Новото дете Гейбриъл растеше и успешно преминаваше през тестовите, с които възпитателите всеки месец изследваха развитието му. Можеше да сяда сам, можеше да се пресяга и да улавя малки предмети за игра и вече имаше шест зъба. Денем, както докладваше баща му, той беше жизнерадостен и показваше нормален интелект. Но нощем продължаваше да бъде неспокоен, плачеше често и се нуждаеше от непрестанно внимание.

— В крайна сметка, след всичкото време, което отделих за него — каза баща му една вечер, когато Гейбриъл, вече изкъпан, лежеше тихо, гушнал хипопотамчето си, в малкото креватче, което бе заменило коша му, — надявам се да не решат да го *освободят*.

— Може би ще е за добро — отбеляза майка им. — Знам, че ти нямаш нищо против да ставаш нощем заради него, но за мен недоспиването е мъчително.

— Ако *освободят* Гейбриъл, ще можем ли да си вземем друго *ново дете*? — попита Лили. Тя беше коленичила до креватчето и правеше смешни физиономии на малкия, а той ѝ се усмихваше в отговор.

Майка им раздражено извъртя очи.

— Не — отвърна баща им усмихнат и погали Лили по главата. — Детето е с неопределен статус, което се случва много рядко. Едва ли ще имаме подобен случай скоро. Както и да е — въздъхна той, — засега решението се отлага. В момента всички се готвим за друго *освобождение*, което ще трябва да извършим. Една *родна майка* очаква близнаци следващия месец.

— О, скъпи — каза майка му, поклащайки глава — надявам се, ако са еднояйчни, да не бъдеш определен...

— Определен съм, аз съм следващият в списъка. Ще трябва да избира кое да бъде отгледано и кое *освободено*. Макар обикновено да не е трудно. В повечето случаи е въпрос на тегло. *Освобождаваме* по-слабото.

Докато ги слушаше, Джонас изведнъж си спомни за моста, където се бе чудил какво ли има на онова място, което наричаха *Другаде*.

Може би там някой очаква малкото *освободено* близначе? Дали то щеше да порасне, без да знае, че в тяхната общност живее някой, който изглежда точно като него?

За миг му хрумна една идея, която веднага му се стори малко глупава. Може би *освободеното* дете щеше да го очаква Лариса — старата жена, която беше къпал. Той си спомни блестящите ѝ очи, мекия ѝ глас, смеха ѝ. Наскоро Фиона му беше казала, че Лариса е била *освободена* с прекрасна церемония.

Но той знаеше, че на старите не им даваха да отглеждат деца. *Другаде* животът на Лариса щеше да бъде тих и спокоен, както подобаваше на *старите*. Тя едва ли би се зарадвала да поеме отново отговорността за отглеждането на дете, което се нуждае от хранене и грижи и вероятно плаче нощем.

Внезапно му хрумна нещо.

— Мамо? Татко? — каза той. — Защо не сложим тази вечер креватчето на Гейбриъл в моята стая? Знам как да го храня и успокоявам и така вие двамата ще можете да поспите.

Баща му се поколеба.

— Ти спиш толкова дълбоко, Джонас. Ами ако не го чуеш.

Лили веднага се намеси.

— И без това, ако никой не се занимава с него — отбеляза тя. — Гейбриъл става достатъчно шумен. Ако Джонас не се събуди, той ще събуди всички останали.

Баща им се засмя.

— Права си, Лили-Били. Добре, Джонас, нека опитаме, само за тази вечер. Ще си почина, а и майка ви ще може да се наспи.

Гейбриъл спа спокойно през първите часове на нощта. Джонас лежеше в леглото си и от време на време се надигаше на лакът и поглеждаше към креватчето. Новото дете лежеше по корем с ръце, отпуснати до главата, очите му бяха затворени, а дишането му равномерно и спокойно. Най-накрая той също заспа.

След няколко часа се събуди — Гейбриъл се мятеше под завивките, размахваше ръчички и проплакваше. Джонас се надигна, отиде при него и го потупа нежно по гърба. Понякога това беше достатъчно, за да заспи отново. Но сега продължаваше да се върти неспокойно под ръката му.

Потупвайки го ритмично, Джонас се върна към спомена за прекрасната платноходка, който Пазителя му беше предал неотдавна — яркия, леко ветровит ден, бистрото тюркоазно езеро, а над него бялото платно, опънато от вятъра.

Джонас не разбра, че предава спомена, но изведнъж усети, че той избледнява, че се процежда през пръстите му в съзнанието на детето. Гейбриъл утихна. Стреснат, Джонас издърпа онова, което беше останало от спомена. Махна ръката си от малкото гръбче и остана притихнал до леглото.

Отново се върна към спомена за платното. То все още беше там, но небето не бе така яркосиньо, лодката се движеше по-бавно, а водата в езерото беше по-тъмна и мътна. Задържа спомена в съзнанието си за момент, за да овладее собствената си нервност, после го освободи и пак си легна.

Новото дете се събуди отново на зазоряване и проплака. И Джонас отново отиде при него. Този път съвсем съзнателно той постави ръката си на гърба му и освободи останалата част от спомена за тихия безметежен ден на езерото. Гейбриъл отново заспа.

Но Джонас лежеше буден, потънал в мисли. От спомена не бе останало почти нищо и той усети лека празнота на мястото му. Разбира се, можеше да помоли Пазителя за друг спомен за платно — този път може би на фона на океана. Вече имаше спомен за океана и знаеше какво представлява. Знаеше, че в него също плават лодки с платна, в спомени, които все още не беше получил.

Замисли се дали да си признае, че е предал спомена. Все още не беше подготвен да бъде Пазител, нито пък Гейбриъл беше избран за такъв.

Тази нова способност го плашеше. Реши да не споменава нищо.

Джонас влезе в Пристройката и веднага разбра, че този ден ще бъде отпратен. Пазителя седеше неподвижно на стола си, скрил лице с дланите.

— Ще дойда утре, сър — рече той бързо. Сетне въздъхна: — Освен ако мога да помогна с нещо.

Пазителя вдигна поглед към него, на лицето му беше изписано страдание.

— Моля те — изстена той, — отнеми малко от болката ми.

Джонас му помогна да седне на стола до леглото. След това свали бързо туниката си и легна по корем.

— Сложете ръцете си върху мен — каза той, разбирайки, че измъченият Пазител може би се нуждае от подсещане.

Усети ръцете му, а с тях и болката. Джонас се напрегна и влезе в спомена, който измъчваше Пазителя.

Озова се в някакво объркано и шумно, миришещо на лошо място. Беше ранна сутрин и въздухът беше пропит от кафяв и жълт дим. Навсякъде около него, по протежение на цялото пространство, което изглежда беше поле, лежаха стенещи мъже. Кон с обезумели очи и разкъсана увиснала юзда препускаше панически сред телата, мятеше глава и цвилеше ужасено. Накрая залитна, падна и повече не се изправи.

Джонас дочу глас до себе си.

— Вода — прошепна дрезгаво някой.

Той се извърна по посока на гласа и срещна полузатворените очи на момче, което не изглеждаше много по-голямо от него самия. По лицето и сплъстената му руса коса беше полепнала мръсотия. Лежеше безпомощно, а сивата му униформа лъщеше, подгизнала от кръв.

Цветове на касапницата бяха болезнено ярки — аленочервеният цвят, пропил грубата прашна материя, ослепително зелените стръкчета трева в жълто русата коса на момчето.

То се беше втренчило в него.

— Вода — помоли повторно и нова струя кръв бликна върху гърдите и ръкава му.

Джонас не можеше да движи едната си ръка от болка и през собствения си раздран ръкав можеше да види разкъсаната плът и раздробената кост. Размърда колебливо другата си ръка и напипа на хълбока си метална манерка. Започна да развива капачката, спирайки от време на време, за да преодолее пристъпа на болката. Накрая, когато манерката най-последно беше отворена, той малко по малко протегна ръката си през напоената с кръв земя и я приближи до устните на момчето. Водата се стече върху отворената му уста и надолу по брадичката му.

Момчето въздъхна. Главата му се отпусна отново назад, долната му челюст увисна сякаш от изненада. Празнота замъгли очите му. Той притихна.

Но звуците прииждаха отвсякъде — викове на ранени мъже, които зовяха майките си и молеха за вода и смърт; цвиленето на падналите коне, които надигаха безпомощно глави и биеха във въздуха с копита.

Отдалеч се чуваше грохотът на оръдия. Изтощен от болка, Джонас остана да лежи часове в страховитата смрад, слушайки как мъже и животни умират, и научи какво е война.

Най-накрая, когато разбра, че няма да издържи повече и сам е готов да срещне смъртта си, отвори очи и отново беше на леглото.

Пазителя извърна поглед, сякаш не можеше да понесе онова, което му беше причинил.

— Прости ми — каза той.

16

Джонас не искаше да се връща в Пристройката. Не искаше спомените, не искаше почитта, не искаше мъдростта, не искаше болката. Искаше да си върне детството с ожулените колене и играта на топка. Стоеше сам в дома си, гледайки през прозореца лудуващите деца и възрастните, които се прибираха с велосипедите си след един спокоен работен ден, живеещи обикновен живот без страдания, защото той бе избран, както и другите преди него, да носи това бреме.

Но нямаше право на избор. И се връщаше всеки ден.

В продължение на дни след ужасния спомен за войната Пазителя беше много внимателен с него.

— Има толкова много хубави спомени — припомни му той. Наистина беше така. Джонас бе изживял безброй щастливи мигове с неща, които не бе познавал преди.

Беше видял дете да празнува рождения си ден и така разбра радостта от това да бъдеш отделна личност, да бъдеш специален.

Беше посещавал музеи и бе виждал картини, изпъстрени с всички цветове, които той можеше да разпознае и назове.

В един възторжен ден беше яздил лъскав кафяв кон из поле, ухаещо на тучна трева, и бе слязъл до малък поток, от който двамата пиха студена бистра вода. Той вече знаеше много за животните и когато конят вдигна глава и го побутна нежно по рамото, почувства връзката между човека и животното.

Беше бродил из гори и бе стоял вечер край огъня. Макар чрез спомените да бе научил много за болката от загубата и самотата, бе усетил и удоволствието от усамотението.

— Кой е любимият ви спомен? — попита веднъж той Пазителя, после добави бързо: — Не е нужно все още да ми го предавате. Просто ми го разкажете, за да го очаквам, защото накрая ще трябва да ми го предадете.

Пазителя се усмихна.

— Легни — каза той. — Ще се радвам да ти го предам.

Джонас веднага изпита радост. Понякога му отнемаше време да се ориентира и да разбере къде се намира. Но този път мигновено почувства щастието, с което бе наситен споменът.

Намираше се в стая, пълна с хора. Беше топло и в огнището пламтеше огън. През прозореца можеше да види, че бе вечер и валеше сняг. Пъстроцветни светлини — червени, зелени и жълти — припламваха по клоните на дърво, което странно защо бе поставено в стаята. На масата блещукаха пламъчетата на свещи, поставени в позлатен свещник. Наоколо се носеше ароматът на нещо вкусно, което се готвеше, и се чуваше тих смях. На пода лежеше златисто куче. Под дървото имаше пакети, опаковани в ярка хартия и завързани с блестящи панделки. Едно малко дете започна да взима пакетите и да ги подава на хората в стаята — на други деца, на двама възрастни, които очевидно бяха техни родители, и накрая на двама *стари*, които се усмихваха тихо на едно канапе.

Хората започнаха един по един да развързват панделките и да разопаковат ярките пакети. Отваряха ги, а вътре откриваха играчки, дрехи и книги. Някои пищяха от радост и се прегръщаха едни други.

Малкото дете отиде и седна в скута на старата жена, тя го залюля и притисна бузата си в неговата.

Джонас отвори очи и остана да лежи отпуснат, наслаждавайки се на топлия и приятен спомен. В него се съдържаха всички неща, които се бе научил да цени.

— Какво чувства? — попита го Пазителя.

— Топлота — отвърна Джонас — и щастие. Видях... нека помисля. Семейство. Празнуваха нещо като празник. И нещо друго... не мога да се досетя за думата.

— Ще се досетиш.

— Кои бяха *старите* хора? Защо бяха там. — Това най-много бе объркало Джонас. *старите* от общността никога не напускаха дома, който специално им бяха определили и където толкова добре се грижеха за тях и ги уважаваха.

— Наричали са ги дядо и баба.

— Дядо и баба?

— Някога, много отдавна, това е означавало родители на родителите.

— Някога много, много, много отдавна? — Джонас се засмя. — Така че всъщност би могло да има родители на родителите на родителите на родителите?

Пазителя също се засмя.

— Точно така. Като да се гледаш в огледало и да виждаш как се гледаш в огледалото.

Джонас се намръщи.

— Моите родители също са имали родители. Никога не съм се замислял за това преди. Кой са родителите на родителите ми? Къде са те?

— Можеш да отидеш и да провериш в Залата на откритите документи. Ще намериш имената им. Но помисли, синко. Ако подадеш молба да имаш деца, тогава кои ще бъдат родителите на техните родители. Кой ще са техните баба и дядо.

— Мама и татко, разбира се.

— И къде ще бъдат те?

Джонас се замисли.

— О — каза той бавно. — Когато приключи обучението си и стана възрастен, ще получи свое собствено жилище. И след това, когато и Лили завърши няколко години по-късно, тя също ще получи жилище и може би и съпруг и деца, ако подаде молба, и тогава мама и татко...

— Точно така.

— Докато все още работят и са полезни за общността, ще живеят с останалите възрастни без деца. И вече няма да бъдат част от живота ми. А после, когато му дойде времето, ще отидат в *Дома на старите* — продължи Джонас. Той мислеше на глас. — И за тях ще се грижат добре и ще бъдат уважавани и когато ги *освобождават*, ще им организират празненство.

— На което няма да присъстваш — отбеляза Пазителя.

— Не, разбира се, че няма, защото дори няма да разбере за него. Тогава ще съм толкова зает със собствената си съпруга. И Лили също. И така нашите деца също няма да знаят кои са били родителите на родителите им. Изглежда, това работи доста добре, нали? Начинът, по който го правим в нашата общност? — попита Джонас. — Не съм осъзнавал, че има друга възможност, преди да получа спомена.

— Работи — съгласи се Пазителя.

Джонас въздъхна.

— Но споменът определено ми хареса. Разбирам защо ти е любим. Не можах точно да уловя думата за цялото усещане, за чувството, което беше изпълнило стаята.

— Любов — каза му Пазителя.

— Любов — повтори Джонас. Думата и понятието бяха нови за него.

И двамата замълчаха. После Джонас каза:

— Пазителю?

— Да?

— Ще ви кажа нещо, но се чувствам глупаво. Много, много глупаво.

— Не е нужно. Тук нищо не звучи глупаво. Просто се довери на спомените си и на чувствата, които те пораждат у теб.

— Ами... — започна Джонас, гледайки в земята — знам, че вече нямате спомена, защото ми го предадохте и може би няма да ме разберете...

— Напротив. Остана ми смътен спомен от него, а и имам много други за семейства, празници и щастие. Спомени за любов.

Накрая Джонас сподели онова, което го вълнуваше.

— Мислех си... ами... зная, че не е било много практично *старите* да живеят на същото място, където може би не са се грижели така добре за тях, и че нещата сега са много по-добре подредени. Но все пак, мислех си, по-скоро чувствах, че е било някак хубаво тогава. И ми се иска и при нас да е така и вие да можете да бъдете мой дядо. Семейството в спомена изглеждаше някак по... — той се поколеба, затруднен да намери подходящата дума.

— По-пълно — предложи Пазителя.

Джонас кимна.

— Хареса ми чувството на любов — призна той. Погледна неспокойно високоговорителя на стената, за да се увери, че никой не ги слуша, и прошепна: — Иска ми се да имаме всичко това. Разбира се — добави бързо, — осъзнавам, че не е много разумно и че всичко сега е организирано много по-добре. Ясно ми е, че начинът им на живот е бил опасен.

— Какво имаш предвид?

Джонас въздъхна. Не беше сигурен какво точно има предвид. Усещаше, че е имало риск, макар да не знаеше какъв.

— Ами — каза накрая, търсейки някакво обяснение, — бяха запалили огън в самата стая. В камината. И на масата имаше свещи. Разбирам защо тези неща са били забранени. — Но все пак — добави той бавно, почти на себе си, — хареса ми светлината, която излъчваха. И топлината.

— Мамо? Татко? — каза Джонас неуверено след вечеря. — Искам да ви задам един въпрос.

— Какъв е той, Джонас? — попита баща му.

Джонас с усилие изрече думите — бе смутен и усещаше, че се изчервява. Беше си ги повтарял през целия път от Пристройката до дома.

— Обичате ли ме?

Последва неловка тишина. След това баща му леко се засмя.

— Ама си и ти! Бъди по-точен с езика, моля!

— Какво имаш предвид? — попита Джонас. — Определено не очакваше точно такава реакция.

— Баща ти иска да каже, че използва твърде обща дума, толкова безсмислена, че с времето е излязла от употреба — обясни майка му.

Джонас се втренчи в тях. Безсмислена? Той не беше изпитвал нищо по-смислено и значимо от онова чувство в спомена.

— Общността ни не би могла да се развива така гладко без точността на езика. Можеше да попиташ: „Приятно ли ви е да сте с мен?“ И ние бихме ти отговорили „да“ — каза майка му.

— Или пък — предложи баща му, — „Гордеете ли се с постиженията ми?“ И най-искреният ни отговор ще е „да“.

— Разбираш ли защо е неуместно да използваш дума като „обич“? — попита майка му.

Джонас кимна.

— Да, благодаря ви, разбирам — отвърна той.

И за пръв път излъга родителите си.

— Гейбриъл? — прошепна Джонас същата нощ на новото дете. Креватчето отново беше в неговата стая. След като Гейбриъл бе спал дълбоко четири поредни нощи в стаята на Джонас, родителите му бяха обявили експеримента за успешен, а Джонас за герой. Гейбриъл растеше бързо, вече пълзеше, кикотейки се из стаята, и се опитваше да се изправи на крачетата си. Вече можеше да се върне във Възпитателния център, каза татко щастливо. Сега, когато вече спеше спокойно, можеше официално да получи име и през декември да бъде предаден на семейство, което беше само след два месеца.

Но когато го взеха, той отново плачеше по цяла нощ. Така че го върнаха в стаята на Джонас. Щяха да му дадат още малко време. Щом се чувстваше добре при Джонас, щеше да остане там още известно време, докато свикне да спи спокойно. Възпитателите бяха оптимистично настроени за бъдещето му.

Прошепването на Джонас не получи отговор. Гейбриъл спеше дълбоко.

— Всичко може да се промени, Гейб — продължи Джонас. — Нещата могат да бъдат различни. Не зная как, но трябва да има начин да се променят. И тогава ще има цветове. Ще има баба и дядо — добави той, взирайки се в мрака към тавана. — И всички ще имат спомени. — После се обърна към креватчето и прошепна: — Ти знаеш за спомените.

Дишането на Гейбриъл беше равно и дълбоко. Джонас се радваше, че е тук с него, макар да се чувстваше виновен заради тайната си. Всяка вечер предаваше спомени на детето, спомени за плаване с лодки и пикници в слънчеви дни, спомени за шума от дъжда по стъклата и за танцуващи боси крака по росна поляна.

— Гейб?

Новото дете се размърда леко в съня си. Джонас го погледна.

— Може да има обич — прошепна той.

На следващата сутрин за пръв път Джонас не взе хапчето си. Нещо у него, нещо израснало чрез спомените, го подтикна да го изхвърли.

Днешният ден се обявява извънредно за неработен. Джонас, Лили и родителите му се обърнаха изненадани към високоговорителя, от който дойде съобщението. Извънредните почивни бяха рядкост и членовете на общността винаги ги приемаха с радост. Възрастните бяха освободени от работа, а децата от училище, от допълнително обучение и от доброволните часове. Заместващите работници, които щяха да получат друг свободен ден, поеха изпълнението на всички важни дейности: отглеждането на *новите деца*, доставките на храна и грижите за *старите*. И така, общността беше свободна.

Джонас с облекчение остави папката с домашните си. Готвеше се да тръгва за училище. За него то вече не беше толкова важно и скоро щеше да приключи. Но все пак дванайсетгодишните, макар да бяха започнали обучението си като възрастни, трябваше да изучат безкрайните списъци с правила и да усвоят новите технологии.

Той пожела приятен ден на родителите си, сестра си и Гейб и подкара колелото си, търсейки Ашър.

Вече четири седмици не беше взимал хапчето си. Вълненията се бяха върнали и той се чувстваше малко смутен от приятните сънища, които сънуваше. Но знаеше, че вече не може да се върне в света без чувства, в който бе живял толкова дълго.

Но чувствата го владееха не само в съня му. Знаеше, че спирането на лекарството има някаква връзка с това, но беше убеден, че новите изострени емоции са породени от спомените. Вече можеше не само да вижда всички цветове, но и да ги задържа, така че тревата, дърветата и храстите оставаха зелени. Страните на Гейбриъл си оставаха румени, дори когато спеше. А ябълките бяха винаги червени.

В спомените той бе видял океани и планински потоци, Клокочещи из горите, и сега познатата широка река край пътя му се струваше някак различна. Можеше да види всички отблясъци и цветове и цялото минало, които се носеха бавно по водата. И знаеше, че тя идва от *Другаде* и отива *Другаде*.

В този неочакван почивен ден той се чувстваше щастлив както винаги в почивните дни. Но този път щастието му беше по-дълбоко от всякога. Мислейки си както обикновено за прецизността на езика, Джонас осъзна, че емоциите му вече имат друга дълбочина. Това не бяха чувствата, които се обсъждаха вечер във всеки дом в комуната.

„Почувствах силен гняв днес, защото едно дете наруши правилата на площадката за игра“, бе казала наскоро Лили, свивайки ръката си в юмрук, за да покаже яростта си. Членовете на семейството — в това число и Джонас — бяха обсъдили възможните причини за нарушаването на правилата и бяха обяснили на Лили защо трябва да проявява разбиране, докато накрая юмручето ѝ се отпусна и гневът ѝ се стопи.

Но тя не беше изпитала гняв, осъзнаваше сега Джонас. Обикновена нетърпеливост и раздразнение, това беше изпитала. Беше убеден в това, защото вече познаваше гнева. В спомените се беше сблъсквал с жестокост и несправедливост и им беше отвърщал с гняв, който се надигаше с такава ярост в него, че мисълта да го обсъжда спокойно на вечеря беше немислима.

„Почувствах се тъжна днес“, бе споделила майка му и те я бяха утешили.

Но Джонас вече беше изпитвал тъга. Беше изпитвал истинска скръб. Знаеше, че подобни чувства е трудно да бъдат потушени. Те бяха дълбоки и не беше нужно да се обсъждат. Те се изживяваха. И ето днес той изживяваше истинско щастие.

— Ашър! — Съзря колелото на приятеля си, полегнало на една страна в края на площадката за игра. Наоколо по земята бяха пръснати и други колела. В почивните дни правилата за реда можеха да бъдат пренебрегвани.

Той спря и захвърли колелото си до останалите.

— Хей, Аш! — извика той, оглеждайки се наоколо. Изглежда, на площадката нямаше никого. — Къде си?

— Пфиу! — долетя нечий детски глас иззад близкия храст. — Бам! Бам! Бам! — Едно момиче от групата на *единайсетгодишните*, на име Таня, тръгна несигурно напред от мястото, където се криеше, и театрално се хвана за корема, като се препъваше, клатушкаше и стенеше.

— Улучи ме — извика тя и падна ухилена на земята.

— Бам!

Застанал край площадката, Джонас разпозна гласа на Ашър. Видя приятелят му да се прицелва с въображаемо оръжие в ръка, втурвайки се от едно дърво към друго.

— Бам! На огневата линия си, Джонас! Пази се!

Джонас отстъпи. Отиде зад колелото на Ашър и се сви там така, че да не го виждат. Той често беше играл на тази игра с другите деца — игра на добри и лоши, безобидно развлечение, което им помагаше да изразходват енергията си и приключваше в мига, в който някой легнеше в нелепа поза на земята.

Никога преди не я беше разпознавал като игра на война.

— Атака! — Викът дойде иззад малък склад, където се държаха съоръженията за игра. Три деца се спуснаха напред, въображаемите им оръжия бяха в позиция за стрелба.

От другата страна на площадката долетя друг вик:

— Контраатака!

Нова група деца — сред които и Фиона — изникнаха от скривалищата си и хукнаха из площадката, стреляйки приведени. Някои от тях изведнъж замираха и се хващаха с неестествени жестове за гърдите или рамото, преструвайки се на простреляни. После падаха на земята, едва сдържайки смеха си.

В Джонас се надигна вълна от емоции. Изведнъж той осъзна, че върви през площадката.

— Улучих те, Джонас! — извика Ашър иззад едно дърво. — Бам! Отново те улучих!

Джонас стоеше сам в центъра на площадката. Няколко от децата вдигнаха глави и се взряха неспокойно в него. Атакуващите армии спряха огъня, излязоха иззад укритията си и зачакаха какво ще последва.

В съзнанието си Джонас отново видя лицето на умиращото момче на фронта, което го молеше за вода. Изведнъж почувства, че се задушаваше.

Едно от децата вдигна въображаемото си оръжие и се опита да го ликвидира. „Пфиу!“ След това всички замлъкнаха неловко и единственият звук, който се чуваше, беше от накъсаното дишане на Джонас. Той се опитваше да не заплаче.

После, след като нищо не се случи и нищо не се промени, децата се спогледаха нервно и си тръгнаха. Той чу как изправят колелетата си и потеглят.

Останаха само Ашър и Фиона.

— Какво има, Джонас? Това беше само игра — каза Фиона.

— И ти я провали — добави Ашър раздразнено.

— Не играйте повече на тази игра — помоли Джонас.

— Аз съм този, който се обучава за помощник координатор на забавленията — отбеляза Ашър гневно. — Ти не си *спелиацист* в областта на игрите.

— Специалист — поправи го автоматично Джонас.

— Все едно. Не можеш да ни казваш на какво да играем, дори и да си новият Пазител. — Ашър се сепна. — Извинявай, че не ти отдадох нужното уважение — промърмори той.

— Ашър — каза Джонас. Стараеше се да говори меко и ясно, търсейки най-точните думи. — Няма откъде да знаеш това. Аз самият не го знаех. Но е жестока игра. В миналото са...

— Казах извинявай, Джонас.

Джонас въздъхна. Нямаше смисъл. Естествено, Ашър нямаше да го разбере.

— Приемам извинението ти, Ашър — отвърна той уморено.

— Искаш ли да покараме край реката, Джонас? — попита Фиона, хапейки нервно устната си.

Джонас я погледна. Беше толкова очарователна. За момент си помисли, че не би искал нищо друго, освен да върти педалите спокойно край реката, смеейки се и разговаряйки с приятелката си. Но знаеше, че старите времена му бяха отнети. Затова само поклати глава. Миг по-късно приятелите му се обърнаха и отидоха при колелетата си. Той ги гледаше как си тръгват.

Бавно се запъти към пейката до склада и седна, обзет от чувство на загуба. Детството, приятелите, безгрижното усещане за сигурност — всичко това му се изплъзваше. Смехът и виковете на децата, играещи си на война, породиха у него дълбока печал. Знаеше, че не биха могли да го разберат без спомените. Изпитваше такава любов към Ашър и Фиона, но те не можеха да отвърнат на чувствата му без спомените. А той не можеше да им ги даде. Джонас вече беше сигурен, че не е в състояние да промени нещо.

Вечерта Лили разказваше жизнерадостно за прекрасния почивен ден, за игрите с децата, за обяда на открито и за тайния ѝ опит (макар че тя си го призна) да покара велосипеда на баща си.

— Нямам търпение да получа първото си колело следващия месец. Това на татко е твърде голямо и паднах — съобщи тя делово. — Добре че Гейб не беше на детската седалка.

— Наистина, добре че не е бил там — съгласи се майка им и се намръщи. А Гейбриъл размаха ръчички, като чу името си. Беше проходил едва преди седмица. Първите стъпки на *ново дете* винаги се отбелязваха с празненство във Възпитателния център, каза баща му, но от този ден започваше и прилагането на дисциплинарната пръчка. Сега той всяка вечер носеше тънкия инструмент вкъщи, в случай че Гейбриъл не се държи прилично.

Но той беше весело и лесно дете. Сега щапукеше нестабилно из стаята и се смееше.

— Гей — изцвърча той. — Гей! — Така произнасяше името си.

Настроението на Джонас се разведри. Беше прекарал тягостен ден, въпреки хубавото начало, но прогони мрачните си мисли. Започна да размишлява как да научи Лили да управлява велосипед, така че да може да го подкара гордо и смело след *Церемонията на деветгодишните*, която предстоеше. Не беше за вярване, че отново приближаваше декември и бе минала почти една година, откакто стана *дванайсетгодишен*.

Той се усмихна, гледайки как новото дете поставя внимателно едното си малко краче пред другото.

— Днес искам да си легна рано — каза баща му. — Утре ще бъда много зает. Ще се раждат близнаците, а изследванията показват, че са еднояйчни.

— Едно за тук и едно за *Другаде* — пропя Лили. — Едно за тук и едно за Дру...

— Наистина ли ще го изпратиш *Другаде*, татко? — попита Джонас?

— Не, аз просто трябва да направя избора. Претеглям ги, подавам по-голямото на възпитателя до мен, а после измивам по-малкото. След това извършвам малка *Церемония по освобождаване* и

— баща му погледна надолу към Гейбриъл — му махвам за довиждане — добави той със специалния си гальовен глас, с който говореше на новите деца. После помахаше с ръка.

Гейбриъл се засмя и отвърна на жеста му.

— И някой идва да го вземе? Някой от Другаде!

— Точно така, Джонас-Бонас.

Джонас завъртя очи, засрамен от глупавото детско име, което беше използвал баща му.

Лили се замисли.

— Ами ако Другаде дадат на малкото близначе името Джонатан например? И ако тук детето, което ще остане в нашата общност, получи също името Джонатан, ще има две деца с едно и също име и те ще изглеждат абсолютно еднакво. И може един ден, когато станат *шестгодишни*, групата на Джонатан от нашата общност да посети тази на другия Джонатан, и може там да ги объркат и да вземат грешния Джонатан и може родителите му да не забележат, и... — Тя спря да си поеме дъх.

— Лили — каза майка им, — имам прекрасна идея. Може би, когато станеш *дванайсетгодишна*, да ти дадат назначение на разказвач! Мисля, че скоро не сме имали такъв в общността. Ако бях член на Комитета, определено щях да те посоча за тази работа.

Лили се усмихна.

— Имам по-добра идея, за друга история — заяви тя. — Ами ако всички ние сме имали близнаци и не го знаем и *Другаде* има друга Лили, и друг Джонас, и друг татко, и друг Ашър, и друга ръководителка на старейшините, и друг...

Татко изпуктя.

— Лили — каза той, — време е за лягане.

— Пазителю — попита Джонас на следващата сутрин, — някога мислили ли сте за *освобождение*?

— Имаш предвид моето или общото понятие *освобождение*!

— И двете, предполагам. Извин... искам да кажа, че не се изразих ясно. Но не зная какво точно имах предвид.

— Изправи се. Не е нужно да лежиш, докато разговаряме. — Джонас, който вече се беше настанил на леглото, когато въпросът изникна в ума му, се надигна. — Като че ли често мисля за това — каза Пазителя. — Мисля за *освобождението* си, когато ме измъчва силна болка. Понякога ми се иска да подам молба за това. Но не ми е позволено, преди да обуча новия Пазител.

— Мен — добави Джонас мрачно. Той избягваше да мисли за деня, в който обучението му щеше да приключи и той щеше да стане новият Пазител. Беше му ясно колко труден ще бъде животът му, независимо от цялата почит, която щеше да получава.

— Аз също не мога да подам молба за *освобождение* — отбеляза Джонас, — имаше го в списъка с правилата, който получих.

Пазителя се засмя горчиво.

— Зная това. Създадох тези правила след провала преди десет години.

Джонас многократно беше слушал за този провал, но все още не знаеше какво се беше случило.

— Пазителю, кажете ми какво стана тогава. Моля ви.

Пазителя сви рамене.

— Първоначално всичко вървеше нормално. Изборът на Пазител мина гладко. Проведе се церемонията и той беше обявен. Публиката го приветства, както приветства и теб. И новият Пазител беше объркан и уплашен точно като теб.

— Родителите ми ми казаха, че е била момиче.

Пазителя кимна.

Джонас се замисли за любимата си приятелка Фиона и потръпна. Не би искал това нежно момиче да изпита страданията, които той бе изпитал, приемайки спомените.

— Каква беше тя? — попита той.

Пазителя изглеждаше натъжен.

— Беше забележителна млада дама. Спокойна и ведра. Интелигентна, изпълнена с желание да се учи. — Той разтърси глава и си пое дълбоко въздух. — Знаеш ли, Джонас, когато тя дойде при мен в тази стая, когато ми се представи, за да започне обучението й...

Джонас го прекъсна с въпрос.

— Можете ли да ми кажете името й? Родителите ми казаха, че то не трябва да се споменава повече в общността. Но не можете ли да го кажете само на мен?

Пазителя въздъхна тежко, сякаш изричането на името й щеше да му причини болка.

— Казваше се Розмари — рече той най-накрая.

— Розмари. Хубаво име.

Пазителя продължи.

— Когато дойде за пръв път при мен, тя седна там на стола, където седна и ти първия ден. Беше нетърпелива, развълнувана и малко уплашена. Разговаряхме. Опитах се да й обясня нещата, доколкото мога.

— Както и на мен.

Пазителя се усмихна печално.

— Всичко това е трудно да се обясни, защото е отвъд вашия опит. Но аз се опитах. И тя слушаше внимателно. Спомням си, че очите й горяха.

Изведнъж мъжът вдигна поглед.

— Джонас, предадох ти един спомен, за който ти казах, че ми е любим. Сецаш ли се? Стаята със семейството?

Джонас кимна. Нима би могъл да го забрави.

— Да — отвърна той. — Беше изпълнен с онова прекрасно чувство. Казахте ми, че това е любов.

— Тогава ще разбереш какво изпитвах към Розмари. Беше любов — каза Пазителя. — Обичах я. Изпитвам същото и към теб.

— Какво се случи с нея? — попита Джонас.

— Обучението ѝ започна. Възприемаше добре спомените, също като теб. Беше толкова ентузиасирана. Толкова възхитена от това, че преживява нови неща. Спомням си смеха ѝ...

Гласът му потрепери и заглъхна.

— Какво се случи? — попита отново Джонас. — Моля ви, кажете ми?

Пазителя затвори очи.

— Сърцето ми се късаше, че трябва да ѝ предавам и болката. Но това ми беше работата. Трябваше да го сторя, както го сторих и с теб.

Настъпи тишина. Джонас чакаше. Най-накрая Пазителя заговори отново:

— Всичко продължи пет седмици. Предавах ѝ щастливи спомени: возене на виенско колело, игра с котенце, пикник... Понякога и предавах спомен само за да я накарам да се засмее. Така се радвах да слушам смеха ѝ в тази стая, която винаги е била толкова тиха. Но тя беше като теб, Джонас. Искаше да преживее всичко. Знаеше, че това е нейната отговорност. И затова ме помоли за по-тежки спомени.

Джонас затаи дъх.

— Не сте ѝ показали войната, нали? Не и през първите пет седмици.

Пазителя разтърси глава и въздъхна.

— Не. Не я запознах и с физическата болка. Но ѝ предадох самота. И загуба. Предадох ѝ спомена на дете, отнето от родителите му. С това започнах. Но тя излезе от спомена опустошена.

Джонас преглътна. Розмари и нейният смях бяха започнали да му се струват съвсем реални и той си я представи как гледа потресена от леглото на спомените.

Пазителя продължи:

— Затова позабавих нещата и започнах да ѝ предавам повече приятни спомени. Но веднъж щом научи за болката, всичко се промени. Можех да го видя в очите.

— Може би не е била достатъчно смела? — предположи Джонас.

Пазителя не отговори.

— Тя настоя да продължи, да не я щадя. Каза, че това е нейният дълг. И аз знаех, че беше права. Но не можех да я гледам как изпитва физическа болка. Затова ѝ предадох други страдания. Бедност, глад,

страх. Трябваше да го направя, Джонас, това ми беше работата. И тя беше избрана. — Пазителя го погледна умолително.

Джонас погали ръката му. — Най-накрая един следобед приключихме обучението за деня. Беше доста мъчително. Както правя и с теб, опитах се да завърша с нещо весело и ведро. Но дните на смях си бяха вече отишли. Тя стоеше тиха и вгълбена, сякаш вземаше някакво решение. После дойде при мен и ме обгърна с ръце. Целуна бузата ми. — Пазителя докосна страната си, връщайки си спомена за целувката на Розмари отпреди десет години.

— Този ден тя си тръгна, напусна стаята и повече не се върна. Но не се бе прибрала и в дома си. Бях уведомен по високоговорителя, че е отишла право при старейшините и е помолила да бъде *освободена*.

— Но правилата не позволяват! Онзи, който се обучава за Пазител, не може да иска освобо...

— Това е в твоите правила, Джонас. Но в нейните го нямаше. Тя помоли за *освобождение* и не можеха да ѝ откажат. Никога повече не я видях.

Значи това беше провалът, помисли си Джонас. Разбираше защо Пазителя бе толкова покрусен. Но в крайна сметка не му се стори толкова ужасно събитие. Той, Джонас, никога не би постъпил по този начин, не би поискал *освобождение*, колкото и да беше трудно обучението му. Пазителя имаше нужда от заместник и той бе избран.

Внезапно му хрумна една мисъл. Розмари е била *освободена* в много ранен етап на обучението си. Ами ако нещо се случеше с него? Той пазеше у себе си спомени от цяла година обучение.

— Пазителю — каза той, — знам, че не мога да моля за *освобождение*. Но ако нещо се случи, например инцидент? Ако падна в реката, както стана с малкия Кейбъл? Това, разбира се, е нелепо, защото съм добър плувец.

Но ако не можех да плувам и падна в реката? Тогава няма да има нов Пазител, а вие вече ще сте ми предали огромен брой важни спомени, така че даже и да изберат нов, спомените вече ще са си отишли. Освен онези, които ще са останали у вас. И после ако... — изведнъж избухна в смях. — Говоря като сестра си Лили.

Пазителя го погледна сериозно.

— Просто стой далеч от реката, приятелю — каза той. — Общността загуби Розмари след пет седмици обучение и това

предизвика истинска катастрофа. Не знам какво ще правят, ако загубят и теб.

— Защо катастрофа?

— Мисля, че веднъж ти споменах — припомни му Пазителя, — че когато тя си отиде, спомените се върнаха при хората. Ако случайно някога паднеш в реката, Джонас, спомените ти няма да се изгубят с теб. Те са вечни, Розмари беше с мен само тези пет седмици и повечето ѝ спомени бяха хубави. Но имаше няколко ужасни — онези, които я съкрушиха. За известно време същото преживя и общността. Всички тези чувства! Те никога преди не бяха изпитвали нищо подобно. Аз самият бях опустошен от собствената си мъка и от усещането си за провал, че дори не се опитах да им помогна да преодолеят тяхната. Освен това бях изпълнен с гняв. — Пазителя замълча и се замисли. — Знаеш ли — каза той накрая, — ако те изгубят сега, след цялото ти обучение, те ще получат всички спомени, които пазиш в себе си.

Джонас направи гримаса.

— Това ще ги съсипе.

— Определено. Няма да могат да се справят сами.

— Аз самият се справям единствено защото вие ми помагате — отбеляза Джонас.

Пазителя кимна.

— Предполагам — каза той бавно, — че бих могъл...

— Бихте могли какво?

Пазителя остана известно време дълбоко замислен, сетне каза:

— Ако паднеш в реката, предполагам, че бих могъл да помогна на цялата общност, така както помагам на теб. Това е интересна идея. Трябва да помисля още малко. Може би отново ще го обсъдим. Но не сега. Радвам се, че плуваш добре, Джонас, но стой далеч от реката. — Мъжът се засмя, но смехът му прозвуча горчиво. Мислите му, изглежда, бяха някъде другаде, а погледът му беше угрижен.

Джонас погледна часовника. Винаги имаха толкова много работа, че двамата с Пазителя рядко успяваха просто да поседят като сега и да поговорят.

— Съжалявам, че ви изгубих толкова много време с въпросите си — каза Джонас. — Подхванах тази тема, защото днес баща ми трябва да освободи *ново дете*. Трябва да избере единия от двама близнаци и да освободи другия. Правят избора, като измерват теглото им. — Джонас отново погледна часовника. — Всъщност предполагам, че вече е приключил. Мисля, че беше сутринта.

На лицето на Пазителя се изписа напрегнато изражение.

— Искане ми се да не го правят — прошепна той тихо, сякаш на себе си.

— Ами, тогава ще има съвсем еднакви хора в общността! Помислете си колко ще е объркващо. — Джонас се засмя. — Ще ми се да мога да го видя *освобождаването* — добави той. Щеше да му бъде приятно да наблюдава как баща му изпълнява церемонията, как изкъпва по-малкото дете и го успокоява. Той беше толкова нежен.

— Можеш да гледаш — отбеляза Пазителя.

— Не — отвърна Джонас. — Никога не позволяват на деца да гледат. Много е поверително.

— Джонас — каза Пазителя, — знам, че си прочел внимателно правилата, свързани с обучението ти. Не си ли спомняш, че ти е позволено да питаш всекиго за всичко?

Джонас кимна.

— Да, но...

— Джонас, когато времето ни заедно приключи, ти ще бъдеш новият Пазител. Можеш да четеш книгите, ще имаш спомените. Ще имаш достъп до всичко. Това е част от обучението ти. Ако искаш да наблюдаваш *освобождаване*, просто трябва да го заявиш.

Джонас сви рамене.

— Е, тогава може би ще го направя. Но вече е твърде късно. Сигурен съм, че беше планирано за сутринта.

— Сигурно не знаеш, но всички поверителни церемонии се записват. Записите се съхраняват в Залата на закритите документи. Искаш ли да видиш днешното *освобождение*?

Джонас се подвоуми. Боеше се, че на баща му не би харесало да гледа нещо толкова поверително.

— Мисля, че трябва да го сториш — каза Пазителя строго.

— Добре тогава — съгласи се Джонас. — Какво трябва да направя.

Пазителя се надигна от стола си, отиде до високоговорителя на стената и включи преподавателя.

Веднага прозвуча глас.

— Да, Пазителю. С какво мога да ви помогна?

— Бих искал да видя сутрешното *освобождение* на единия от близнаците.

— Един момент, Пазителю. Благодаря ви за инструкциите.

Джонас наблюдаваше екрана над редицата от бутони. В началото по бялото поле потрепнаха накъсани зигзагообразни линии. След това се появиха някакви цифри, после дата и час. Той беше впечатлен и изненадан, че ставащото пред очите му е възможно.

Изведнъж на екрана се появи малка стая без прозорци. В нея нямаше почти нищо, с изключение на едно легло, шкаф и маса с някакви прибори — Джонас разпозна теглилката, беше виждал такава по време на доброволните си часове в Центъра за детски грижи. Подът беше покрит със светъл килим.

— Това е най-обикновена стая — отбеляза Джонас. — Мислех си, че се провежда в голяма зала като в *Дома на старите*. Там всички присъстват на *церемонията по освобождението*. Но предполагам, че щом се освобождава новородено...

— Шшшшт — прекъсна го Пазителя, без да откъсва очи от екрана.

Бащата на Джонас, облечен в униформата си, влезе в стаята, носейки мъничко новородено дете, повито в мека пелена. Последва го униформена жена, носеща друго новородено, повито по същия начин.

— Това е татко — Джонас осъзна, че шепне, сякаш за да не събуди бебетата. — А жената с него е асистентката му. Тя скоро ще

приключи обучението си.

Двамата детегледачи развиха пелените и положиха близнаците на леглото. Бяха голички и Джонас видя, че са момченца.

Той наблюдаваше като хипнотизиран как баща му повдига внимателно едното дете, а после и другото, за да ги претегли. После чу смеха му.

— Добре — каза баща му, — за момент си помислих, че и двете ще тежат еднакво. Тогава щяхме да имаме проблем. Но това — подаде едното бебе на асистентката си, след като току-що го беше повил — тежи три килограма и е по-голямо. Така че можете да го изкъпете и да го облечете, а след това го върнете обратно в центъра.

Жената взе новороденото и излезе през вратата.

Джонас гледаше как баща му поставя потрепващото *ново дете* на леглото.

— А ти, приятелю, си само два килограма и половина. Дребосъче.

— Това е специалният глас, който използва, когато говори на Гейбриъл — отбеляза Джонас усмихнат.

— Гледай — каза Пазителя.

— Сега ще го изкъпе и ще го повие — продължи да обяснява Джонас. — Той сам ми разказа.

— Тихо, Джонас — нареди му Пазителя със странен глас. — Гледай.

Джонас покорно се съсредоточи върху екрана, очаквайки какво ще последва. Беше особено любопитен да види церемонията.

Баща му се обърна и отвори шкафа. Извади една спринцовка и малко шишенце. Внимателно вкара иглата в шишенцето и започна да пълни спринцовката с бистрата течност.

Джонас потръпна от съчувствие. Беше забравил, че дори на малките деца им бият инжекции. Самият той ги ненавиждаше, макар да знаеше, че са необходими.

За негова изненада баща му започна много предпазливо да насочва иглата към челото на новото дете и прободде мястото, където нежната му кожа пулсираше. Новороденото се сви и тихо проплака.

— Той защо...

— Шшшт — прекъсна го отново Пазителя.

Баща му говореше нещо и Джонас осъзна, че отговаря на въпроса, който се канеше да зададе. Със същия нежен глас той нареждаше:

— Зная, зная, че боли, дребосъче. Но трябва да използвам вена, а тези на ръчичките ти са твърде мънички.

Той бавно натисна буталото на спринцовката, инжектирайки докрай течността във вената на главичката му.

— Всичко свърши. Не беше толкова страшно, нали? — каза бодро баща му. После се обърна и изхвърли спринцовката в едно кошче.

„Сега вече ще го изкъпе и ще го повие“, каза сам на себе си Джонас, разбирайки, че Пазителя отказва да разговаря, докато върви церемонията.

Продължи да наблюдава *новото дете*, което вече бе спряло да плаче и мърдаше конвулсивно ръчичките и крачетата си.

Изведнъж някакво странно чувство на потрес завладя Джонас. Той разпозна тези движения, позата, изражението на лицето. Беше ги виждал и преди. Но не можеше да си спомни къде.

Джонас се втренчи в екрана, очаквайки нещо да се случи. Но нищо не последва. Новороденото лежеше неподвижно. Баща му разтребваше разни неща. Сгъваше пелената. Затваряше шкафа.

Отново, както на игралната площадка, той почувства, че се задушаваше. Отново видя как животът напуска очите на светлокосия окървавен войник. Споменът се върна.

„Той го уби. Баща ми го уби“ — каза си невярващо Джонас. И продължи да гледа като вцепенен в екрана.

Баща му подреждаше стаята. После взе един кашон от пода, постави го на леглото и сложи отпуснатото телце в него. След това плътно го затвори.

Вдигна кашона и го отнесе в другия край на стаята.

Отвори малка вратичка в стената, а Джонас можеше да види тъмнина отвъд. Приличаше на улея, по който спускаха боклука в училище.

Баща му постави кашона с тялото в улея и го тласна надолу.

— Довиждане, малко човече — каза той и излезе от стаята. После екранът отново стана бял.

Пазителя се обърна към него и с извънредно спокоен глас заговори:

— Когато ми съобщиха, че Розмари е помолила за *освобождаване*, те ми пуснаха записа, за да видя процедурата. Тя беше там — за последен път виждах красивото си дете — и чакаше. Те донесоха спринцовката и я помолиха да навие ръкава си. Ти предположи, Джонас, че вероятно не е била достатъчно смела? Аз не знам какво е смелостта, не знам какво представлява. Знаем само, че стоях тук вцепенен от страх. Отчаян и безпомощен. И слушах как Розмари им казва, че предпочита сама да си постави инжекцията. И го направи. Аз не го видях. Извърнах поглед. — Пазителя замълча, после добави горчиво: — Ето, това е Джонас. Ти питаше какво е *освобождаването*.

Ужасна болка раздра Джонас отвътре и си проби път навън с плач.

20

— Няма! Няма да се прибера! Не можете да ме заставите! — Джонас плачеше, викаше и удряше леглото с юмруци.

— Изправи се и седни, Джонас — каза му Пазителя строго.

Джонас се подчини. Треперещ и облян в сълзи, той седна на ръба на леглото. Не поглеждаше Пазителя.

— Можеш да останеш тук тази нощ. Искам да говоря с теб. Но сега трябва да стоиш тихо, докато съобщавам на семейството ти. Никой не трябва да те чува, че плачеш.

Джонас вдигна обезумял поглед.

— Никой не чу и бебето да плаче! Никой, освен баща ми. — Той отново зариде.

Пазителя чакаше търпеливо. Накрая Джонас успя да се овладее, седеше свит, а раменете му се тресяха.

Пазителя отиде до високоговорителя на стената и го включи.

— Да, Пазителю? С какво мога да ви помогна?

— Уведомете семейството на новия Пазител, че тази вечер ще остане с мен за допълнително обучение.

— Ще се погрижа за това, сър. Благодаря ви за инструкциите — каза гласът.

— Ще се погрижа за това, сър. Ще се погрижа за това, сър — произнесе Джонас с хладен сарказъм в гласа си. — Ще направя всичко, което пожелаете, сър. Ще убивам хора, сър. Стари хора? Малки новородени деца? Ще се радвам да ги убия, сър. Благодаря ви за инструкциите, сър. С какво мога да ви помо... — изглежда, не беше в състояние да спре.

— Чуй ме, Джонас. Те не са виновни. Не знаят нищо.

— Това ми го казахте и преди.

— Казах го, защото е вярно. Това е начинът, по който живеят. Това е животът, който са създали за тях. Същият, който щеше да живееш и ти, ако не беше избран за мой заместник.

— Но той ме е излъгал — изплака Джонас.

— Това му е било наредено да направи. Той не знае какво друго би могъл да стори.

— Ами вие? И вие ли ме лъжете? — почти изкрещя Джонас.

— Разрешено ми е да лъжа. Но теб никога не съм те лъгал.

Джонас се втренчи в него.

— Винаги ли е така при *освобождаването*? При хората, които са нарушили три пъти правилата? При *старите*? И тях ли ги убиват?

— Да, така е.

— Ами Фиона. Тя обича *старите*! Обучават я да се грижи за тях. Тя знае ли вече? Какво ще прави като разбере? Как ще се чувства?

— Джонас избърса сълзите си с опакото на ръката.

— Фиона вече е обучена в изкуството на *освобождаването* — отвърна Пазителя. — И червенокосата ти приятелка е много изпълнителна в работата си. Чувствата не са част от живота, на който е научена.

Джонас обви ръце около тялото си и започна да се поклаща напред-назад.

— Какво да правя? Не мога да се върна! Не мога!

Пазителя се изправи.

— Първо ще поръчам вечерята ни. След това ще се храним.

— А след това какво, ще споделяме чувства ли? — Джонас осъзнаваше, че отново говори със зъл саркастичен тон, но му беше трудно да се овладее.

Пазителя се засмя мрачно.

— Джонас, аз и ти сме единствените, които изпитваме някакви чувства. И ги споделяме вече почти година.

— Извинете ме, Пазителю — каза Джонас отчаяно. — Не исках да бъда груб и да ви обидя. Не и вас.

Пазителя разтри скованите рамене на Джонас.

— И след като хапнем — продължи той, — ще направим план.

Джонас го погледна объркано.

— План за какво. Няма за какво. Няма какво да направим. Винаги е било така. Преди мен, преди вас, преди онези преди вас. И преди, преди, преди тях — изрече той стандартната фраза.

— Джонас — заговори Пазителя след малко, — вярно е, че нещата изглеждат сякаш винаги са били такива. Но спомените ни

показват, че това не е вярно. Някога хората са имали чувства. Ние знаем това. Знаем, че са изпитвали емоции като гордост, скръб и...

— ... и любов — добави Джонас, мислейки си за сцената със семейството, която така го беше впечатлила. — И болка — спомни си той отново за войника.

— Най-лошото в спомените не е болката, а самотата. Те трябва да се споделят с някого.

— И вие започнахте да ги споделяте с мен — каза Джонас, опитвайки се да разведри Пазителя.

— Така е. И последната година, прекарана с теб, ме накара да осъзная, че нещата трябва да се променят.

Много отдавна си мисля за това, но ми се струваше толкова безнадеждно. Сега за пръв път смятам, че има начин. Ти ми го подсказа само... — Пазителя погледна часовника — само преди два часа.

Джонас го гледаше и слушаше.

Беше вече късна нощ. Те говореха, и говореха. Джонас седеше увит в една мантия на Пазителя, каквато носеха само старейшините.

Беше възможно — онова, което бяха планирали. Но само възможно. Ако се провалеше, най-вероятно щеше да бъде убит.

Но какво значение имаше? Ако останеше тук, животът му нямаше да има никакъв смисъл.

— Да — каза той на Пазителя, — ще го направя. Мисля, че мога да го направя. Във всеки случай ще се опитам. Но искам да дойдете с мен.

Пазителя поклати глава.

— Джонас — каза той, — поколение след поколение общността е разчитала на Пазителя да пази паметта ѝ вместо нея. През последната година аз ти предадох много спомени и не мога да си ги върна обратно. Така че, ако успееш да избягаш, тръгнеш ли си веднъж, знаеш, че не може да се върнеш.

Джонас кимна сериозно. Това го ужасяваше най-много.

— Да — отвърна той, — зная. Но ако дойдете с мен...

Пазителя поклати глава и с жест го помоли да замълчи. После пак заговори:

— Ако си тръгнеш, ако стигнеш отвъд, ако стигнеш *Другаде*, общността ще трябва сама да носи бремето на твоите спомени. Мисля, че ще се справят и ще придобият някаква мъдрост. Но ще бъде отчайващо трудно за тях. Когато изгубихме Розмари преди десет години и спомените ѝ се върнаха при хората, те изпаднаха в паника. А бяха толкова малко, в сравнение с твоите. Когато спомените ти се върнат в общността, хората ще се нуждаят от помощ. Спомни си как ти помагах, когато ти започна да ги получаваш.

Джонас кимна.

— В началото беше плашещо. И болката беше непоносима.

— Тогава ти се нуждаеше от мен. А сега те ще се нуждаят от мен.

— Всичко това е безсмислено. Ще намерят някой да ме замести. Ще изберат нов Пазител.

— Никой все още не е готов за обучение. О, те ще ускорят избора си, разбира се. Но не се сещам за друго дете, което да има нужните качества.

— Има едно малко момиче със светли очи. Но тя е едва *шестгодишна*.

— Така е. Знам за кого говориш. Името ѝ е Катарина. Но е твърде малка. Така че ще бъдат принудени да понесат сами спомените.

— Искам да дойдете с мен, Пазителю.

— Не. Трябва да остана — отвърна мъжът строго. — Искам да остана, Джонас. Ако дойда с теб, ще ги оставим беззащитни пред спомените. Ще настъпи хаос. Те ще се унищожат един друг. Не мога да дойда.

— Пазителю — каза Джонас, — нас не трябва да ни е грижа за останалите.

Пазителя го погледна въпросително. Джонас наведе глава. Разбира се, че ги беше грижа. В това се състоеше всичко.

— Във всеки случай — въздъхна Пазителя — няма да успея. Твърде съм слаб. Знаеш ли, че вече не виждам цветовете?

Това разби сърцето на Джонас. Той се пресегна да докосне ръката на стария мъж.

— Ти имаш цветовете — каза му Пазителя. — Имаш и нужния кураж. Ще ти помогна да придобиеш и сила.

— Преди година — припомни му Джонас, — когато станах дванайсетгодишен и бях започнал да виждам цветовете, ми казахте, че в началото при вас е било по-различно. Но няма да разбера.

Пазителя се оживи.

— Вярно е. И знаеш ли, Джонас, че с всичките ти знания, с всичките ти спомени, с всичко, което си научил — пак няма да разбереш. Защото бях малко егоистичен. Не ти дадох дори малко от това. Исках да го запазя за себе си до последно.

— Да запазите какво?

— Когато бях още момче, по-малък от теб, започна да ми се случва. Но не беше да виждаш отвъд. Бе различно. Аз започнах да чувам отвъд.

Джонас се смръщи, опитвайки се да разбере.

— Какво сте чували? — попита той.

— Музика — каза Пазителя с усмивка. — Започнах да чувам нещо наистина удивително и то се нарича музика. Ще ти предам малко, преди да тръгнеш.

Джонас поклати глава категорично.

— Не, Пазителю — каза той. — Искам да запазите това, да го имате, когато ме няма.

* * *

На следващата сутрин Джонас се прибра у дома, бодро поздрави родителите си и с лекота ги излъга колко наситена и приятна нощ е прекарал.

Баща му се усмихна и също с лекота излъга, че е прекарал един наситен и приятен ден.

В училище по време на часовете Джонас прехвърляше плана в главата си. Изглеждаше изумително прост. Двамата с Пазителя го бяха обсъждали отново и отново до късно през нощта.

През двете седмици, оставащи до декемврийската церемония, Пазителя щеше да му предаде всеки спомен за кураж и сила, който имаше. Те щяха да са му нужни, за да може да се добере до *Другаде* — място, за което и двамата бяха убедени, че съществува. Но и двамата знаеха, че ще бъде много трудно пътуване.

След това в нощта преди церемонията Джонас тайно щеше да напусне дома си. Това беше може би най-опасната част, защото беше нарушение на едно от основните правила — никой гражданин нямаше право да напуска жилището си през нощта, освен по служебна задача.

— Ще тръгна в полунощ — бе решил Джонас. — Дотогава бригадите по храненето ще са приключили с прибирането на остатъците от вечерята, а наблюдателите на пътищата още няма да са излезли. Така че няма кой да ме види, освен ако не е навън по спешна работа.

— Не знам какво трябва да сториш, ако те видят, Джонас — беше казал Пазителя. — Аз, разбира се, имам спомени за най-различни бягства. Хората са успявали да се спасят от ужасни неща в миналото. Но всяка ситуация е специфична. Нямам спомен за точно такава.

— Ще бъда внимателен — беше отвърнал Джонас. — Никой няма да ме види.

— Като Пазител в процес на обучение ти се ползваш с голямо уважение. Така че не мисля, че ще бъдат много настоятелни във въпросите си.

— Просто ще им кажа, че изпълнявам важно поръчение на Пазителя. Ще им обясня, че вие сте виновен да съм навън в този час — беше го подразнил Джонас.

И двамата се бяха засмели напрегнато. Но Джонас беше сигурен, че ще успее да се измъкне от дома си, без да го видят, вземайки със себе си резервен комплект дрехи. Той щеше да тръгне с колелото си и да го скрие в храстите до реката заедно с вещите си.

После щеше да отиде пеша в тъмнината до Пристройката.

— Нощем оставам сам — беше обяснил Пазителя. — Ще оставя вратата отключена. Просто трябва да се промъкнеш в стаята. Аз ще те чакам.

На сутринта родителите му щяха да открият, че го няма, но на леглото му щяха да намерят жизнерадостна бележка, че е отишъл да покара велосипеда си край реката и ще се върне за церемонията.

Родителите му щяха да се ядосат, но нямаше да се разтревожат. Щяха да сметнат постъпката му за безотговорна и щяха да обсъдят как да го накажат, като се върне.

Щяха да го чакат все по-гневни и по-гневни и накрая щяха да бъдат принудени да заведат Лили на церемонията без него.

— Въпреки това няма да кажат на никого — уверен бе Джонас. — Няма да искат да привличат внимание върху грубата ми постъпка, защото това ще се отрази на оценката им като родители. Изобщо всички ще са толкова увлечени в церемонията, че вероятно дори няма да забележат, че отсъствам. Сега, когато вече съм *дванайсетгодишен* и се обучавам, не е необходимо да бъда с групата си. Така че Ашър вероятно ще реши, че съм или с родителите си, или с вас.

— А родителите ти ще решат, че си или с Ашър, или с мен.

Джонас сви рамене.

— Ще отнеме много време, докато всички разберат, че изобщо ме няма.

— А ти и аз отдавна вече ще сме на път.

Рано сутринта Пазителя щеше да поръча автомобил и шофьор по говорителя. Той често посещаваше съседните общности, срещайки се с техните старейшини. Правомощията му се простираха в цялата околност, така че в искането му нямаше да има нищо необичайно.

Обикновено Пазителя не присъстваше на церемонията. Миналата година беше дошъл заради избора на Джонас, в който той самият участваше. Но живееше откъснато от общността. Никой нямаше да коментира отсъствието му или решението му да пътува точно в този ден.

Когато колата пристигнеше, Пазителя щеше да изпрати шофьора по някаква работа, а после щеше да помогне на Джонас да се скрие в багажника и да му даде пакет с храна, която щеше да събира от собствените си дажби през следващите две седмици.

Церемонията щеше да започне и цялата общност щеше да е там, а по това време Джонас и Пазителя щяха да са вече далеч.

Едва през деня щяха да забележат отсъствието на Джонас и това щеше да предизвика безпокойство. Нямаше да прекъснат церемонията — това беше немислимо, но щяха да изпратят екипи да го издирват.

Когато откриеха колелото и дрехите му, Пазителя тъкмо ще се е върнал. А Джонас ще бъде сам далеч, поел по пътя за *Другаде*.

Завръщайки се, Пазителя щеше да открие общността в състояние на объркване и паника. Изправени пред ситуация, с каквото никога преди не са се сблъскали, и без никакви спомени, в които да потърсят утеха или мъдрост, те нямаше да знаят какво да правят и щяха да потърсят съвета му.

Той щеше да отиде в Аудиториума, където хората все още щяха да седят събрани, щеше да се изкачи на трибуната и да поиска внимание. После щеше да им съобщи тъжната новина, че са изгубили Джонас в реката. Незабавно щеше да започне *Церемонията на загубата*.

— Джонас, Джонас — щяха да произнесат те на висок глас, както бяха сторили някога с името на Кейлъб. Пазителя щеше да ръководи напева. Всички заедно щяха да оставят Джонас да излезе от живота им, повтаряйки името му все по-бавно и по-тихо, преминавайки в шепот, а до края на деня той щеше да изчезне завинаги и името му никога повече нямаше да се споменава.

Вниманието им щеше да се насочи върху непосилната задача сами да се справят със спомените. И Пазителя щеше да им помогне.

— Да, разбирам, че ще се нуждаят от вас — бе казал Джонас по време на дългото обсъждане на плана за бягство. — Но аз също ще се нуждая от вас. Елате с мен — помолил се бе той за пореден път, макар да знаеше какъв ще бъде отговорът.

— Моята работа ще приключи — беше отвърнал Пазителя спокойно, — когато помогна на общността да се промени и да възвърне целостта си. Благодарен съм ти, Джонас, защото без теб никога нямаше да измисля начин как да осъществя промяната. Но твоята роля сега е да избягаш. А моята е да остана.

— Но не искате ли да бъдете с мен, Пазителю? — тъжно бе попитал Джонас.

Пазителя го беше прегърнал.

— Обичам те, Джонас. Но има друго място, където трябва да отида. Когато работата ми приключи, искам да бъда с дъщеря си.

Джонас бе вдигнал поглед озадачен.

— Не знаех, че имате дъщеря, Пазителю! Казахте ми, че имате съпруга. Но не знаех за дъщеря ви.

Пазителя се бе усмихнал. За пръв път след многото месеци, прекарани заедно, Джонас го бе видял искрено щастлив.

— Името ѝ беше Розмари — бе казал Пазителя.

21

„Ще се получи. Не може да не проработи“, повтаряше си Джонас през целия ден.

Но вечерта всичко се промени. Целият план, всички неща, които така подробно бяха обмислили, се провалиха.

Същата вечер Джонас беше принуден да избяга. Той излезе от дома си малко след като се смрачи и общността притихна. Беше ужасно опасно, защото някои от работещите екипи все още бяха наоколо, но той вървеше тихо, промъквайки се крадешком край сенките на притъмнените жилища и пустия Централен площад към реката. Отгатък площада на фона на нощното небе можеше да види *Дома на старите* с Пристройката зад него. Но не можеше да спре. Нямаше време. Всяка минута беше ценна и с всяка минута той се отдалечаваше все повече от общността.

Мина приведен по моста, въртейки равномерно педалите. Отдолу се плискаше тъмната вода.

Странно, но не изпитваше никакъв страх, дори не съжаляваше, че напуска общността. Но изпита дълбока тъга, че оставя най-близкия си приятел. Знаеше, че трябва да бъде абсолютно тих, но с ума и сърцето си извика, надявайки се, че със способността си да чува отвъд Пазителя ще разбере, че Джонас се е сбогувал с него.

Случи се на вечеря. Членовете на семейството се хранеха заедно както обикновено, Лили бърбореше, майка му и баща му разказваха (и лъжеха, Джонас вече не съмняваше в това) как са прекарали деня. Край тях Гейбриъл си играеше весело на пода, бърборейки с бебешкия си глас и поглеждаше радостно към Джонас, очевидно доволен, че той отново е у дома след неочакваното си отсъствие.

Баща му погледна надолу към детето.

— Забавлявай се, дребосъче — каза той. — Това е последната ти вечер като наш гост.

— Какво имаш предвид? — попита Джонас.

Баща му въздъхна разочаровано.

— Нали видя като си дойде тази сутрин, че Гейбриъл не беше вкъщи. Прекара нощта в Центъра. Изглеждаше добра възможност да опитаме, след като теб те нямаше. Досега спеше толкова спокойно.

— Не беше ли добра идея? — попита майка му съчувствено.

— Меко казано. — Баща му се засмя мрачно. — Било е направо катастрофа. Плакал е цяла нощ. Нощният екип не е могъл да се справи. Когато пристигнах, бяха наистина изтощени.

— Ах ти, непослушно човече — скара се шеговито Лили на ухиленото бебе на пода.

— Така че — продължи баща му, — трябваше да вземем решение. Дори аз гласувах за *освобождаването* на Гейбриъл на събранието този следобед.

Джонас остави вилицата си и се втренчи в баща си. — *Освобождаване?* — попита той.

Баща му кимна.

— Определено направихме всичко по силите си, нали?

— Да, така е — съгласи се майка му.

Лили също кимна.

Джонас се опита да овладее гласа си.

— Кога? — попита той. — Кога ще бъде свободен?

— Това ще е първото нещо, което ще направим утре сутрин. Ще трябва да започнем приготовленията за Церемонията по именуването, така че решихме да приключим с това. Утре ще си кажем „Довиждане, Гейб“ — каза баща му със сладкия си мелодичен глас.

Джонас прекоси реката, спря се за миг и погледна назад. Общността, в която беше преминал целият му живот, сега бе зад гърба му. На зазоряване обикновеният подреден живот щеше да продължи без него. Животът, в който никога не се случваше нищо неочаквано. Или пък необикновено. Или неудобно. Живот без цветове, без болка, без минало.

Той продължи решително по пътя. Не беше безопасно да губи време, обръщайки се назад. Помисли си за всички правила, които бе нарушил досега — ако го заловяха, с него беше свършено.

Първо, беше напуснал жилището си през нощта. Сериозно нарушение.

Второ, бе откраднал от общността — също много сериозно нарушение, макар да бе взел само остатъци от храна, оставени пред вратите, за да бъдат събрани.

Трето, беше откраднал велосипеда на баща си. Беше се спрял нерешително в тъмнината — не искаше нищо, което принадлежи на баща му, и същевременно не беше уверен, че ще може да кара такава голямо колело.

Но му беше нужно, тъй като имаше детска седалка отзад.

Защото беше взел Гейбриъл със себе си.

Можеше да усети как малката главичка го побутва по гърба, подскачайки леко при движението. Вързано за седалката, детето спеше дълбоко. Преди да тръгнат, Джонас беше поставил ръцете си на гърба му и му бе предал най-успокояващия си спомен — за бавно люлеещ се хамак под палмовите дървета на някакъв остров и упойния звук на водата, която се плискаше ритмично на близкия плаж в нощта. Докато споменът преминаваше от него в Гейб, можеше да усети как сънят на детето става по-спокоен и дълбок. Дори не помръдна, когато Джонас го взе от креватчето и го постави на седалката.

Знаеше, че остават само няколко часа, преди да разберат за бягството му. Така че въртеше упорито педалите, надявайки се умората да не го забави. Не остана време да получи спомените за сила и кураж, които Пазителя трябваше да му предаде. Разчиташе само на онова, което вече имаше, и се надяваше да му бъде достатъчно.

Заобикаляше притихналите общности, които срещаше по пътя си. Постепенно разстоянията между тях се увеличиха и той пътуваше сам в пустошта. Първоначално краката го боляха, а после престана да ги чувства.

На зазоряване Гейбриъл се размърда. Минаваха през усамотена местност, от двете страни на пътя полетата се редуваха с редки горички. Джонас видя един поток и тръгна към него през обраслата неравна ливада. Гейбриъл, вече напълно буден, се кикотеше, докато колелото го подрусваше нагоре-надолу.

Джонас развърза детето, свали го от велосипеда и го наблюдаваше как с любопитство изследва тревите и клонките. Внимателно скри колелото в гъстия храсталак.

— Закуска, Гейб! — извика той и нахрани детето, после самият той хапна малко. Напълни с вода от потока чашата, която беше взел със

себе си, и я поднесе към устата на Гейб. После пи и той и седна край потока, наблюдавайки го как си играе.

Беше изтощен. Трябваше да поспи, за да си починат мускулите му и да се подготви за следващото изтощително нощно пътуване. Нямахше да е безопасно да се придвижват през деня. Скоро щяха да започнат да ги търсят.

Намери удобно място, скрито дълбоко в храсталаците, взе детето и легна. Гейбриъл се бореше и жизнерадостно се кискаше, смятайки, че си играят както някога у дома, когато Джонас го гъделичкаше.

— Съжалявам, Гейб — каза Джонас. — Зная, че е сутрин и че току-що си се събудил. Но трябва да поспим.

Той прегърна малкото телце, потри гръбчето му и му зашепна успокоително. После притисна плътно ръцете си в него и му предаде спомен за дълбоко изтощение. След миг главата на Гейбриъл клюмна върху гърдите му.

Двамата бегълци спаха през целия първи опасен ден.

Най-ужасяващото нещо бяха самолетите. Джонас вече беше загубил представа колко дни са минали от бягството им. Пътуването минаваше в определен ред: сън сред дърветата и гъсталаците през деня, търсене на вода, внимателното разделяне на хранителните запаси, допълнени с онова, което успяваше да намери в полето. И безкрайни часове на колелото нощем.

Мускулите на краката му бяха заякнали. Боляха го, когато лягаше да спи, но бяха по-силни и все по-рядко му се налагаше да си почива. Понякога спираше, сваляше Гейбриъл от велосипеда, за да се раздвижат, и двамата тичаха по пътя или през полето в тъмнината. Но когато се върнеха и той вържеше търпеливото дете за седалката, краката му отново бяха готови да въртят педалите. Вече имаше достатъчно сили и не се нуждаеше от онова, което щеше да му предаде Пазителя.

Но когато дойдоха самолетите, му се искаше да бе получил кураж.

Знаеше, че това са разузнавателни самолети. Летяха толкова ниско, че звукът на двигателите им го будеше. И понякога,

поглеждайки боязливо нагоре, почти виждаше лицата на разузнавачите.

Знаеше, че не различават: цветовете и че кожата им и златистите къдрици на Гейбриъл за тях не са нищо повече от сиви петна сред безцветния шубрак. Но си спомняше от часовете по наука и технологии, че разузнавателните самолети използват датчици за топлина, които могат да засекаат две живи тела в храстите. Затова, щом чуеше звука на самолетен двигател, Джонас се пресягаше към Гейбриъл и му предаваше спомен за сняг, оставяйки част от него и за себе си. Двамата ставаха студени, а щом самолетите отминеха, те трепереха прегърнати, докато заспят отново.

Понякога, докато предаваше спомените си на Гейбриъл, Джонас усещаше, че те са по-слаби отпреди. На това се беше надявал и това бяха планирали с Пазителя — с отдалечаването си от общността щеше да остави паметта си на хората. Но сега, когато дойдоха самолетите, той се опитваше да задържи онова, което му бе останало от спомените за студ и да ги използва за оцеляването им.

Обикновено разузнавачите прелитаха през деня, когато двамата се криеха, но и през нощта на пътя Джонас постоянно се ослушваше за звук от двигател. Дори Гейбриъл беше нащрек и понякога извикваше: „Лет! Лет! Лет!“, преди още Джонас да е чул ужасяващия грохот на самолета. Тогава той бързо отбиваше до най-близкото дърво или храст, лягаше на земята и изстудяваше себе си и детето. Но понякога им се разминаваше на косъм.

Докато въртеше педалите през пустошта, оставил общността далеч зад себе си, без никакви следи от човешко присъствие наоколо, той непрестанно се оглеждаше за място, където да се скрият, ако долови шума на двигателите.

Но постепенно самолетите спряха да прелитат. Започнаха да идват по-рядко и прелитаха по-бързо, сякаш минаваха случайно и търсенето беше станало безнадеждно. Най-накрая един цял ден изобщо не се появиха.

Пейзажът се променяше. В началото съвсем незабележимо. Пътят беше станал тесен и неравен, очевидно не се поддържаше. Беше му трудно да пази равновесие върху велосипеда, докато предното колело постоянно минаваше през камъни и коренища.

Една нощ велосипедът се блъсна в камък и Джонас падна. Инстинктивно се протегна за Гейбриъл, но новото дете, здраво завързано за седалката, беше невредимо — само се беше уплашило, когато колелото се катурна настрани. Но глезенът на Джонас беше навехнат, а коленете му бяха ожулени. От скъсаните му панталони капеше кръв.

Той се надигна с усилие, изправи колелото и успокои Гейб. Реши да се опита да кара през деня. Вече не се боеше от самолетите, които, изглежда, бяха останали в миналото. Но сега го терзаеха нови страхове — непознатата местност криеше неведоми опасности.

Горите край пътя ставаха по-гъсти и все по-мрачни и тайнствени. Вече по-често срещаша потоци и спираха да пият вода. Джонас внимателно миеше разранените си колене, потръпвайки при докосването на ожулената кожа. Постоянната болка в отеклия си глезен облекчаваше, като направо го потапяше в студената вода на крайпътните канавки. Беше наясно, че спасението на Гейбриъл зависи изцяло от неговата сила и издръжливост.

После видяха първия си водопад и първото диво същество.

— *Лет! Лет!* — извика Гейбриъл и Джонас бързо се шмугна сред дърветата, макар да не беше виждал самолети от дни, а и не чуваше звука на машините. Когато се свря с колелото в гъсталака, той се обърна към Гейб и видя малката му пухкава ръчичка да сочи към небето.

Ужасен, Джонас погледна нагоре, но това изобщо не беше самолет. Разпозна летящия обект от избледняващите си спомени, защото Пазителя често му го бе предавал. Беше птица.

Скоро над пътя започнаха да се реят много птици. Веднъж видяха елен, който ги наблюдаваше със спокойно любопитство, а също и едно малко червеникавокафяво животинче с пухкава опашка, чието име Джонас не знаеше. Той намали скоростта и се загледа в него, докато създанието не се обърна и не изчезна в гората.

Всичко това беше ново за него. След предсказуемия живот в Еднаквостта, сега изненадите изникваха след всеки завой на пътя. Той въртеше по-бавно педалите, за да се полюбува на дивите цветя, да се наслади на дрезгавото чуруликане на нова птичка или просто за да наблюдава как вятърът развява листата на дърветата. За дванайсетте си години в общността никога не беше имал толкова моменти на просто и искрено щастие.

Но го изпълваха и ужасни страхове. Повече от всичко се боеше, че могат да умрат от глад. Обработваемите земи бяха останали далеч зад тях и вече бе почти невъзможно да намерят храна. Бяха привършили оскъдното количество картофи и моркови, които бяха събрали от последната нива, и сега непрекъснато бяха гладни.

Джонас коленичи над потока и безуспешно се опита да хване риба с ръце. Раздразнен, той хвърли един камък в реката, макар да знаеше, че е безсмислено. Накрая, отчаян, направи някакво подобие на мрежа, навързвайки нишките от одеялото на Гейбриъл на една крива пръчка.

След безбройни опити в мрежата се уловиха две подскачащи сребристи рибки. Той ги нарязва на парчета с остър камък и нахрани себе си и Гейбриъл със суровите късове. Хапнаха малко горски плодове и без успех се опитаха да хванат една птица.

Нощем, докато Гейбриъл спеше до него, Джонас стоеше буден, измъчван от глад, и си спомняше за живота в общността, където храната се доставяше до всяко жилище всеки ден.

Опита се да използва гаснещите си спомени, за да си представи храна, и успя да извика кратки примамливи картини на пиршества с огромни блюда, на торти с дебели глазури и напечени от слънцето сочни плодове, увиснали по дърветата.

Но когато споменът се стопи, той остави у него болезнена мъчителна празнота. Джонас се замисли за онази случка от детството му, когато го наказаха, задето неправилно беше казал, че умира от глад.

Никой не умира от глад, му бяха обяснили. Никой никога няма да умре от глад.

А сега той умираше от глад. Ако беше останал в общността, това нямаше да се случи. Беше толкова просто. Някога искаше да има избор. И когато го имаше, взе неправилното решение да избяга. И сега умираше от глад.

Но ако беше останал...

Продължи да размишлява. Ако не беше заминал, щеше да изпитва друг глад. Животът му щеше да е изпълнен с копнеж за чувства, за цветове, за обич.

Ами Гейбриъл? За него изобщо нямаше да има живот. Така че всъщност не бе имал никакъв избор.

На Джонас му беше все по-трудно да кара велосипеда. Не само че беше отслабнал заради недостига на храна, но и бяха стигнали до нещо, което отдавна копнееше да види — хълмове. Навехнатият му глезен го болеше, докато с усилие натискаше педалите.

Времето се променяше. Два дни валя дъжд. Джонас никога не беше виждал дъжд, освен в спомените. Тогава му беше харесало, наслаждаваше се на новото усещане. Но сега беше различно. Двамата с Гейбриъл подгизнаха и премръзнаха и беше трудно да изсъхнат, дори когато от време на време се показваше слънце.

През цялото дълго и опасно пътуване Гейб изобщо не бе плакал. Но сега плачеше. Плачеше, защото беше гладен, защото му беше студено и защото беше ужасно слаб. Джонас също плачеше. По същата причина. И защото се страхуваше, че няма да успее да спаси Гейбриъл. Вече не мислеше за себе си.

С приближаването на нощта Джонас ставаше все по-сигурен, че мястото, което търси, е вече близо. Но нито едно от сетивата му не потвърждаваше неговата увереност. Напред не се виждаше нищо, освен безкрайната криволичеща пътека. Не се чуваха никакви звуци.

Но все пак той го усещаше, чувстваше, че *Другаде* не е далеч. Но почти не му беше останала надежда, че ще се добере дотам. Обзе го отчаяние, когато острият мразовит въздух започна да се замъглява и да се изпълва с бяла вихрушка.

Гейбриъл, увит в тънкото одеялце, се беше свил тихо на седалката си. Джонас спря уморен колелото, вдигна Гейб и с ужас осъзна колко премръзнало и слабо е детето.

Стъпил с вкочанените си крака върху замръзналата пръст, Джонас разтвори дрехата си, притисна Гейбриъл до голите си гърди и после го загърна с прокъсаното мръсно одеяло. Гейб се размърда леко и тихо изхленчи в тишината.

През мъглата на забравата Джонас успя да извика смътния спомен за тази белота.

— Нарича се сняг, Гейб — прошепна той. — Това са снежинки. Падат от небето и са много красиви.

Някога будното и любопитно дете не откликна. Джонас погледна към малката главичка, сгушена до гърдите му. Русите къдрици на Гейбриъл бяха сплъстени, а по мръсните му бузки имаше бели следи от сълзи. Очите му бяха затворени. Докато Джонас го гледаше, една снежинка падна и проблесна върху миглите му, преди да се стопи.

Той се качи уморен на велосипеда. Пред него се издигаше стръмен хълм. И в най-хубавото време изкачването щеше да бъде дълго и трудно. Но сега бързо трупацият се сняг правеше придвижването им невъзможно. Предното колело едва се въртеше, макар Джонас да натискаше с все сила педалите със схванатите си изтощени крака. Накрая велосипедът спря. И повече не помръдна.

Той слезе и го остави на една страна в снега. За момент си помисли колко лесно би било да се строполи до него, да потънат с Гейбриъл в мекия сняг и тъмнината и да поспят.

Но той беше стигнал дотук. Трябваше да се опита да продължи.

Спомените му бяха останали далеч назад, бяха се изплъзнали от защитата му, за да се върнат в общността. Бяха ли му останали изобщо някакви? Можеше ли за последен път да си припомни топлината? Имаше ли все още способността да я предаде? И щеше ли Гейбриъл да успее да я приеме?

Той притисна ръка върху гърба на детето и се опита да си върне спомена за слънчевите лъчи. За момент му се стори, че нищо не се получава, че дарбата му напълно е изчезнала. След това видя внезапно проблясване и усети как по вкочанените му крака нежно пропълзва топлина. Почувства как лицето му се сгрива и премръзналата кожа на ръцете му се отпусна. За миг му се прииска да запази този спомен за себе си, да се къпе в слънчевата светлина, без да се терзае за никого и за нищо.

Но мигът премина, последван от нуждата да сподели това усещане с единственото същество, което му бе останало да обича. Той се напрегна, за да предаде спомена за топлина на малкото треперещо телце в ръцете си.

Гейбриъл се размърда. Прегърнати под сипеция се сняг, те се потопиха в топлината и възстановиха силите си.

Джонас отново се заизкачва по хълма.

Споменът беше отчайващо кратък. Бе извървял едва няколко метра, когато той изчезна и двамата отново мръзнеха в студената нощ.

Но съзнанието му беше ясно. Топлината беше прогонила сънливостта и примирението и бе събудила желанието му да оцелее. Продължи да крачи с вдървените си крака. Но хълмът беше предателски стръмен, а снегът и почти пълното безсилие го спъваха. Не беше стигнал много далеч, когато залитна и падна напред.

На колене, неспособен да се изправи, Джонас опита отново. Съзнанието му улови следата от друг топъл спомен и отчаяно се опита да го задържи, да го продължи и да го предаде на Гейбриъл. Духът и силите му укрепнаха от спомена и той се изправи. Гейбриъл отново се размърда, а Джонас продължи да се изкачва.

Но споменът си отиде и стана още по-студено отпреди. Само да бе получил малко повече спомени за топлина от Пазителя, преди да избяга. Може би сега щяха да му послужат. Но беше безсмислено да разсъждава за това. Трябваше да се съсредоточи върху усилието да движи краката си, да топли Гейбриъл и себе си и да продължава напред.

Той се изкачваше, спирайки за миг да се сгреят с последните остатъци от спомените.

Върхът на хълма му се струваше толкова далеч, а той нямаше представа какво има отвъд. Но не му оставаше нищо друго, освен да върви. И продължи упорито нагоре.

Когато наближи билото, нещо се промени. Не беше станало по-топло, чувстваше се дори по-скован отпреди. Изтощението също не го бе напуснало — той едва движеше премръзналите си и натежали от умора крака. Но изведнъж беше започнал да се чувства щастлив. Започна да си спомня хубавите времена. Спомни си родителите си, сестра си. Спомни си приятелите си, Ашър и Фиона. Пазителя.

Миговете на щастие го заляха изведнъж.

Джонас достигна върха и усети, че земята под покритите му със сняг крака е равна. Вече не се изкачваше.

— Почти стигнахме, Гейб — прошепна той уверено. — Спомням си това място.

Наистина беше така. Но не беше нужно да полага сетни усилия, за да извика бледия спомен. Този път беше различно. Можеше да го задържи. Беше негов собствен спомен.

Той прегърна Гейбриъл и го разтри енергично, затопляйки го, за да го запази жив. Вятърът беше пронизващ. Снегът се носеше и му пречеше да вижда. Но някъде напред, отвъд заслепяващата буря, той знаеше, че има топлина и светлина.

Напрягайки последните си сили и доверявайки се на специалното познание, което носеше дълбоко в себе си, той откри шейната, която ги чакаше на върха на хълма. Ръцете му напипаха въжето.

Намести се на шейната и силно притисна Гейб пред себе си. Хълмът беше стръмен, но снегът беше пухкав и мек и той знаеше, че този път няма да има нито лед, нито падане, нито болка. В премръзналото му тяло сърцето му туптеше с надежда.

Те полетяха надолу.

Джонас усети, че губи съзнание и с цялото си същество се концентрира върху това да се задържи на шейната и да опази Гейбриъл да не падне. Вятърът шибаше лицето му, плазовете прорязваха снега и шейната се носеше право надолу, към мястото, което винаги бе усещал, че съществува — там *Другаде*, където беше тяхното бъдеще и тяхното минало.

Докато се спускаха, той с усилие държеше очите си отворени, вече можеше да види светлини и да ги разпознае. Знаеше, че са червени, сини и жълти и че блестят през прозорците на домовете, в които хората създаваха и пазеха спомени, в които празнуваха любовта.

Надолу, надолу, все по-бързо и по бързо. Изведнъж той почувства радостната увереност, че там долу някой ги очаква, него и бебето. И за пръв път чу онова, което знаеше, че се нарича музика. Чу хората да пеят.

Стори му се, че зад него, във времето и пространството, които бе напуснал, също звучи музика. Но може би това бе просто ехо.

Издание:

Лоис Лаури. Пазителят

Американска. Първо издание

Редактор: Силвия Йотова

Коректор: Филипа Колева

Издателство „ПЕРГАМЕНТ ПРЕС“, София, 2012

ISBN: 978-954-641-039-9

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.